

Che Guevara

Guerillakrig: Taktik och strategi

1960

Översättning: Björn Nilsson, Kerstin Lindström, Martin Lagercrantz, Lars Lindvall

Innehåll

Tillägnet.....	1
I. Guerillakrigets grundläggande principer	2
1. Guerillakrigets innebörd.....	2
2. Guerillakrigets strategi	5
3. Guerillakrigets taktik.....	7
4. Krig i gynnsam terräng.....	10
5. Krig i ogynnsam terräng.....	12
6. Guerillan i staden	14
II. Guerillan	15
1. Guerillakrigaren, socialreformatorn	15
2. Guerillan i strid	17
3. Guerillaförbandets organisation	22
4. Striden	27
5. Guerillakrigets start, utveckling och slut.....	32
III. Guerillafrontens organisation	33
1. Försörjningen	33
2. Den civila organisationen.....	35
3. Kvinnans roll	38
4. Hälsovård	39
5. Sabotage	41
6. Krigsindustri.....	42
7. Propaganda	43
8. Information.....	44
9. Träning och utbildning	45
10. Strukturen i en revolutionär armé.....	46
IV. Bilagor.....	47
1. Den första guerillastyrkans hemliga organisation	47
2. Försvaret av den erövrade makten	50
Efterskrift	51
Analys av den kubanska situationen – nu och i framtiden.....	51
Guerillakrig: en metod	58
Lästips – mer om guerillan i Latinamerika	68

Tillägnan

Detta arbete tillägnas minnet av Camilo Cienfuegos¹; han borde läsa det och korrigera det på de punkter där det är nödvändigt, men ödet har inte så velat. Dessa rader kan betraktas som en hyllning från rebellarmén till dess store anförare, till den störste guerillaledare som denna Revolution såg, till revolutionären utan tadel, till den broderlige vännen.

Camilo var kamraten i hundra bataljer, den som ägde Fidels förtroende i krigets provostunder, en kämpe uppfylld av självförsakelse, den som i uppoffringen alltid fann ett medel att härda sin egen och truppens karaktär och moral. Jag tror att denna handbok där vi samlat våra erfarenheter av guerillakrig skulle ha mött hans gillande: de är ju en produkt av livet självt. Men han skulle också ha tillfört dessa sidor den djupa vitaliteten hos sitt temperament, sin intelligens och sitt mod, fulländade som bara hos ett fåtal historiska personligheter.

Och ändå får vi inte föreställa oss Camilo som någon sagohjälte med bara sitt eget snille att tacka för sina otroliga bedrifter. Han måste betraktas som framsprungen ur det folk som format honom, på samma sätt som det formar sina hjältar, sina martyrer, sina ledare med kampens hårda såll.

Jag vet inte om Camilo kände till Dantons maxim apropå revolutionära rörelser: ”Djävhet, djävhet, än mer djävhet!” I vilket fall som helst omsatte han den i handling, med tillägg av de särdrag som är en nödvändighet hos guerillakrigaren: den exakta och snabba analysen av situationen, förmågan att inse vilka problem som framtiden ställer.

Fastän dessa rader – på en gång en personlig hyllning och ett helt folks hyllning till vår hjälte – inte syftar till att i minnet återkalla hans liv och bedrifter, skulle jag vilja säga att Camilo var en de tusen bravadernas man: han tycktes utföra dem som något fullkomligt naturligt, till hans djävhet och respekt för folket kom hans egen personlighet, detta element som man så ofta glömmer bort eller misskänner, detta som satte Camilos stämpel på allt som han kom i beröring med, denna sällsynta originalitet som hos ett litet fåtal människor vidlåder varje handling ... Fidel har talat om den: Camilos kultur stammade inte från böckerna, han hade den naturliga intelligensen hos detta folk som utvalt honom bland tusen för att upphöja honom till den privilegierade plats som han nådde, tack vare ett mod, en fasthet och en förmåga att praktiskt använda dem som saknar motstycke.

För Camilo var lojaliteten en religion; lojaliteten mot Fidel som i sin person inkarnerar folkets vilja, och lojaliteten mot själva folket. Hos denne oslagbare guerillakrigare var dessa två känslor lika omöjliga att skilja som Fidel och folket. Vem tog hans liv?

Snarast bör vi fråga oss: vem likviderade hans fysiska person? Ty människor som han lever vidare hos folket, deras liv är inte slut förrän folket har så beslutat.

Det är fienden som bragt honom om livet, därför att fienden önskade hans död; därför att det inte existerar några helt säkra flygplan, därför att ingen pilot kan tillägna sig all önskvärd erfarenhet; därför att han ville komma till Havanna så fort som möjligt, överlastad med arbetsuppgifter ... och det som bragte honom om livet är också hans egen karaktär. Camilo mätte inte faran, han använde den som en förströelse, han lekte med den, drog den till sig, manipulerade den; i denna guerrillerosjäl kunde inget hinder resa sig för eller ändra den väg han dragit upp åt sig.

¹ Camilo Cienfuegos, major i rebellarmén, en av det kubanska frihetskrigets mest folkkära aktörer. Han tillhörde den ursprungliga grupp som debarkerade med Fidel på Kubas sydkust i december 1956. 1959 omkom han i en flygolycka. – Övers. *amm*.

Och så försvann han, känd, älskad, ärad av ett helt folk. Det skulle ha kunnat inträffa tidigare – och hans historia skulle inte ha varit någonting annat än den vanliga historien om en guerillaledare. Det kommer att finnas många Camilos sade Fidel, och jag kan tillägga att det har funnits många: många vilkas liv var slut långt innan de fullbordat den lysande bana som gav honom en plats i historien. Camilo (och dessa andra Camilos) är beviset för folkets styrka, uttrycket för det högsta som en nation kan frambringa då den kämpar för att försvara sina renaste ideal, och förverkliga sina ädlaste strävanden.

Vi skall inte försöka stänga in honom i en enda formel, det skulle vara att döda honom. Låt oss lämna honom här, skissartat antydd, utan att alltför exakt ange hans sociala och ekonomiska ideologi som inte var helt klart definierad; låt oss bara ha i minnet att hela detta frihetskrig inte kan uppvisa en soldat till som Camilo. En revolutionär rakt igenom, en folkets man, en hantverkare i tjänst hos denna revolution som den kubanska nationen verkställt på eget uppdrag – hans anda rymmer inte det minsta spår av trötthet eller nedslagenhet. Camilo, guerillakrigaren, är ett evigt föremål för vardagens åtanke: det var han som gjorde det eller det, som satte sin omisskännliga och outplånliga stämpel på den kubanska revolutionen, som förblir närvarande i hjärtat hos alla de Camilos som aldrig kom att förverkligas; och hos dem som ännu väntar på att få stiga fram.

Oavslutligen och för alltid förnyas han; och i detta är Camilo folkets avbild.

I. Guerillakrigets grundläggande principer

1. Guerillakrigets innebörd

Det kubanska folkets väpnade seger över Batistadiktaturen är inte bara en triumf som fångslat iakttagare från hela världen – den har också fullständigt raserat gamla trossatser vad beträffar de breda lagrens sätt att bete sig i Latinamerika. Den har på ett högst påtagligt sätt visat att ett folk kan befria sig från en förtryckarregim genom guerillakrig.

Vi hävdar att den kubanska Revolutionen medfört tre djupgående förändringar i de revolutionära sydamerikanska rörelsernas sätt att fungera. Och detta genom att påvisa att

- 1) Folkets styrkor kan vinna ett krig mot en reguljär armé.
- 2) Man kan inte alltid förvänta att alla villkor för revolution skall vara förhanden. Den revolutionära kärnan kan skapa dem.
- 3) I det underutvecklade Amerika bör den väpnade kampen huvudsakligen äga rum på landsbygden.

De två första punkterna riktar sig mot opportunisten hos de revolutionärer eller pseudo-revolutionärer som ursäktar sin passivitet med att de ingenting förmår gentemot en reguljär armé; och mot dem som går omkring och väntar på att alla objektiva och subjektiva villkor samtidigt skall uppfyllas på något mekaniskt sätt utan att bekymra sig om att påskynda en sådan händelseutveckling. Sanningen i dessa första två punkter står idag fullkomligt klar, men den har en gång diskuterats på Kuba, och den diskuteras antagligen fortfarande i Latinamerika.

Naturligtvis räcker det inte enbart med en guerillakärna för att alla revolutionära villkor skall vara uppfyllda. Man måste alltid vara på det klara med att tillkomsten och konsolideringen av den första kärntruppen fordrar ett visst minimum av gynnsamma betingelser. Det är m.a.o. nödvändigt att klart och tydligt påvisa för folket det omöjliga i att hävda mer vittgående krav med legala medel.

Under sådana omständigheter kommer folkets missnöje allt tydligare tillsynes; och det ögonblick kommer då motståndet utkristalliseras i form av ett embryo som ursprungligen skapats genom just de maktavandandes attityd.

Närhelst en regim kommit till makten genom val, fixade eller inte, och åtminstone vinnlägger sig om en konstitutionell fasad utåt, är det omöjligt för guerillans kärna att tillväxa – ty den *legala* kampens möjligheter är ännu inte uttömda.

Den tredje punkten är strategisk. Den bör utgöra en varningssignal för alla som med stöd av dogmatiska kriterier vill koncentrera massans kamp till städerna, och fullständigt glömmer bort vilken roll landsbygdsbefolkningen spelar i alla de underutvecklade latinamerikanska ländernas liv. Det rör sig inte om någon underskattning av den organiserade arbetarklassens kamp, utan om att helt realistiskt analysera våra möjligheter i skenet av de kärva villkor som den väpnade kampen uppställer – och då de garantier som våra konstitutioner vanligen inrymmer är upphävda eller glömda. Arbetarrörelsen bör alltså gå under jorden – och, obeväpnad som den är, möta enorma faror. På landsbygden är situationen inte lika farofyll, gemene man kan söka stöd hos guerillan där förtryckets krafter inte är effektiva.

Vi skall längre fram fördjupa vår analys; men låt oss redan nu hålla i minnet dessa tre satser som grundas på Kubas revolutionära erfarenheter och som enligt vår mening utgör vårt väsentliga underlag.

Guerillakriget, den folkliga kampens ryggrad, uppvisar högst olikartade aspekter, fastän de alla utgör skilda sidor av samma befrielsesträvan. Det är uppenbart – vilket också teoretikerna tydligt uttryckt – att detta krig svarar mot en bestämd serie av vetenskapliga lagar, och att den som överträder dem har försvurit sig åt misslyckande. Guerillakriget är en fas av den klassiska krigföringen, det bör föras efter sina egna lagar; men genom sin särart uppställer det nya regler som påkallar uppmärksamhet. Och de geografiska och sociala villkoren i varje land bestämmer uppenbarligen vilken uppsyn guerillakriget måste anta på ort och ställe.

Vårt syfte är tillsvi vidare att söka fastställa varpå vårt speciella slags krigföring grundar sig, vilka regler som gäller för folkens frihetskamp, hur våra praktiska erfarenheter skall kunna omsättas i en teori och hur denna erfarenhet skall struktureras och generaliseras till andras gagn.

Till att börja med måste vi fastställa vilka motspelarna är. Å ena sidan den lilla kärnan av förtryckare, vars verktyg består av den reguljära armén, väl utrustad och disciplinerad; i många fall kan denna kärna räkna på stöd utifrån, och har vidare till sitt förfogande små tjänstemannakadrer. Å den andra sidan folket i landet eller trakten ifråga. Det är viktigt att slå fast att guerillakriget är massans krig, ett folkets krig: guerillan, den lilla beväpnade gruppen, är bara dess kämpande förtrupp. Man får inte betrakta guerillan som till antalet underlägsen den armé man slåss emot, även om dess eldkraft är mindre. Guerillakriget är därför en kampform som tillgrips då man har stöd av folkets flertal men är helt underlägsen vad vapenmakt beträffar.

Guerillan räknar alltså med ortsbefolkningens fullständiga stöd: detta är ett villkor *sine qua non*. Helt uppenbart blir detta om vi som jämförande exempel tar de rövarband som opererar här eller där. Dessa band har guerillaarméns alla yttre karakteristika: sammanhållning, respekt för befälet, mod, kännedom om den terräng man rör sig i, ofta nog också en djärv taktik. Det enda de saknar är folkets stöd. De utplånas också restlöst av folkets krafter.

Sedan vi analyserat guerillakrigets taktik, dess kampform, sedan vi kommit till insikt om att dess bas utgörs av själva folket, återstår frågan: varför slåss guerillasoldaten? Vi kommer då till den ofrånkomliga slutsatsen att guerillan är en socialreformator som griper till vapen för att ge eko åt folkets ständiga protest mot sina förtryckare och som kämpar för att störta den

regim som håller hans likar nere i en nesans och misärens vanmakt. Han går till attack mot institutionerna i en given epok, för att med all den kraft som omständigheterna låter honom förfoga över krossa strukturen hos dessa institutioner.

En fördjupad analys av guerillakrigets taktik visar oss att guerilleron måste besitta fullständig insikt om terrängen, om angrepps- och reträttvägar, om möjligheterna att manövrera blixtsnabbt, om gömställen – och naturligtvis om vilket stöd man får från befolkningen. Allt detta ger vid handen att guerillan måste operera på en glesbefolkad landsbygd som erbjuder de bästa villkoren åt folkets kamp för att hävda sina krav: framförallt då det gäller att förvandla de sociala strukturerna och äganderättsförhållandena till jorden. Med andra ord, guerilla-soldaten är framförallt en landsbygdsrevolutionär. Han tolkar bondemassornas önskemål: att bli ägare till jorden, att äga de egna produktionsmedlen, äga djuren; allt detta som de längtat efter i årtal, detta som skapar deras liv – och som också skapar kampen för den jord där de skall dö.

Vi måste göra klart att det existerat två skilda sorters guerillakrig. Det ena utgör ett komplement till de reguljära arméernas operationer – som exempelvis partisanerna i Ukraina under världskriget – och berörs inte av denna framställning. Det är bara den andra sorten som intresserar oss här. I det fallet rör det sig om en väpnad grupp som växer i kampen mot den etablerade regimen – kolonial eller inte – som utgör dess enda bas och som vinner spridning på landsbygden. Och vilken ideologi som än besjälade dess kamp är det kravet på äganderätten till jorden som utgör dess ekonomiska bas.

Maos Kina uppenbarade sig i söder till att börja med i gestalt av kämpande arbetargrupper som besegrades och praktiskt taget tillintetgjordes. Detta Kina vann inte fotfäste och fortlöpande framgång förrän efter den långa marschen till Yunnan, då man alltså övergått till en existens på fältfot och för fram jordreformen som ett grundläggande socialt krav. Ho Chi Minhs kamp i Vietnam stöder sig på de risodlande bönderna, fastspända under det franska kolonialoket; och det är med detta stöd som hans kamp tillväxer i omfång tills den slutligen leder till kolonialisternas nederlag. Trots den parentes som det fosterländska kriget mot den japanske angriparen utgör i båda dessa fall försvinner kampens ekonomiska bas aldrig ur sikte: det gäller jorden. Vad beträffar Algeriet har arabnationalismen där sin ekonomiska grund i det faktum att en miljon franska *colons* besatt nyttjanderätten till praktiskt taget all odlingsbar jord. I andra länder som exempelvis Porto Rico – vars egenskap av ö inte tillät guerillakrig – stöder sig de nationella aspirationerna – som dagligen får nya djupa sår av den diskrimination de är utsatta för – på de ofta proletariserade böndernas krav på den jord som yankeeinkräkterna lagt sig till med. Det är samma grundläggande idé som (även om förhållandena i övrigt var olika) besjälade de plantageägare, småbönder och innehavare av slavvarrenden på östra Kuba som under 30-talets frihetskrig slöt sig samman för att försvara besittningsrätten till sin jord.

Men sina speciella karakteristika till trots upphör inte guerillan att räkna med möjligheten att utvecklas och förvandlas till en annan sorts krig, på så sätt att den ursprungliga guerillakärnan växer – och alltså visar sig vara ett embryo till ett krig i större omfattning. Möjligheten att bredda guerillakriget, förvandla det till ett reguljärt krig av mer traditionellt slag, sammanhänger uppenbarligen med möjligheterna att besegra fienden i varje slag, varje sammandrabbning, varje skärmytsling. Även här gäller den grundläggande principen att aldrig inlåta sig i strid utom när utgången är given. En maliciös definition säger att ”guerillasoldaten är krigets jesuit”. Det betyder att han väsentligen begagnar den överraskande attacken, försåtet, nattkrigföringen. Det är alltså fråga om en alldeles särskild sorts jesuitism, av omständigheterna alltemellanåt tvingad att tillgripa metoder fjärran från de romantiska och sportliga tillvägagångssätt som man vill få oss att tro är utmärkande för kriget.

Kriget är alltid en kamp där den ena sidan försöker förintä den andra. För att förverkliga detta använder man efter bästa förmåga de tillvägagångssätt och knep som står till buds. Och strategin och tekniken avslöjar varåt respektive sida strävar och de medel den använder för att uppnå sina syften. Till dessa hör att man utnyttjat alla motståndarens svaga punkter. Om man analyserar ett ställningskrig, visar det sig att varje enskild plutons insats uppvisar samma karakteristika som guerillan: man använder överraskningsmomentet, bakhållet, kriget i skydd av mörker; och om denna taktik inte kommit till användning är det därför att den inte kunnat användas, därför att fienden inte låtit sig överraskas. Men eftersom guerillan opererar över stora områden som fienden inte kan övervaka, kan den alltid använda sig av överraskningsmomentet – och det är dess plikt att så göra.

”Slå till och försvinna” – så sammanfattar man med ett ogillande uttryck guerillans verksamhet, alldeles korrekt. Slå till och försvinna, avvakta, spana, dyka upp på nytt för att åter slå till och försvinna, om och om igen, utan att ge motståndaren något andrum. Det finns uppenbarligen ett negativt inslag i detta: alltså reträtterna, vägran att låta sig dras in i reguljära drabbningar; men detta är bara konsekvenser av guerillakrigets grundläggande princip – och det slutliga målet för detta krig är detsamma som för alla andra: att segra, att förintä fienden.

Det står alltså klart att guerillakrigföring utgör en fas av kriget som sådant, och denna fas kan inte i och för sig leda till segern. Det är en av krigets inledande faser, och den utvecklas till dess att rebellarmén, stadd i oavbruten tillväxt, slutligen antar uppsynen av reguljär armé. Då är också tiden inne för att tilldela fienden avgörande slag och säkerställa segern. Den kamp som guerillan inledde kommer alltid att sluta med seger för en reguljär armé.

I ett modernt krig stupar inte generalen i spetsen för sin division. På samma sätt måste guerillakrigaren – som är sin egen general – vara aktsam om sitt liv. Han är redo att offra det, men guerillakrigets positiva aspekt innebär att guerrilleron är beredd att dö – inte för ett ideal, utan för att förverkliga detta ideal. Detta är grunden för guerillakrigföringen, själva dess väsen: detta mirakel att en liten grupp människor, avantgardet i spetsen för de massor som utgör dess stöd, och med förmågan att se längre än till målet för ögonblickets taktiska strävanden, med fast beslutsamhet söker förverkliga ett ideal, förstöra gamla strukturer, skapa ett nytt samhälle och äntligen skapa social rättvisa.

Ur denna synvinkel framträder allt som nyss tycktes förtjäna ett nedsättande omdöme i ny dager, befinner sig rättfärdigt genom storheten i det mål för vilket guerillans soldater kämpar; och det målet uppnås inte med låga medel. Detta sätt att bete sig i en kamp som aldrig får avta i intensitet, denna blick som orubbligt förblir fäst på det slutliga målet – det är guerrillerons storhet.

2. Guerillakrigets strategi

I militärt avseende menar man med strategi analysen av de mål som skall uppnås inom ramen för en allmän militär situation, och de medel som kommer till användning för att uppnå dessa mål.

För att komma till en korrekt uppfattning av guerillakrigets strategi är det nödvändigt att underkasta fiendens uppträdande en grundlig analys. Slutmålet för varje reguljär armés krigföring är att fullständigt förintä motståndarstyrkorna, och detta speciella sorts inbördeskrig utgör ett klassiskt exempel härpå – fienden bör eftersträva att utrota varenda guerillasoldat. Och dessa måste å sin sida analysera de medel med vilka fienden avser att förverkliga sitt syfte, de tillgångar han kan räkna med: manskap, rörlighet, stöd av civilbefolkningen, vapen- och befälskvalitet. Vår strategi måste anpassas till resultatet av denna analys – utan att någonsin förlora ur sikte att slutmålet är att försätta fiendearmén ur stridbart skick.

Det gäller att studera avgörande aspekter som just beväpningen och sättet att använda vapnen. Att exakt fastställa hur effektiv en stridsvagn eller en flygmaskin är i en kamp som denna. Att skaffa sig kunskap om vilka vapen och vilka förråd fienden förfogar över, och om hans vanor. Ty guerillans förråd utgörs av fiendens arsenal. Har man möjlighet att välja bör man välja just de vapen som den reguljära armén använder – ty guerillans största fiende är bristen på ammunition, någonting som man bör överlåta åt fienden att skaffa fram.

Sedan man en gång analyserat och graderat de mål man vill uppnå, gäller det att fastställa i vilka etapper detta skall äga rum – etapper som kan beräknas på förhand, men som också måste modifieras under kampens gång och anpassas till de oförutsedda omständigheter som kan dyka upp.

Under det inledande skedet är det väsentliga för guerrilleron. att inte låta sig utplånas. Undan för undan kommer det att bli lättare för guerillasoldaterna, och för hela guerillastyrkor, att anpassa sig till detta slags liv, vänja sig vid att snabbt dra sig undan och tvinga fienden att sprida sina förföljarstyrkor. Sedan detta mål uppnåtts – och då man kan falla tillbaka på ointagliga ställningar (eller då man samlat tillräckligt stora styrkor för att fienden skall mista lusten att gå till direkt attack) – övergår man till att gradvis försvaga hans motståndskraft. Till att börja med i närheten av de punkter där guerillan vanligen angrips; därefter på motståndarsidans eget territorium, där man angriper kommunikationsleder, operationsbaser och militära hjärtpunkter – kort sagt, ställer till så mycket skada som ens resurser tillåter.

Det gäller att slå till oavbrutet. De fiendesoldater som befinner sig i operationszonen får aldrig tillåta sig en minuts sömn. Fiendens posterings måste systematiskt attackeras och likvideras. Man måste varje ögonblick ge motståndaren intryck av att vara omringad; på dagarna i skogbeväxt och kuperad terräng, om natten på slättlandet där guerillapatruller lätt kan operera. Allt detta förutsätter lokalbefolkningens fulla stöd, liksom fullkomlig kunskap om terrängen. Dessa två villkor dyker ständigt upp på nytt i guerrillerons liv. Det är därför som man inte bara måste skapa studiecentra i de zoner där operationer pågår utan också samtidigt bedriva ett intensivt arbete bland massorna: förklara revolutionens motiv och målsättningar, inpränta den ovederläggliga sanningen att folket aldrig kan besegras slutgiltigt. *Den som inte inser denna absoluta sanning kan inte vara guerillasoldat.*

Till att börja med måste detta arbete försiggå i det fördolda. Man bör begära av varje bonde, av varje individ i det samhälle där man opererar att han inte på något sätt kommenterar det han får se eller höra. Längre fram kan man söka stöd hos dem vilkas lojalitet mot revolutionen ställer de starkaste garantierna – alltså människor som kan användas i förbindelsetjänst, som kan transportera proviant och vapen och tjänstgöra som guider i områden de är förtrogna med. Sista steget är direkt aktion bland de redan organiserade massorna i industricentra, med generalstrejken som slutmål.

Strejken är en faktor av största vikt i inbördeskriget, men en rad villkor måste uppfyllas för att den skall kunna komma till stånd. Dessa villkor är inte alltid för handen och uppträder spontant bara vid sällsynta tillfällen. De måste framkallas, på så sätt att man förklarar revolutionens motiv och påvisar folkets verkliga styrka och de möjligheter den ger. Man kan också inrikta sig på avgränsade, utomordentligt homogena grupper – människor som efter att ha visat sig effektiva i mindre farliga sammanhang börjar bedriva sabotage. Detta är ett annat verksamt vapen i guerillans händer: det kan förlama hela arméer, bringa oreda i produktionsmaskineriet i ett helt område, beröva invånarna i en stad arbete, ljus, vatten och kommunikationer, och dessutom tvinga dem att hålla sig borta från gator under vissa timmar.

Lyckas man genomföra detta program sjunker fiendens moral alltmer, liksom moralen i hans stridande förband. Frukten mognar och är färdig att plockas då man så finner för gott.

Detta förutsätter att det territorium där guerillan opererar växer i omfattning; men det får aldrig bli *för* stort. Man måste ständigt ha en stark operationsbas i ryggen och kontinuerligt stärka den under hela kriget. Befolkningen måste indoktrineras, man måste skydda sig mot revolutionens oförsonliga fiender, och i det inre av territoriet ständigt förbättra försvarsanordningar som skyttegravar, mineringar och kommunikationsleder.

När guerillan uppnått en betydande slagkraft numerärt och vapenmässigt bildar man nya förband. Det är som i binas liv: medan en ny drottning i ett visst ögonblick lämnar kupan åtföljd av en del av bisvärmen stannar drottningmodern kvar. Guerillans högste chef förblir i det minst utsatta området, medan de nya förbanden infiltrerar andra av fienden behärskade områden, så som vi redan beskrivit.

Det ögonblick kommer då det territorium där de skilda förbanden opererar blir alltför litet för att innesluta dem alla och då en framryckning mot fiendens kärnområden måste ske via sammandrabbningar med starka fiendestyrkor. Nu förenas alla förbanden till ett enda, bildar en sammanhängande front; kriget blir ett positionskrig, en uppgörelse mellan reguljära arméer. Samtidigt får den gamla guerillastyrkan inte avlägsna sig från sitt basområde. Man måste alltså bilda nya guerillaförband bakom fiendens linjer, grupper som undan för undan penetrerar denna nya operationszon till dess de slutligen behärskar den helt.

Slutoffensiven förestår: man belägrar, river upp undsättningsstyrkor. Kriget får en alltmer utpräglad masskaraktär över hela landet för var dag som går. Dess slutmål är nära: segern.

3. Guerillakrigets taktik

Taktiken är det praktiska medlet för att uppnå de stora strategiska målen. Den är strategins komplement och, på ett sätt, dess praktiska tillämpning. Taktikens medel och metoder är smidigare och mer varierande än de slutmål man strävar efter att uppnå, och bör rätta sig efter omständigheterna. Varje krig har vissa oföränderliga taktiska mål, medan andra kan skifta. Först och främst måste man ha i minnet att guerillans verksamhet rättar sig efter fiendens.

Guerillans grundläggande kännetecken är den snabbhet som tillåter den att efter bara några minuter befinna sig långt från den punkt där man nyss slogs, och, om så är nödvändigt, långt utanför själva operationszonen inom några timmar. Denna rörlighet medger också att frontsträckningen ständigt ändras, så att man klarar sig från varje försök till omringning. Under krigets skiftande faser kan guerillan exempelvis befinna sig på ständig reträtt för att undgå kringrättning (vilket är enda sättet att tvinga den att inlåta sig på en avgörande sammandrabbning under särdeles ogynnsamma omständigheter).

Men guerillan kan också gå till motangrepp mot omringande styrkor: en liten grupp låter sig alltså omringas av fienden, som plötsligt finner sig själv kringränd av en talrikare motståndare; denna lilla guerillagrupp som förskansat sig i en svåråtkomlig ställning tjänar alltså som lockbete och allt manskap och materiel som kommer till den reguljära arméns hjälp kringränns och förintas.

Denna sorts krig kallar man med en liknelse från danskonsten för ”menuett”. Guerillan omringar exempelvis ett fiendeförband under framryckning, och fem eller sex guerillasoldater utposterar i varje väderstreck, på tillräckligt stort inbördes avstånd för att inte själva löpa risk att omringas. En av dessa grupper öppnar eld, och fienden koncentrerar sig omedelbart just på den. Då drar man sig tillbaka, men har hela tiden kontakt med fienden, och eldgivningen övertas av någon av de andra grupperna. Fiendekolonnen betar sig nu på samma sätt som förut, och guerillagrupp nr två drar sig tillbaka. På så sätt kan man, utan att riskera alltför mycket, tvinga ett helt fiendeförband till orörlighet, samtidigt som det gör av med en mängd ammunition och demoraliseras.

Nattetid gör man bruk av samma teknik, men rycker fienden närmare in på livet, uppträder aggressivare, eftersom omringning då är ett svårare företag. Verksamhet om natten är ett viktigt kännetecken för guerillakrig. Man kan då komma alldeles inpå de ställningar som skall angripas och röra sig i områden där man inte är hemma eller där man löper risk att förrådas. Men tanke på den egna numerära underlägsenheten är det nödvändigt att alltid ta fienden med överraskning, en taktik som ju innebär ett utomordentligt övertag: den tillåter att man tillfogar fienden förluster utan att själv lida några. Men i en strid där hundra man på ena sidan slåss mot tio på den andra kan förlusterna inte jämföras. Fiendens förluster kan ersättas när som helst, och varje fallen soldat representerar, för att fortsätta vårt exempel, 1 procent av den effektiva styrkan. Guerillan behöver längre tid på sig för att reparera sina förluster, eftersom guerrilleron är en högst specialiserad soldat; för varje guerillasoldat som faller har guerillans styrka minskat med tio procent.

En stupad guerillasoldat får aldrig lämnas kvar på slagfältet med det vapen och den ammunition han har – de är alltför betydelsefulla för kampen. Det är varje guerillasoldats plikt att, så fort en kamrat faller, ta hand om hans militära kvarlåtenskap. Ett annat utmärkande drag för guerillakriget är just den betydelse som ammunitionen har och den sparsamhet med vilken det här hushållas. I en strid mellan ett guerillaförband och en arméstyrka kan respektive sida identifieras med ledning av skottlossningen: massiv eldgivning från armésidan, spridda men målinriktade skott från guerrillans.

Under kriget på Kuba hände det att en av våra hjältar, död numera, en gång gav eld med sin kulspruta nästan fem minuter i sträck utan uppehåll för att hejda en fientlig framryckning; våra egna styrkor bedrogs av rytmen i denna eldgivning som fick oss att tro att denna nyckelposition fallit i fiendens händer. Men det var ett av de få tillfällen då vi inte sparade på krutet, beroende på vikten av den punkt som skulle försvaras.

Ett annat väsentligt karakteristikum för guerrilleron är hans förmåga att anpassa sig till alla omständigheter och utnyttja allt som händer till sin fördel. Öga mot öga med den klassiska krigföringens stelnade metoder improviserar guerrilleron vid varje tillfälle sin egen taktik och överraskar ständigt motståndaren.

Framförallt är hans positioner elastiska: det finns vissa punkter som fienden inte tillåts passera, och punkter för avledande angrepp. Ett vanligt fenomen är fiendens häpnad när det plötsligt blir tvärstopp efter en framryckning i jämn takt där alla hinder lätt passerats.

Då guerillan kunnat ingående bekanta sig med stridsterrängen blir dess ställningar ogenomträngliga. Föga betyder anfallarnas antal, det som betyder något är antalet försvarare: är det inte för litet kan man motstå en hel bataljon – och nästan alltid, för att inte säga alltid, med framgång. Befällets huvudsakliga uppgift består då i att med omdöme avgöra var och när en viss ställning skall försvaras till slutet.

För guerillan är taktiken vid anfall likaså annorlunda: attacken sker överraskande, med skoningslös våldsamt, och ebbar plötsligt ut i absoluta intet. De överlevande fienderna tror nu att motståndaren försvunnit; de lugnar ner sig, vilar ut, återgår till ett normalt liv bakom kasernväggarna eller stadsmuren – tills en ny attack plötsligt äger rum någon annanstans, med samma karakteristika, medan guerillans huvudstyrka ligger i bakhåll för eventuella fientliga förstärkningar. Det utmärkande för attacken är överraskningsmomentet och snabbheten.

Sabotagehandlingar är av stor betydelse. Vi måste här göra klar boskillnad mellan sabotaget som högeffektivt revolutionärt kampmedel, och terrorismen – en i allmänhet rätt ineffektiv metod, med konsekvenser som är omöjliga att förutse, men som ofta kräver offer bland oskyldiga och innebär förlusten av många liv som vore till nytta för revolutionen. Terror kan ändå betraktas som ett verksamt medel när den kommer till användning för att straffa någon

av förtryckets förstarangsfigurer, någon som är känd för sin grymhet, och vars repressalieverksamhet är effektiv; alltså någon vars död skulle vara en landvinning. Men man skall aldrig likvidera individer utan större betydelse; det medför bara skoningslösa hämnreaktioner.

Vi kommer nu till en omstridd punkt när det gäller att värdera terrorn som kampmedel. Somliga hävdar att metoder som medför skärpt förtryck försvårar alla mer eller mindre legala – eller till hälften underjordiska – kontakter med massorna, gör det omöjligt att organisera dem för aktioner som kan bli nödvändiga då tiden är mogen. Detta är i och för sig sant, men det förtryck som under ett inbördeskrig drabbar den ena eller andra befolkningsgruppen kan också redan vara så massivt att allt slags legal verksamhet är utesluten. En massaktion är då utesluten om den inte stöds av vapen. Man måste här lägga stor vikt vid valet av de metoder som man väljer att använda, och analysera de fördelaktiga följder som de kan ha för revolutionen. Sabotaget är på alla sätt ett effektivt vapen, brukat med omdöme. Man bör aldrig använda det för att ödelägga produktionsmedel, som är nödvändiga om inte livet skall paralyseras för en hel befolkningsgrupp, eller i vilket fall som helst orsaka arbetslöshet. Med andra ord: det är exempelvis löjligt att sabotagevägen förstöra en läskedrycksfabrik medan ett effektivt sabotage mot en elektrisk central måste rekommenderas.

I det första fallet ställer man några arbetare utan arbete, utan att för den skull rubba industrins jämvikt. I det andra mister ett antal arbetare likaså jobbet, men detta rättfärdigas av att sabotaget lyckas lamslå livet i en hel landsända. Vi återkommer senare till sabotagetekniken.

Ett av den reguljära arméns favoritvapen är här flyget, men det har ingen roll att spela under guerillakrigets inledande fas när guerillasoldaterna ännu är föga talrika och utspridda i kuperad terräng. Det är ett effektivt vapen när det gäller att förstöra organiserade och väl synliga försvarsanordningar – något som saknas i vår typ av krig. Det är likaså effektivt mot trupp på marsch i plan eller oskyddad terräng, men det problemet kommer man tillrätta med om man förflyttar sig nattetid. Väg- och järnvägstransporter är en av fiendens svaga punkter. Det är i praktiken omöjligt att hålla ögonen på varenda meter lands- eller järnväg. Praktiskt taget var som helst kan man placera en sprängladdning – tillräckligt stark för att göra vägen obrukbar, och som exploderar i samma ögonblick ett fordon passerar. Utöver skadan på själva vägen tillfogas fienden en kännbar förlust i materiel och människoliv.

Sprängmedlen är av skiftande ursprung. Man kan importera dem utifrån, eller tillverka dem av fientliga granater som aldrig briserat, eller framställa dem i underjordiska laboratorier i det inre av guerillazonen. Sprängtekniken är likaså skiftande.

I våra laboratorier tillverkade vi ett krut som vi använde att spränga med, och vi uppfann också olika utlösninganordningar. Bästa resultatet uppnådde vi med de elektriska. Men den allra första mina som vi fick att brisera var en bomb som det fientliga flyget kastat ner och som vi fyllt med diverse explosiva varor. Den apterades sedan till ett gevär, vid vars avtryckare vi fäste ett snöre; när en fientlig pansarvagn passerade, drog vi i snöret och bomben sprang i luften.

Man kan förbättra dessa metoder i all oändlighet. I Algeriet, exempelvis, använde man i kampen mot den franska kolonialmakten en sorts fjärrkontrollerade minor som utlöses med hjälp av radiosignaler från avlägsna sändare.

Att minera en väg och efter explosionen meja ner de överlevande är ett mycket bra tillvägagångssätt om man är ute för att förse sig med ammunition och vapen. Man kan uppnå högst avsevärda resultat till ytterst ringa ammunitionskostnad.

Dessa ständiga stick får nu fienden att ändra taktik. Sålunda förflyttar han sig inte längre i enstaka lastbilar utan i motoriserade kolonner. Ändå kan man om man drar fördel av terrängen uppnå samma resultat, genom att skära av kolonnen och koncentrera sig på ett enstaka fordon.

I detta fall får man inte förlora ur sikte guerillakrigets taktiska elementa: perfekt kännedom om terrängen, uppsikt över alla reträtt- och sidovägar, helhjärtat stöd hos lokalbefolkningen så att sårade kamrater kan transporteras undan, och inkvarteras för kortare eller längre tid. Slutligen numerär överlägsenhet i ett avgörande ögonblick, stor rörlighet och reserver.

Om alla dessa villkor samtidigt är uppfyllda ger överraskande anfall mot fiendens kommunikationsleder avsevärd utdelning.

Ett väsentligt drag i guerillans taktik är den attityd man har mot andra människor. Sättet att behandla fienden på är i sig självt av betydelse; när man anfaller bör man göra det med skoningslös hårdhet, och på samma sätt bör man uppträda mot de föraktliga kräk som ägnat sig åt angiveri och mord. Men gentemot de fiendesoldater som slåss för att uppfylla sina militära förpliktelser (eller åtminstone vad de tror vara detta) bör man förfara med största möjliga mildhet. Inga fångar bör tas när basområdet inte är tillräckligt stort eller svårtillgängliga tillflyktsorter saknas: överlevande fiendesoldater bör försättas på fri fot och de sårade vårdas med all omsorg.

Visavi civilbefolkningen bör man vinnlägga sig om stor respekt inför alla lokala traditioner och vanor, så att man praktiskt demonstrerar guerillasoldatens moraliska överlägsenhet över förtryckarnas knektar. Utom i speciella fall bör man aldrig skipa rättvisa utan att den skyldige först fått tillfälle att försvara sig.

4. Krig i gynnsam terräng

Som vi redan påpekat utkämpas guerillakriget inte alltid i den terräng där guerillans taktik lättast låter sig tillämpas. Men när guerillagruppen befinner sig på svårtillgänglig mark – i skogbevuxna eller branta berg, väglösa ödemarker eller sumptrakter – bör den allmänna taktiken alltid vara densamma, grundad på guerillakrigföringens allmänna principer.

Den väsentliga punkten är att komma i kontakt med fienden, få honom på kornet. Om trakten är så svårtillgänglig, så fientlig att en reguljär arméstyrka knappast kan tränga fram där bör i stället guerillan rycka fram till den punkt dit armén kan nå och där det är möjligt att slåss.

Sedan man en gång kommit över den inledande fasen, säkerställt sin egen existens, bör guerillan kämpa. Därför bör den också oavbrutet komma ut ur sina tillhåll, men den behöver inte nödvändigtvis röra sig med samma snabbhet som i ogynnsam terräng. Man bör anpassa sig till fiendens villkor, men behöver inte längre kunna förflytta sig lika bra som i den terräng där fienden lätt kan koncentrera en stor styrka. Det är inte heller nödvändigt att alla stridshandlingar äger rum nattetid. Man kan i många fall både slåss och förflytta sig i dagsljus. Allt detta är uppenbart avhängigt av fiendens vaksamhet till lands och i luften.

Sammandrabbningarna kan dra ut på tiden, i synnerhet i bergen; det är ganska enkelt att se till att de varar rätt länge samtidigt som man sannolikt kan hindra att fientliga förstärkningar når fram till krigsteatern. Guerrilleron får aldrig glömma att hålla ögonen på tillfartsvägarna. Men just de svårigheter som fienden har när det gäller att få fram förstärkningar, skärper guerillans anfallslust: man kan rycka fram längre, slå till direkt, öga mot öga, och slåss längre. Allt är förstås avhängigt av en mängd villkor, som exempelvis tillgången på ammunition.

Sina många fördelar till trots har guerillakriget i denna sorts terräng den nackdelen att man inte i en enda operation kan lägga vantarna på fiendens ammunition och vapen i någon större utsträckning; i denna terräng vidtar fienden sina försiktighetsmått. (Guerillakrigaren får aldrig glömma att det är fienden som utgör hans förråd vad vapen och ammunition beträffar.)

Guerillans motdrag består då i att man blir bofast, skaffar sig en uppehållsort med större skyndsamhet än när man slåss i ogynnsam terräng, och här upprättar en centralbas som stöd för ett ställningskrig. Man kan här också inrätta sjukhus, utbildnings- och träningscentra,

förråd, radiostation, etc.; alltsammans på lämpligt sätt skyddat mot flygangrepp och bombardemang av långdistansartilleri.

Under sådana förhållanden kan guerillan tillväxa i numerär styrka. Den kan komma att omfatta också icke stridande manskap, folk som utbildas för att en gång i framtiden ta hand om de vapen som faller i guerillans händer.

Guerillastyrkans numerär skiftar efter ett antal omständigheter: orten, provianteringsmöjligheterna, massflykt av förtryckta människor från områden i närheten, tillgången på vapen och omsorgen om själva organisationen. Tillflödet på nytt manskap underlättar på allt sätt ortsbundenheten.

Aktionsradien för en guerilla av denna typ bör vara så stor som andra guerillaförbands operationer i grannområdena tillåter. Ibland begränsas den av den tid som åtgår för att förflytta sig från en krigsskådeplats till en säker zon. Räkner man med att alla förflyttningar äger rum under dagen bör en guerilla inte operera längre bort från det område där man kan känna sig någorlunda säker än fem-sex timmar. Små guerillagrupper kan naturligtvis röra sig utanför denna säkerhetszon, och undan för undan infiltrera grannområdet.

De vapen som är att rekommendera för detta slags krig bör ha lång skottvidd men inte ställa stora krav på ammunitionstillgång; de kompletteras av en uppsättning automatiska eller halvautomatiska vapen. Av de gevär och kulsprutegevär som man påträffar på den nordamerikanska marknaden är M-1:an, Garandgeväret värt en alldeles särskild rekommendation; det bör dock anförtros åt folk med en smula erfarenhet, eftersom det har den nackdelen att det slukar mycket ammunition. I gynnsam terräng kan man också använda halvtunga vapen som kulspruta på trefotslavett som ger servisen en god säkerhetsmarginal. Den är dock att betrakta som ett defensivt vapen, inte som någonting man kan gå till anfall med.

För en guerillastyrka på tjugofem man består den idealiska arsenalen av tio-femton gevär, ett tiotal automatvapen, från Garandgevär till kpistar. Men framförallt bör beväpningen vara densamma som fiendens, eftersom de ammunitionstyper som används på andra sidan är desamma som vi är hänvisade till då fiendevapen faller i våra händer. De tunga vapen som fienden kan förfoga över är knappast att frukta. Flyget kan ingenting utträta, eftersom guerilla är osynlig och stridsvagnar och artilleri har inte stor funktion att fylla i denna miljö.

Provanteringen är ytterst viktig. I allmänhet innebär svårtillgängliga trakter, just därför att de är svårtillgängliga, stora nackdelar i detta avseende: bönder är sällsynta och därmed tillgången till färska jordbruksprodukter och färskt kött. För att slippa ifrån obehagligt små ransoner gäller det att vidmakthålla stabila kommunikationsleder, så att man alltid kan räkna med existensen av ett reservförråd.

Möjligheterna att bedriva sabotage i stor skala är i allmänhet ganska liten i denna terräng. Här finns ju föga av tekniska installationer att angripa, som telefon- eller vattenledningar.

För transporterens skull är det viktigt att man förfogar över lastdjur, av vilka det lämpligaste i denna ojämna terräng är mulåsnan (man måste ha tillgång till lämpligt foder). Mulåsnan kan ta sig fram i ytterst svår terräng där inget annat djur klarar sig. I de värsta motluten får man klara sig med den egna ryggen. Varje guerrillero kan bära tjugofem kilo åtskilliga timmar varje dag, och det åtskilliga dagar i följd.

Förbindelserna med yttvärlden bör läggas över ett antal replipunkter där folk som man helt och fullt kan lita på lagrar förnödenheter och gömmer guerillans förbindelsemän. Man kan också skapa interna förbindelselinjer, vilkas utsträckning blir beroende av guerillans egen utvecklingsnivå. På Kuba kunde vi i vissa områden där guerillafronter upprättats bygga vägar

och dra telefonledningar av flera kilometers längd. Och vi hade alltid i tjänst rapportkarlar som band samman alla operationszonerna på ett minimum av tid.

Det finns också andra förbindelsemöjligheter som den kubanska guerillan inte utnyttjade: exempelvis röksignaler, solspeglar och brevduvor.

Guerillasoldaten måste alltid vara aktsam om vapen och ammunition – och framför allt se till att han har ordentliga skor. Det sistnämnda är absolut nödvändigt, och det är på denna punkt som guerillans verkstadsdrift börjar. Till att börja med rör det sig bara om reparationer; men genom lämplig organisation kan man skapa verkstäder som producerar ett aktningvärt antal skor om dagen. Att tillverka krut är ingen svår sak, och man kan producera åtskilligt av den varan om man bara förfogar över ett litet laboratorium och kan organisera råvarutillförseln. Minerad terräng är ytterst farlig för fienden; om man får alla minor inom ett vidsträckt område att explodera samtidigt, kan hundratals människor uppslukas av jorden.

5. Krig i ogynnsam terräng

För att man skall kunna föra krig i detta slags terräng – föga kuperad, utan skogar, men desto vägrigare – måste guerillakrigets alla grundläggande villkor vara uppfyllda – det är bara metoderna som ändras. Guerillans rörlighet måste här vara utomordentlig, den måste nästan kunna slå till med blixstens hastighet. Och den skall inte bara snabbt kunna dra sig tillbaka utan också skaffa sig en ny bas, fjärran från den ursprungliga, och så långt bort som möjligt från den punkt där man senast drabbade samman med fienden. Man får inte glömma att ingen tillflyktsort är helt säker för förtryckets vapen.

En man kan marschera mellan trettio och femtio kilometer under loppet av en natt, men man kan också använda dagens första timmar som marschtid – utom då det område där man uppehåller sig inte är under guerillans fullständiga kontroll, och då det finns risk för att Ortsbefolkningen skall förråda ens position och marschriktning för fienden. I detta fall bör man uteslutande röra sig nattetid, och så tyst som möjligt, både före och efter det att man slår till – vilket man bör göra under nattens första timmar. Emellertid finns det tillfällen då gryningstimmarna är att föredra. Under inga omständigheter får man låta fienden vänja sig vid en särskild sorts taktik, det gäller att ständigt variera punkt, klockslag och metod för angreppet.

Vi har redan sagt att en sammandrabbning aldrig kan vara långvarig, att den måste ske snabbt och ge största tänkbara utdelning: den får räcka några minuter och följs av omedelbar reträtt. De vapen som här kommer till användning är inte desamma som vid krigföring i gynnsam terräng. Man bör sålunda ha så många automatvapen som möjligt i arsenalen, eftersom det inte är precisionen utan eldstyrkan som är den avgörande faktorn i nattstrid. Ju fler automatvapen man besitter för att beskjuta fienden med från närhåll, desto större möjlighet att förintona honom har man.

Viktigt är också att minera vägar och spränga broar i luften. Högst skiftande vapen kommer till användning, som de minor vi redan talat om, och jaktgeväret. Mot öppna bilar, använda för trupptransport, eller mot täckta fordon som saknar speciella skyddsanordningar är jaktgeväret ett fruktansvärt vapen, allrahelst om man laddar det med rådjurshagel. Detta vapen är inte någonting som utmärker just guerillakriget – det har likaså använts i storkriget. USA:s krigsmakt hade infanteriplutoner utrustade med vapen av hög kvalitet, och bajonettförsedda. De sattes in. för att rensa upp kulsprutenästen.

Ammunitionsproblemet är ett viktigt problem. Den måste nästan alltid erövrats från fienden. Man får aldrig klippa till utan att vara fullkomligt säker på att kunna kompensera ammunitionsåtgången, i varje fall då man inte förfogar över stora förråd på säker plats. Med andra

ord: man får aldrig gå till angrepp mot en fiendegrupp om man efter angreppet har mindre ammunition än man hade dessförinnan. Väsentligt för guerillakrigets taktik är att man ständigt har i minnet det stora problem som materielltillförseln innebär. Vapnen bör alltså vara desamma som fiendens, utom när det gäller exempelvis gevär och revolverar som man kan komma över i stan eller i själva stridszonen.

Ett guerillaförband som opererar under sådana förhållanden bör inte vara större än tio-femton man. För effektivitetens skull är det utomordentligt viktigt att man alltid har detta i minnet: tio, tolv, femton människor kan gömma sig var som helst och samtidigt bjuda fienden spetsen samtidigt som man hjälper varandra. Fyra eller fem skulle antagligen vara för litet, men när antalet överstiger ett dussin har fienden bara alltför goda möjligheter att lokalisera gruppen under marsch eller dess bas.

Glöm inte att ett guerillaförband kan röra sig precis lika snabbt som den långsammaste av dess soldater! Tjugo, trettio eller fyrtio man har alltid svårare att hålla samma marschrytm som tio. Och den guerrillero som slåss på slättland måste till varje pris vara ytterst snabb. Det är här som ”slå-till-och-för-svinna-spårlöst”-taktiken bör användas flitigast. Slättlands-guerillan har den enorma nackdel som består i risken att man när som helst kan omringas – ingenstans har man en säker punkt där man kan bjuda effektivt motstånd. Av den anledningen är man under en stor del av uppbyggnadsskedet hänvisad till en existens helt i lönnedom; man får aldrig anförtro sig åt någon vars pålitlighet inte står utom allt tvivel. Fiendens brutalitet är i allmänhet sådan att den inte bara går ut över familjeöverhuvudena – kvinnor och barn skonas inte heller, och på det viset kan man pressa fram upplysningar om var och hur guerillan opererar. Detta skulle omedelbart medföra att guerillagruppen omringades – något som skulle få ytterst obehagliga ehuru inte nödvändigtvis direkt dödliga följder. När sedan vapentillförseln tillåter det, eller då upprovsstämningen blivit förhärskande bland folket, kan guerillan dela upp sig på smågrupper. Dessa mindre förband kan sedan, vid en given tidpunkt, förena sig för att utdela ett kännbart slag – men på så sätt att man omedelbart därefter åter klyvs upp i smågrupper på tio-femton man som försvinner i respektive operationszoner.

Man kan bygga upp hela arméer, med en överbefälhavare som kan kräva respekt och lydnad, utan att man fördenskull opererar i grupper. Det är därför som valet av guerillachefer är ytterst viktigt: man måste vara helt säker på att denne chef ideologiskt och personligt är fullkomligt ansvarig inför den högste befälhavaren i zonen.

Ett av de vapen som guerillan med fördel kan använda – ett tungt vapen som ändå är lätt att transportera och använda – är bazookan. Om så faller sig kan man naturligtvis också använda granater avlossade från antitankgevär. Naturligtvis är bazookan ett av de vapen som man erövrar från fienden. Det är idealiskt för angrepp på pansar- eller trupptransportfordon och för att attackera små fientliga utposter. Det bör emellertid påpekas att man inte kan medföra mer än högst tre skott per man, vilket redan det utgör en högst allvarlig börda.

Vad beträffar de tunga vapen som man erövrar från fienden bör man naturligtvis se till att man inte förlorar dem i sin tur. Detta gäller dock inte i så hög grad om kulspruta av kaliber 50 – d.v.s. man bör aldrig leverera batalj under ogynnsamma förhållanden för att försvara ett tungt vapen som en sådan kulspruta. Man använder den helt enkelt bara tills dess det blir nödvändigt att överge den någonstans. Under befrielsekriget på Kuba var det en allvarlig förseelse att överge ett vapen, och det inträffade aldrig något fall där man skulle ha godtagit denna sats; likväl vidhåller vi alltså existens av omständigheter då det kan vara försvarligt att låta ett vapen gå förlorat. Guerillakrigarens vapen i ogynnsam terräng är hans förmåga att ge eld snabbt.

Lättillgängliga områden är i allmänhet beboeliga, där finns en talrik bondebefolkning. Detta faktum underlättar högst kännbart provianteringsmöjligheterna. Har man bara förtroendemän

med kontakter vid distributionscentra kan guerillan mycket väl klara sig utan att offra tid och pengar att upprätta långa och farliga förbindelselinjer. De väsentligaste förnödenheterna – hängmattor, överkläder, regnskydd, myggnät, skor, medikamenter, livsmedel – finns redan på ort och ställe, eftersom de är en del av ortsbefolkningens egen vardag.

Kommunikationerna är här väsentligt mycket lättare, eftersom mycket mer folk och många fler vägar står till guerillans förfogande. Att befordra ett meddelande till en avlägsen punkt är emellertid osäkrare, eftersom man måste förfoga över fler förbindelsemän som man kan lita på. Dessa budbärare genomkorsar ständigt det område som fienden behärskar: att en av dem skall infångas är en ständigt överhängande fara. Är det inte fråga om utomordentligt viktiga meddelanden, tjänar man på att vidarebefordra dem muntligen; i alla andra fall bör de vara skrivna på kodspråk. Erfarenheten bevisar att all muntlig kommunikation, från mun till öra, vanställer meddelandena.

Av samma skäl förlorar guerillans industriverksamhet sin betydelse. Det är inte möjligt att bygga vapen- eller skofabriker. Man får i praktiken begränsa sig till små och väl kamouflerade verkstäder där man kan tillverka ammunition, minor, vapen och allt som man har användning av i fält. I gengäld har man tillgång till områdets alla verkstäder med vänskapligt inställda ägare.

Vi kommer nu till två följsatser av vad som tidigare sagts. Å ena sidan är guerillans ortsbundenhet omvänt proportionell mot utvecklingsnivån i det område där den opererar. I allmänhet slår sig folk ner där förhållandena är gynnsammast. För guerillan gäller motsatsen: ju fler bekvämligheter orten erbjuder, desto osäkrare och mer nomadiserande blir dess existens. Detta kapitel heter inte utan skäl ”Krig i ogynnsam terräng” eftersom allt det som vanligtvis gynnar mänskligt liv, och ger upphov till kommunikationsleder, stads- eller stadsliknade bebyggelse, tätbefolkade områden och arealer som lätt låter sig bearbetas med maskiner – allt detta utgör nackdelar för guerillan.

Följsats nummer två: guerillan lägger alltid ner ett stort arbete bland massorna, men i områden där villkoren är ogynnsamma är detta arbete allra viktigast. Där kan en enda fientlig attack vara katastrofal. Man bör alltså oavbrutet propagera för att arbetarna, bönderna och andra samhällsgrupper skall organisera sig, och på det viset upprätta en inre front som kan samarbeta med guerillan. Men detta ständiga arbete bland massorna får inte medföra att man glömmer bort att krossa varje enskild fiende som gör motstånd. I det fallet måste guerillan arbeta helt skoningslöst. I operationszonen får det ingenstans finnas en fiende på en punkt där han kan ställa till skada.

6. Guerillan i staden

Om det inträffar att kriget flyttar in till stan, d.v.s. guerillan infiltrerar området runt en stad så att man kan operera där med någon säkerhet, gäller det att upprätta en alldeles speciell organisation.

Vi måste ha klart för oss att en stadsguerilla aldrig kan uppstå av sig själv. Den föds inte med mindre än att vissa för dess existens väsentliga villkor uppfyllts. Detta innebär att guerillan i staden bör operera under direkt ledning av befäl som befinner sig annorstädes. Dess uppgift är inte att arbeta efter eget huvud, utan tvärtom enligt planer som gjorts upp i förväg. Det innebär att man stöder mer betydelsefulla guerillagrupper som opererar i andra områden och bidrar till framgången för en uppgjord taktik, utan att själv besitta samma operativa styrka som guerillan på andra håll. Guerillagruppen i stan kan aldrig välja mellan att sabotera teleföbindelser, verkställa attentat eller rikta överraskningsattacker mot fientliga patruller på ensligt belägna gator: den skall göra precis vad den får order om. Om dess uppgift är att såga

ner telefonstolpar, förstöra elledningar eller riva upp järnvägar och vattenledningar skall den strikt hålla sig till just detta.

Man opererar i grupper om högst fyra eller fem mans styrka. Detta är en absolut nödvändig gräns, eftersom det är i utomordentligt ogynnsam terräng som man är verksam. Fienden är på sin vakt, angiveri och repressalier vanliga. Försvårande omständigheter är också det faktum att stadsguerillan nästan aldrig kan avlägsna sig särskilt långt från de punkter där den opererar; man måste slå till och försvinna utomordentligt snabbt; det rör sig om en guerilla som nästan uteslutande arbetar nattetid och knappast kan verka på annat sätt förrän staden belägras utifrån. Då är det dags att träda fram och öppet ta del i kampen.

De väsentligaste egenskaperna för den som skall utkämpa detta slags krig är en om möjligt ännu strängare disciplin än den som andra guerillasoldater måste visa, samt diskretion. Denne guerrillero kan bara räkna med att man öppnar dörren för honom i två eller tre hus. Han kan vara övertygad om att det är liktydigt med döden att bli omringad. Hans vapen är inte desamma som på andra håll inom guerillan. Det rör sig här om vapen för individens eget försvar som lätt kan gömmas och inte är till hinder under en skyndsam reträtt. Varje guerillagrupp bör inte vara utrustad med mer än en eller två karbiner (eller gevär med avsågad pipa) och därjämte revolverar.

Verksamheten består i organiserat sabotage. De väpnade aktionerna inskränker sig till överraskningsangrepp på en eller två representanter för fiendearmén eller dess upplysningstjänst.

Detta sätt att arbeta innebär stora krav på utrustning: man behöver sågar, dynamit, hackor, spadar och verktyg för att bryta upp järnvägsräls med. Kort sagt materiel lämpad för de uppgifter man står inför, dold på säker plats, men som vid behov kan bäras i hand.

Om det rör sig om mer än en guerillagrupp skall de alla underställas en gemensam chef som leder verksamheten med hjälp av verkligt betrodda civila förbindelsemän. I vissa fall kan guerillasoldaten fortsätta att utöva sitt civila yrke – men detta är mycket svårt. I praktiken är stadsguerillan en grupp män som lever under jorden, organiserade som en armé och verksamma under de ogynnsamma betingelser som vi här talat om.

Betydelsen av guerillakrig i stadsmiljö har underskattats högst avsevärt. I själva verket är den utomordentligt stor. Ett gott guerillaarbete, i tillräckligt stor skala, lamslår nästan fullständigt ortens kommersiella och industriella liv och injagar osäkerhet och rädsla i hela befolkningen – en rädsla som slutligen får folk att längta efter en våldsamt händelseutveckling som äntligen sätter punkt för detta spänningstillstånd. Om man har framtiden i tankarna redan från krigets början och utbildar specialister på detta slags krigföring kommer hela händelseförloppet att starkt påskyndas – samtidigt som man sparar människoliv och dyrbar tid åt hela nationen.

II. Guerillan

1. Guerillakrigaren, socialreformatorn

Vi har redan identifierat guerillakrigaren: det är en människa som gjort till sin uppgift att befria folket, och som – sedan alla medel att uppnå detta på fredlig väg visat sig vara förgäves – inleder den väpnade kampen; den kamp där guerillan är det kämpande folkets förtrupp. Man inleder kampen för att förgöra en orättfärdig samhällsordning och strävar mer eller mindre medvetet efter att ersätta den med en ny.

Vi har redan understrukit att det f.n. är landsbygden som i Latinamerika och i det stora flertalet underutvecklade länder erbjuder den idealiska stridsterrängen. Det första av de krav som guerillakrigaren är talesman för är också kravet på en omfördelning av jordinnehavet.

Den fana under vilken kampen skall föras hela denna tid bör alltså vara jordreformens. Till att börja med kan målsättningen för och omfattningen av denna reform inte fullständigt fixeras, den är helt enkelt ett uttryck för bondens sekelgamla längtan efter att få äga den jord där han arbetat eller vill arbeta.

De villkor på vilka en jordreform förverkligas är avhängiga av de villkor som gällde innan kampen inleddes och på djupet av dess sociala rotsystem. Men guerillakrigaren, detta medvetna avantgardeelement, bör besitta en vandel som visar att han är helt hängiven den omvälvning han vill genomföra. Till en stränghet som nödvändigtvis hänger samman med krigets svåra villkor bör komma den stränghet som är följden av en ytterst sträng självkontroll, och som förbjuder minsta avsteg, minsta brott som omständigheterna kan tillåta. Guerillasoldaten bör vara asket.

De sociala förhållandena kommer att förändras i takt med krigets utveckling. I själva begynnelsestadiet, när guerillasoldaterna ännu är noviser, vare sig kan eller försöker de åstadkomma några förändringar i den sociala strukturen på ort och ställe. De förnödenheter som man inte kan betala kontant skall ersättas med anvisningar som skall kunna inlösas så fort som möjligt.

Bonden måste alltid få hjälp, tekniskt, ekonomiskt, moraliskt och kulturellt. Från krigets första stund bör guerrilleron uppträda som en skyddsängel, inriktad på att alltid hjälpa den fattige och så litet som möjligt inkräkta hos den förmögnare. Men med tiden kommer motsättningarna att hårdna och det ögonblick kommer då många av dem som betraktade Revolutionen med en viss sympati visar sig vara helt fientliga till den. De börjar delta i kampen mot folkets styrkor. I detta ögonblick måste guerrilleron uppenbara sig som en fanbärare för folkets sak och gå tillrätta med varje utslag av förräderi. I stridszonen bör privategendom inte tillåtas i större utsträckning än vad dess sociala funktion föreskriver: d.v.s. all överflödigt jord, den som familjer inte nödvändigtvis behöver för att klara livhanken, exproprieras och fördelas rättvist.

Den jordägare vars egendom blir föremål för sådant har alltid rätt till ersättning, och denna rätt bör alltid respekteras: men ersättningen bör utgå i form av anvisningar ("anvisningar på pengar att hoppas på" som vår lärare general Bayo uttryckte sig apropå detta slags skulder).

Jord, egendom och industrier tillhöriga Revolutionens omedelbara och notoriska fiender bör omedelbart övergå i de revolutionära styrkornas händer. Man drar då fördel av krigsklimatet, av denna situation då det mänskliga broderskapet blommar som skönast, och söker få till stånd alla de kooperativa ansträngningar som befolkningens mentalitet tillåter.

Som socialreformator ger guerillakrigaren inte bara ett föredöme genom sitt eget sätt att uppträda. Han bör också orientera omgivningen ideologiskt, med utgångspunkt från sina kunskaper, sina syften och från den erfarenhet han förvärvar allteftersom krigsmånaderna läggs samman och blir till år. Denna erfarenhet fördjupar hans insikter i takt med att han blir van vid vapnen och medveten om Ortsbefolkningens villkor. Han förstår då det välgrundade och djupt nödvändiga i många sociala förändringar, vilkas teoretiska vikt han tidigare insåg, utan att det under lång tid gick upp för honom att de brådskar även i praktiken.

Denna attityd är vanlig, eftersom initiativtagarna till guerillakriget, dess ledare, inte själva är män som slavar på fälten dag efter dag; de är män som förstår nödvändigheten i att förändra bondens sociala villkor men som inte delar hans hårda lott. Det växer alltså fram – och här talar jag om den kubanska erfarenheten – ett verkligt samspel mellan ledarna, som uppfostrar folket genom vad de uträttar – och häri ligger den väpnade kampens djupaste betydelse – och å andra sidan folket självt som växer under kampen och i sin tur påvisar vad som är praktiskt nödvändigt för ledarna. Ur detta samspel mellan guerrilleron och folket framväxer en

progressiv radikaliserings som undan för undan förtydligar rörelsens revolutionära karakteristika och ger den nationella dimensioner.

2. Guerilleron i strid

Guerillakrigarens liv och dess karakteristika, så som vi i korthet skisserat dem i det föregående, fordrar att en rad fysiska, psykiska och moraliska krav samtidigt uppfylls för att han skall kunna vänja sig vid och med framgång slutföra sin uppgift.

Den första fråga som måste besvaras är denna: vad fordras av en guerillasoldat? Vi svarar då för det första att guerillasoldaten helst bör höra hemma i den trakt där han slåss. Han har då på ort och ställe vänner och bekanta som han kan träda i förbindelse med, och själva hemmahörigheten ger honom viss kunskap om området i fråga (kunskap om terrängen är en viktig faktor i guerillakriget). I och med att han är van vid de motigheter som nejden bjuder kan han också utföra ett bättre arbete; som verktyg besitter han entusiasmen över att försvara sitt eget fäderneärv eller kämpa för att ändra det samhällssystem som hans personliga universum lider under.

Guerrilleron slåss om natten: vi skulle vilja säga att han har alla de egenskaper som fordras för nattliga aktioner. Han bör vara full av förslagenhet, förflytta sig till slagfältet över berg och genom dalgångar utan att någon kan följa hans rörelser, och rikta överraskande angrepp mot fienden – detta är en kardinalpunkt i denna sorts krig. Genom att dra fördel av den panik han sålunda skapat kan han gå till anfall med all häftighet utan att förråda minsta svaghet i de egna leden, samtidigt som han begagnar alla tecken på svaghet hos motståndarsidan. Guerrilleron slår ner som en tromb, ödelägger allt utan att ge annan pardon än den omständigheterna tvingar honom till, skipar rättvisa när så fordras och utsår panik hos fienden. Men på samma gång behandlar han de besegrade och försvarslösa med välvilja, och han respekterar de döda.

En sårad är helig och bör få bästa möjliga vård – såvida det liv han fört inte förtjänar dödsstraff; man vidtar då åtgärder i överensstämmelse med detta. Men man får aldrig ta med sig fångar innan man upprättat en solid bas för operationerna, dit fienden inte kan bereda sig tillträde – fången blir bara en fara för ortsbefolkningens säkerhet och för guerillaförbandet självt, genom de upplysningar som han kan ge sitt förband sedan han släppts fri. Om de inte är kriminella skall man därför genast släppa fångar, sen man gett dem ett sanningens ord på vägen.

Guerillakrigaren måste sätta sitt liv på spel varje gång det fordras, vara beredd att offra det utan minsta tvekan i ett givet ögonblick; men han bör på samma gång vara försiktig och inte ge blottor på sig om det inte är nödvändigt. Man bör också vidta alla tänkbara åtgärder för att undvika en ogynnsam tingens utveckling eller en katastrof. Det är därför nödvändigt att vid varje sammandrabbning hålla ett öga på de punkter där fienden kan få förstärkning. På så sätt kan man också undvika att bli omringad – en fysiskt sett mycket allvarlig sak, men moraliskt en motgång av än mycket större proportioner eftersom den får en att förlora tron på det meningsfulla i kampen.

Guerillasoldaten bör vara djärv, men samtidigt underkasta farorna och möjligheterna att gå till aktion en kylig analys, och alltid inta en optimistisk attityd, hur omständigheterna än gestaltar sig. Alltid finna en god lösning, t.o.m. i lägen där en jämförelse mellan för- och nackdelar ger en föga att hoppas på.

För att kunna överleva måste guerillakrigaren besitta förmågan att fullständigt smälta in i den miljö där han lever, att dra nytta av den som av en bundsförvant. Han måste vidare förfoga

över ett gott huvud och en uppfinningsrikedom som sätter honom i stånd att träffa beslut mitt under händelsernas utveckling.

Denna uppfinnings- och anpassningsförmåga hos folkets styrkor omintetgör krigsherrarnas planer och sätter stopp för deras offensivlusta.

Under inga omständigheter får en guerillasoldat överlämna en sårad kamrat åt fiendens nåd, eftersom detta nästan helt säkert skulle vara liktydigt med döden. Till vad pris som helst måste de sårade föras ur stridszonen, till en säker plats, även till priset av ytterligt stora ansträngningar och faror: guerrilleron måste vara en oförliknelig kamrat.

Dessutom håller han mun. Han för inte vidare något av det som sägs eller utspelas i hans närhet. Han får aldrig fälla ett ord för mycket ens till sina egna vapenbröder, eftersom fienden oavbrutet söker smuggla in sina agenter i guerillans led för att avslöja dess planer, dess tillhåll, dess livsföring.

Utöver de moraliska egenskaper som vi redan talat om bör guerillasoldaten besitta förstklassiga fysiska kvaliteter. Han bör vara outtröttlig. Han bör kunna komma in i en andra andning när påfrestningarna ter sig outhärdliga. Varje handling bör vara hjältens, stå i förbindelse med hans djupaste tro, ständigt tvinga honom att ta ännu ett steg, och inte det sista – ty han kommer att lyckas ta ett till, och ännu ett, ja alltid ett till, ända tills han nått den punkt som hans befäl anbefallt.

Han bör kunna uthärda påfrestningar till ytterlighet, inte bara i form av den brist på föda, vatten, kläder och skyddsutrustning, som han ständigt är underkastad, utan också sjukdomar och blesyrer. Ofta måste de sistnämnda lämnas till läkning utan läkarens mellankomst, bara genom att naturen helt enkelt får ha sin gång – vilket man inte bör beklaga, eftersom den som lämnar guerillans stridszon för att söka vård oftast blir mördad av fienden.

För att fylla de krav som ställs på honom måste guerrilleron ha en järnhälsa som låter honom uthärda alla slags motgångar utan att insjukna. Han måste också kunna bygga upp den ytterligare under denna tillvaro som jagat djur, så att han genom en naturlig anpassningsprocess kommer att utgöra vad jag skulle vilja kalla en del av själva den jord på vilken han slåss.

Allt detta leder oss fram till frågan vid vilken ålder man lämpligen blir guerillasoldat. Det är mycket svårt att här ange några åldersgränser. Alla slags sociala och individuella karakteristika spelar in. En bonde är exempelvis mycket motståndskraftigare än en stadsbo. En stadsbo som är van vid fysiska påfrestningar och ett sunt liv kommer att visa sig mycket effektivare än en man som suttit hela livet bakom ett skrivbord. Men på det hela taget kan man säga att maximiåldern för att enrollera sig i ett helt nomadmässigt guerillakrig inte bör vara högre än fyrtio år, så när som på vissa undantag, i synnerhet bönder. En av hjältarna från vår egen kamp, major Crescensio Perez, blev aktiv i Sierran vid fyllda 65; det var en av guerillaarméns nyttigaste karlar.

Vi kan fråga oss om medlemmarna av ett guerillaförband bör tillhöra någon bestämd social kategori. Det har sagts att förbandet bör höra hemma i den zon där operationerna äger rum, d.v.s. att dess kärna bör bestå av bönder. Bonden är uppenbarligen den bästa soldaten, men detta betyder inte att man måste utesluta andra befolkningselement och beröva dem chansen att kämpa för en rättvis sak. I detta fall kommer det aldrig att finnas någon regel utan undantag.

Vi har ännu inte fixerat någon undre åldersgräns. Vi tror att man inte bör acceptera folk – utom, ännu en gång, i mycket speciella undantagsfall – under sexton år. I allmänhet är ungdomar, nästan barn ännu, inte tillräckligt utvecklade för att uthärda de ansträngningar, svårigheter och lidanden som de måste underkasta sig.

Man kan säga att guerrillerens ideala ålder ligger mellan 25 och 35 år: på detta stadium har ens liv fått sin definitiva inriktning, den som bryter upp från en privat och civil vardag har noga tänkt över sitt ansvar, och han handlar fast besluten att inte ge vika ett steg. Även bland de mycket unga finns det exempel på utomordentliga kämpar som inom vår Rebellarmé förvärvat de högsta utmärkelser. Men det rör sig alltså om undantagsfall. Och för varje ungdom som gav prov på goda soldategenskaper var vi tvungna att skicka hem tiotals andra, sen de under lång tid utgjort en farlig belastning för sina förband.

Guerrilleron är, som vi redan sagt, en soldat som likt snigeln bär sitt hus på ryggen. Han måste alltså packa sin ränsel så att han har maximal nytta av ett minimalt kvantum redskap. Han medför bara det oundgängliga. Men det förvarar han också under alla motigheter som sin dyrbaraste egendom, något han inte vill ge förlorat utom i fullkomligt förtvivlade lägen.

Beväpningen är alltså begränsad till det som guerrilleron själv kan medföra. Tillförseln av vapen är mycket vanskelig, något som än mer är fallet vad ammunitionen beträffar: uppgiften består alltså i att bokstavligen hålla krutet torrt och räkning på varenda patron. Vad geväret beträffar håller man det alltid rengjort, väloljat och skinande; varje chef bör bestraffa dem som slarvar med vapenvården.

För att kunna besitta en hängivenhet och en fasthet som låter dem verka även under de vidrigaste yttre förhållanden måste dessa män ha ett ideal. Detta ideal är enkelt, direkt, anspråkslöst och i allmänhet näraliggande. Men det är samtidigt så klart, fast i konturen att man tveklöst offerar livet för dess skull. Detta ideal är för varje bonde att äga en egen jordtorva att arbeta på under människovärdiga villkor. För arbetarna innebär det arbete, anständig lön och socialt likaberättigande. Studenter och fria yrkesutövare slåss ofta för mer abstrakta idéer – som frihetskärlek.

Allt detta för oss fram till frågan hur guerillasoldaten lever. Normalt är han på marsch. Ta exempelvis en guerillasoldat i bergen, i en skogstrakt behärskad av fienden! Under sådana omständigheter förflyttar sig guerillaförbandet under dagtid, utan att ta sig tid att äta. När kvällen kommer slår man bivack i en glänta nära vatten; varje grupp äter för sig och vid mörkrets inbrott gör man upp eld med vad man kan ha till hands.

Guerillasoldaten äter när han kan och allt han kan. Ibland är det fabulösa ransoner som hittar vägen ner i soldatmagarna, andra gånger uthärdar man två eller tre dars fasta utan att slå av på ansträngningarna. Guerillasoldatens tak är den öppna skyn: mellan himlen och hängmattan spänner han upp ett nylonstycke, och under hängmattan lägger han sina skatter: ryggsäcken, geväret, ammunitionen. Ibland är det bäst att inte ta av sig skor och strumpor, för den händelse fienden skulle företa ett överraskande anfall; fotbeklädnaden är en annan dyrbarhet. Den som äger ett par bra skor har tillförsäkrat sig en så hygglig existens som vardagens påfrestningar tillåter.

Så marscherar alltså guerillasoldaten dag efter dag, utan att närma sig minsta bebodda plats, undvikande alla kontakter utom dem han självmant tar; ett liv i de mest brådstupsfyllda omgivningar, ibland utan att äta och t.o.m. dricka, i köld och hetta. Han svettas under de oavbrutna marscherna, svetten torkar på kroppen och läggs till tidigare utdunstningar utan att han har möjlighet till regelbunden kroppsvård (fastän detta, som alltid, är något som beror av var och en).

Under kriget på Kuba befann vi oss vid ett tillfälle nära havet, i brännande sol; det var vid en ort som heter El Uvero, där vi ryckte in efter en sammandrabbning på två timmar och fyrtiofem minuter, mitt i solhettan, föregången av en marsch på sexton kilometer – och detta sedan vi tillbringat tio dar under miserabla förhållanden. Våra kroppar avgav en odör vars

styrka träffade alla mötande som ett slag. Vårt väderkorn hade anpassat sig till detta slags liv – gerillasoldaternas hängmattor kunde kännas igen på sin respektive doft.

Bivackerna måste vara lätta att bryta och får inte efterlämna något förrädiskt spår; den yttersta vaksamhet måste tillämpas. Om tio man sover bör en eller två stå på vakt; de bör ofta få avlösning och man bör hålla mycket skarp uppsikt över vilka som kommer till förläggningen.

Livet i fält ger upphov till en hel mängd matlagningsknep – göra det snabbt, använda alla de tillskott till hushållet som man kan påträffa i bergen, hitta på nya rätter, och variera den matsedel som i tropikerna väsentligen består av rotknölar, frön, lite olja eller smör och – mycket sällan – av ett stycke kött.

Det mest intressanta i guerillasoldatens liv, det som får alla att tränga framåt med förnyad entusiasm och låter deras kampvilja brista ut i blomning – det är själva striden. Striden är höjdpunkten i guerillans liv, och den vidtar i det gynnsamma ögonblick då man lokaliserat och utspanat en fientlig förläggning som är tillräckligt utsatt för att kunna förintas, eller när en fientlig avdelning rycker ända in på det territorium som kontrolleras av befrielsestyrkorna. Dessa två fall är olika. Attacken mot den fasta förläggningen är ett massanfall och syftar framförallt till att angripa de styrkor som anlant för att bryta dess belägring; en förskansad fiende är aldrig guerillakrigarens favoritobjekt.

Den ideala motståndaren, det är en fiende på marsch, nervös, utan kunskap om traktens topografi, fylld av fruktan, ur stånd att utnyttja terrängen som betäckning. Hur utsatt läget än är för en förskansad fiende, besitter han ändå verksamma vapen för att slå tillbaka ett anfall: han är inte i samma situation som en större avdelning på marsch, överraskande attackerad på två eller tre olika punkter, splittrad – och ställd inför en motståndare som drar sig tillbaka inför varje motstöt, som inte låter sig omintetgöras eller omringas.

Om det inte är möjligt att besegra en förskansad fiende med svälten eller törsten som vapen, eller genom ett direktanfall, bör man dra sig tillbaka tills belägringen gett en möjlighet att tillfoga fiendens rörliga styrkor förluster. Om guerillaavdelningen är för svag eller fiendestyrkan alltför stark har man att koncentrera sig på dess förtrupp. Man måste hålla ett särskilt öga på denna, i vilket syfte man än är ute. När förtruppen fått utstå tillräckligt mycket, och när fiendesoldaterna är övertygade om att soldaterna i avantgardet är räddningslöst förlorade, kommer skräcken för att själv befinna sig där att framkalla myteri. Det är alltså där man bör slå till – vilket ju inte hindrar aktion även på andra punkter.

Guerillasoldatens rörlighet i strid och hans förmåga att anpassa sig till omgivningen beror på hans utrustning. Även om han är medlem i små aktionsgrupper bevarar han individuella särdrag. I sin ryggsäck bör han förvara allt han behöver för att överleva, inklusive för övernattning, om han skulle behöva tillbringa en tid på egen hand. Försöker vi nu skissera en utrustningslista, så är det en lista över vad som behövs under den inledande fasen i ett guerillakrig, i kuperad terräng, under ideliga regn och relativ kyla och då man samtidigt är ansatt av fienden. Kort sagt den situation som var för handen i början av det kubanska befrielsekriget.

I denna utrustning måste vi skilja mellan det väsentliga och det tillfälliga. Bland det väsentliga återfinns vi hängmattan som ger sin man en bekväm vila. Man hittar alltid två träd att spanna upp den emellan, och sover man på marken kan den tjänstgöra som solskydd. Regnar det, eller befinner man sig i ett fuktigt område – vilket ju är vanligt i tropikerna – är hängmattan oersättlig; ett stycke vattentät nylon gör den än fullständigare; detta nylonstycke, som är tillräckligt stort för att täcka hängmattan surras fast med ett snöre i vardera hörnet; ett snöre i mitten löper till de träd mellan vilka själva hängmattan är fastgjord. På så sätt får man också regnvattnet att rinna av.

Oumbärlig är också sovsäcken; i bergen är det nämligen kallt efter mörkrets inbrott. Och nödvändigt är det att vara utrustad med varma kläder som låter en klara av även mycket kraftiga temperatursvängningar. Garderoben skall innefatta ett par byxor, och en tjock linneskjorta – av uniformstyp eller inte. Skorna bör vara av bästa tänkbara kvalitet, och är en av guerillasoldatens första reservartiklar – dem förutan blir det mer än besvärligt att marschera.

Guerrilleron bör också föra med sig en egen proviantranson, utöver den för hela truppen gemensamma. Oumbärliga livsmedel är till att börja med smör eller olja – nödvändiga för kroppens fettbehov – konservburkarna, som inte bör öppnas annars än när det är omöjligt att finna färsk föda, eller om man har alltför många och de är till hindern under marschen. Fiskkonserver har stort näringsvärde, kondenserad mjölk är ett förstklassigt livsmedel på grund av det myckna socker som den innehåller och är också en riktig sötsak; man kan också använda mjölk i pulverform. En väsentlig sak är vidare socker, liksom salt – utan vilket livet blir ett martyrspel. Låt oss så stänga skafferiet med att nämna några kryddor bland vilka de viktigaste är lök och vitlök, även om det nu även kan finnas andra, olika i olika områden. Detta vad det väsentliga beträffar.

I ryggsäcken medför guerrilleron tallrik, sked och flerbladskniv. Tallriken kan också vara en matkopp eller en kastrull, eller kanske rentav bara en konservburk där man kan koka ett stycke kött, en potatis, te eller kaffe.

För gevärets underhåll fordras särskilda sorters oljor, som bör användas med yttersta omsorg: om ingen specialolja finns, kan man använda symaskinsolja. Vidare måste man förfoga över en stång e.dyl. varmed gevärsloppet kan rengöras, något som måste ske rätt ofta. Patronväskan kan vara av varierande utförande men man måste kunna lita på att inte en kula går förlorad. Det är kulorna som utgör grunden för striden, dem förutan skulle allt annat vara förgäves: de är lika värdefulla som guld.

Man måste alltid bära med sig en fältflaska, det är absolut nödvändigt att alltid ha tillgång till vatten i överflöd, och det är inte alltid möjligt att hitta det just då det behövs. Vidare måste man ha ett lager allmänt nyttiga medikamenter, penicillin eller vilken annan sorts antibiotikum som helst, i första hand i sådan form att det kan intas genom munnen: smärtstillande och feberdämpande medel, aspirin och medel mot de epidemier som kan grassera i respektive region. Man kan komplettera förrådet med tablettor mot malaria, medicin mot diarré och alla sorters antiparasitmediciner. I sådana områden där giftiga djur förekommer kan det vara bra att medföra motsvarande serum. Resten av utrustningen är förslagsvis kirurgisk. Dessutom medför man förstaförbandsmateriel för mindre blessyrer.

Ett vanligt komplement, särskilt viktigt i guerillakrigarens liv, utgör tobaken; det fordras cigaretter, cigarrer och piptobak, ty under vilostunderna är tobaken den ensamme soldatens trogne vän. Särskilt nyttig är pipan, eftersom den i bristsituationer tillåter en att utnyttja tobaken till det yttersta alltså även stumpar av cigarrer och cigaretter. Tändstickor är inte viktiga bara när man skall tända cigarrer utan också för att göra upp eld, en högst kvistig sak under regnperioden i bergen. Utöver cigarettändaren är det därför alltid en bra sak att medföra tändstickor som kan ersätta den i lägen då den inte kan fyllas på.

Man måste också ha tvål, inte så mycket för kroppsvården som för disken: förblir den smutsig drar man på sig tarminfektioner liksom de irritationer som framkallas av att rester av jästa födoämnen kokas samtidigt med den färska födan. Med denna utrustning kan en guerillasoldat klara sig i bergen under vilka villkor som helst och så lång tid som krävs för att han skall bli situationens herre – hurdan den än är.

Det finns utrustningsdetaljer som ibland är skrymmande men som i största allmänhet är mycket nyttiga. Dit hör kompassen; i början använder man den flitigt för att orientera sig bättre, men undan för undan reder man sig allt bättre den förutan, allteftersom man förvärvar bättre kunskap om den terräng där man rör sig. Å andra sidan är den svår att använda i bergig terräng, eftersom den väg den utpekar inte nödvändigtvis är den bästa; den raka linjen kan vara översållad av oöverstigliga hinder.

En annan nyttig sak är ett nylonstycke som man kan slå in hela utrustningen i under regn. Vi får inte glömma bort att det under vissa månader regnar praktiskt taget oavbrutet i tropiska länder, och att regnvattnet är en fiende till praktiskt taget hela guerillautrustningen: proviant, vapen, mediciner, papper, linne.

Vad linnet beträffar kan man medföra en omgång att byta om till, men i regel räcker det med ett par reservbyxor. Ty med det liv han lever bör guerrilleron inte i onödan utöka sin packning utan hushålla med krafterna; därför låter han också undan för undan de persedlar utgå som han inte har någon omedelbar nytta av.

En bit tvål att användas vid tvätt både av kropp och kläder, en tandborste och en smula tandkräm, det är vad toalettutrustningen bör omfatta. En bra sak är att medföra några böcker som soldaterna lånar varandra: en bra biografi över en hjältegestalt i det förflutna, böcker om historia eller ekonomisk geografi, företrädesvis det egna landets, och några arbeten som kan vara ägnade att höja soldaternas kulturella nivå i allmänhet och minskar deras benägenhet för dobbel. Guerrilleronens liv inrymmer understundom alltför mycket fritid.

Så ofta ryggsäcken har plats bör man fylla på dess livsmedelsförråd – utom i områden där villkoren för proviantering är utmärkta. Man kan också ha med sig lite sötsaker, eller mindre livsviktiga födoämnen som komplement till de outhärliga. Dit hör kexen, fast de skrymmer och lätt förvandlas till pulver i ränseln. I berg med tropisk växtlighet gör man klokt i att ha med en ”machete”, en djungelkniv, och i mycket fuktiga områden en flaska tändvätska eller kådigt trä att göra upp eld med när bränslet är surt.

Varje guerillasoldat bör också medföra en anteckningsbok där han kan skriva ner upplysningar och som kan användas som brevpapper; en pennstump bör han likaså ha, liksom lite snöre eller en repända, nyttigt till varjehanda; vidare tråd, nål och knappar. Sålunda rustad bär guerrilleron ett solitt hus på sina skuldror, förvisso tyngande men fullt tillräckligt att tillförsäkra honom bekvämast tänkbara liv mitt bland krigets påfrestningar.

3. Guerillaförbandets organisation

Ett guerillaförband kan inte byggas upp enligt något fixerat schema: det finns otaliga skillnader växlande med de miljöer som det gäller att anpassa sig till. För enkelhetens skull lägger vi här fram våra erfarenheter som om de vore universellt giltiga. Man bör alltid ha i minnet möjligheten att organisera en guerilla med andra metoder, om de skulle passa bättre.

Ett av de problem som är svårast att komma tillrätta med är frågan om hur många människor som lämpligen bör ingå i guerillaförbandet. Som vi redan förklarat skiftar antalet liksom truppens själva struktur. Rör det sig om att bygga upp en styrka i gynnsam och bergig terräng – under omständigheter som inte tvingar en att ständigt fäkta med harvärjan, men inte heller medger en fast operationsbas – i ett sådant fall bör varje stridande enhet inte omfatta mer än hundrafemtio man. Det är allaredan ett ganska stort antal, det ideala ligger omkring hundratalet. De utgör enligt kubansk sedvänja en styrka under befäl av en *commandante*, en

major. Man kan hålla i minnet att i vår armé förekom inte korprals- och sergeantgraderna – de ansågs alltför typiska för tyranniet.

Majoren står alltså i spetsen för en styrka på hundrahundrafemtio man; det finns under honom lika många kaptener som grupper på trettio-fyrtio soldater. Kaptanens uppgift är att leda och gruppera sin pluton, få den att slåss med samlad kraft, och i övrigt handha alla organisations- och distributionsfrågor som rör hans grupp. Men guerillakrigets funktionella enhet är troppen. Var och en, åtta å tolv man stark, står under befäl av en löjtnant som har samma uppgifter och funktioner som kaptanen, ehuru han alltid står under dennes kommando.

Guerillans benägenhet att kämpa i smågrupper medför alltså att troppen blir dess väsentliga enhet; under sådana omständigheter är åtta-tio man den största styrka som kan användas för samfällid aktion. Denna grupp opererar under sin chefs omedelbara befäl, ofta, och utom under speciella omständigheter, skild från kaptanen. Vad man nu aldrig får göra är att bryta sönder enheten.

I varje pluton och i varje tropp bör chefen ha en omedelbar ställföreträdare, i det fall han skulle stupa; och denne efterträdare bör vara tillräckligt tränad för att omedelbart kunna axla sitt nya ansvar.

Försörjningsfrågan är ett huvudproblem i en trupp som denna, där alla, från siste man till chefen själv, bör behandlas lika. Den är ytterligt viktig, inte bara på grund av den ständiga undernäringen, utan också därför att matrasten är den enda regelbundet återkommande händelsen under dagens lopp. Truppen, som alltid är känslig i rättvisefrågor, mäter ransonerna med kritisk blick; man får aldrig tillåta ens den minsta favoritism. Om maten av ett eller annat skäl delas ut samtidigt till hela förbandet gäller det att upprätta en viss ordning och strikt hålla på den, så att alla kvantitativt och kvalitativt får samma ranson. Vad distributionen av uniformspersedlar beträffar, ligger saken annorlunda till: här gäller det ju artiklar som skall användas individuellt. Två faktorer bör här fälla utslaget: för det första behovsgraden, antalet behövande är nästan alltid större än den varukvantitet man har att fördela; i andra hand ancienniteten och vars och ens meriter. Detta anciennitets- och meritsystem, svårt att i detalj precisera, bör alltid göras upp av en person i ansvarig ställning, själv omedelbart underordnad förbandschefen. Och på samma sätt bör man förfara när det gäller att fördela andra artiklar som kan bli aktuella. Tobak och cigarrer bör alltid delas lika mellan alla.

Fördelningsfrågorna bör alltid ombesörjas av speciellt utsedda kamrater; det är att föredra att de direkt sorterar under förbandschefen. Förbandskommandot sysslar med administrativa uppgifter, förbindelsefrågor, ärenden av särskild vikt och överhuvudtaget sådana uppgifter som skiljer sig från de rutinmässiga. Det bör omfatta de intelligentaste officerarna. Soldaterna under deras befäl bör vara raska och fyllda av den mest ytterligtgående offervilja, av dem kommer man att fordra mer än av resten av truppen, utan att fördenskull rikare proviantering eller någon annan form av specialbehandling bör komma på deras lott.

Varje guerrillero medför sin personliga utrustning: men därutöver bör bördan av förbandets gemensamma utrustning fördelas rättvist. Det finns i det fallet två metoder att välja bland, och frågan om vilken man föredrar är avhängig av det antal soldater som inte har vapen att bära på. Den första består i att man likformigt fördelar allt – medicin, kirurgi- och tandläkarutrustning, reservproviant, kläder, diverse överskottsmateriel, tunga vapen – mellan samtliga plutoner, som alltså blir ansvariga för vad var och en fått sig anförtrott. Varje kaptan fördelar bördorna mellan tropparna och varje troppchef mellan soldaterna individuellt. Det andra sättet kommer till användning när hela truppen inte är beväpnad; den består i att man bildar speciella transportplutoner eller transporttroppar. Detta är vanligen det mest lönsamma – soldaterna i dessa enheter har inte så mycket att släpa på eftersom de sluppit ifrån bördan av och ansvaret för ett vapen.

Materielen, som sålunda centraliserats, löper mindre risk att gå till spillo; de soldater som å andra sidan belönats med att inneha ett vapen uppfylls av tävlingsanda, de visar sig redo att axla än tyngre bördor, de ådagalägger större entusiasm. Dessa plutoner marscherar längst bak; de har samma plikter och åtnjuter samma behandling som återstoden av truppen.

Inom förbandet skiftar uppgifterna med aktiviteten. Har man slagit bivack bör man utse speciella vaktstyrkor, rekryterade bland krigsvant och specialiserat manskap, som då också får en särskild ersättning för denna uppgift; vanligen större självständighet eller extraförplägnad av sötsaker eller tobak. Om förbandet exempelvis räknar hundra man och man förfogar över hundrafemton cigarraskar kan de femton överskjutande fördelas bland soldaterna i dessa kommandon.

För- och eftertrupp, helt skilda från resten av förbandet, bör anförtros de väsentliga vaktuppgifterna, men därutöver bör varje pluton särskilt ha sina vaktposter.

Den punkt där man slår läger bör vara högt belägen, så att man under dagen därifrån behärskar en vidsträckt yta och som samtidigt är svårtillgänglig nattetid. Om man stannar där flera dagar i sträck måste man vidta försvarsanordningar som är effektiva i händelse av fientligt anfall. Dessa försvarsanordningar kan sedan förstöras när truppen drar sig tillbaka – eller helt enkelt överges, om omständigheterna inte gör det möjligt att man utplånar varje spår av ens vistelse på orten.

Gäller det en permanent förläggning bör försvarssystemet kontinuerligt förbättras. Man bör komma ihåg att det enda tunga vapen som är effektivt i en bergszon och en korrekt utvald stridsterräng är granatkastaren. Man använder allt material som omgivningen erbjuder – trä, sten etc. – och åstadkommer på så sätt fullgoda skydd mot anryckande trupp och mot fiendens granater.

Det är av mycket stor vikt att man i förläggningen upprätthåller disciplinen, som bör ha uppfostrande målsättningar: ålägga guerillasoldaterna att gå till vila och stiga upp vid bestämda klockslag, hindra dem från att hänge sig åt tidsfördriv som saknar socialt värde och tenderar att uppluckra truppens moral, förbjuda alkoholförtäring, etc. Allt detta omhändertas av en särskild kommitté för inre ordning, vald bland de revolutionärt mest meriterade. Denna kommitté skall också förhindra att man gör upp eld på öppen plats som alltså före nattens inbrott kan förrådas av en rökpelare; övervaka uppsnyggningen av förläggningen innan bivacken bryts så att guerillans spår utplånas och dess närvaro förblir fullkomligt hemlig.

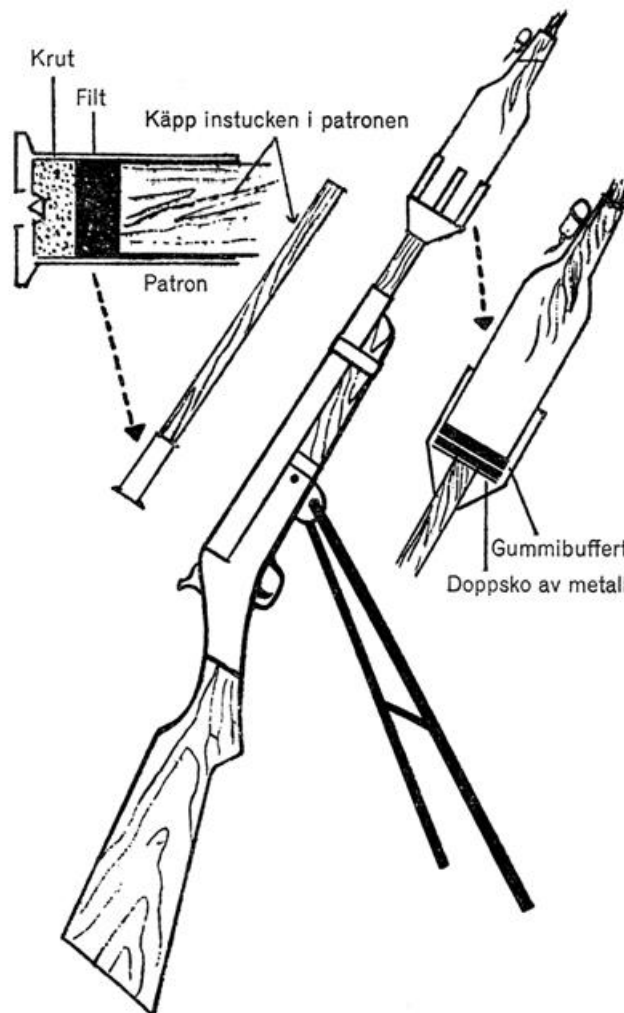
En särskild omsorg måste man ägna de härdar där man länge haft eld brinnande: de måste täckas med jord; papper, konserver och matrester avlägsnas. Under marsch bör fullständig tystnad råda i truppen. Ordergivning sker med viskningar och gester, och befallningarna förs vidare med mun mot öra – ända till siste man. Om man banar sig väg genom okänt land, på en ny väg eller med hjälp av en vägvisare, marscherar förtruppen en- eller tvåhundra meter i förväg, alltefter terrängens beskaffenhet. I de områden där man kan gå vilse posterar man en man vid varje kurva; man inväntar resten av truppen, till siste man. Eftertruppen marscherar likaså skild från huvudstyrkan, täcker dess kölvatten och utplånar spåren den lämnar efter sig. Farliga sidovägar bör bevakas till siste man passerat. Det mest praktiska är att dessa vaktposter rekryteras ur en specialpluton, men de kan likaså bestå av soldater ur samtliga plutoner. De bör då invänta avlösning av soldater ur nästa pluton, och dessa ur den som passerar närmast, intill dess att hela truppen passerat.

Marschen bör inte bara äga rum enligt en viss ordning, utan denna marschordning bör alltid vara given, så att man vet att första pluton är förtruppen, andra pluton den som följer närmast, tredje pluton en mittpluton som också kan vara förbandsbefälhavarens, därefter nummer fyra, och så eftertruppen eller femte pluton. Under nattmarsch måste tystnaden vara än mer obruten

och avståndet mellan varje soldat mindre, så att ingen går vilse eller tvingas ge sig tillkänna muntligen eller med ljussignal. Nattetid är ljuset guerillans fiende.

Om marschen är upptakten till en attack, lämnar man all överflödigt utrustning – ryggsäckar, kokkärl, etc. – på den punkt där man samlas efter operationens genomförande, och varje pluton fortsätter uteslutande utrustad med vad den själv behöver. Den punkt där man skall slå till bör i förväg ha studerats av folk i förtroendeställning som stiftat kontakter, rapporterat om fiendens vakthållning och numerär och lägrets topografi. Man gör därefter upp den definitiva anfallsplanen och fördelar sina styrkor, varvid en avsevärd del alltid bör hållas i beredskap om fienden skulle få förstärkningar. För den händelse anfallet mot en fientlig utpost bara är en diversionsmanöver för att lura fram just förstärkningar (de bör då anlända på en väg som i förväg preparerats med bakhåll) bör en man ur bakhållsstyrkan snabbt kunna rapportera till chefen för hela företaget och eventuellt råda honom att avbryta belägringen för att inte själv bli tagen i ryggen. Under alla förhållanden, alltså antingen det gäller en belägring eller ett direkt anfall, bör man alltid ha vaktposter utsatta på de vägar som leder till själva slagfältet.

Nattetid är ett direkt anfall alltid att föredra. Med mod och förslagenhet bör man då t.o.m. kunna bemäktiga sig fiendeläget utan större risk.

Aptering av en Molotovcocktail

Under en belägring har man bara att vänta, göra löpgravar allt närmare fiendens linjer under det att man ansätter honom på alla sätt, och i synnerhet försöker få honom att sticka fram

huvudet genom direkt eldgivning. När man kommit honom alldeles inpå livet är ”molotovcocktailen” ett utomordentligt effektivt vapen. Har man ännu inte kommit så nära att det lönar sig att slänga en ”cocktail” kan man använda särskilt apterade gevär. Dessa vapen döpte vi under kriget till ”M 16”; de bestod av ett gevär av kaliber 16, med avhuggen pipa, som man pallrat upp på två käppar, vilka tillsammans med gevärets kolvspets utgjorde en trefotslavett. Vapnet kom att peka i ungefär fyrtiofem graders vinkel, uppenbarligen beroende på hur man placerar de båda käpparnas fotändar. Den laddas med en pappatron vid vilken man fäster en så cylindrisk käpp som möjligt, som då alltså kommer att utgöra själva projektilen. I dess ände fäster man en doppsko av metall försedd med gummibuffert och en flaska med lättantändligt innehåll. Denna apparat slänger iväg sina brandflaskor hundra meter eller längre, och med relativ precision. Det är ett idealiskt belägringsvapen, använt mot byggnader av trä eller brännbart material, och likaså användbart mot stridsvagnar i bergsterräng. När belägringen fullbordas eller hävs drar sig samtliga plutoner tillbaka till samlingspunkten och livsföringen återgår till det normala.

Guerillakrigarens nomadliv ger i denna fas ofta upphov till en stark kamratkänsla, men ibland också till en farlig grupprivalitet. Om den inte kanaliseras och förvandlas till sund tävlingslust löper man risken att sammanhållningen inom truppen förstörs. Man måste alltså uppfostra guerillakrigaren alltifrån elddopet – förklara kampens mening för honom, utlägga hans plikter. Det gäller att ge honom goda kunskaper, ingjuta i honom en karaktärsdanande moral, foga det så att varje erfarenhet hjälper honom att överträffa sig själv och inte bara blir ett medel i kampen för att överleva.

Exemplet har ett stort uppfostrande värde. Guerrilleros i befälsställning måste ständigt föregå med exempel på en livsföring utan tadel, helt ägnad den sak för vilken man kämpar. Soldatens befordran bör ske med utgångspunkt från hans mod, de attityder han ådagalägger och den offervilja han ger prov på. Den som inte tillfullo uppfyller villkoren i dessa avseenden kan inte anförtros något ansvar: förr eller senare kommer han att förorsaka beklagliga olyckshändelser.

Från det ögonblick då en guerillakrigare knackar på i ett hus är hans beteende föremål för iakttagelse: de som bor där kommer att dra sina slutsatser om guerillaförbandet, positiva eller negativa, med utgångspunkt från hans sätt att be om en tjänst eller om förnödenheter, och från det sätt på vilket han skaffar sig dem.

Klokheten kräver alltså att någon i befälsställning förklarar detta i detalj och inskräper dess betydelse; han bör också föregå med sitt eget goda exempel. Marscherar man in i ett samhälle gäller det att först förbjuda alkoholförtäring, förmana truppen moraliskt och ge den bästa tänkbara exempel vad disciplinen beträffar. Man upprätthåller oavbruten uppsikt över hur truppen anländer till och lämnar samhället ifråga.

Guerillans organisation, stridsvärde, hjältemod och laganda sätts aldrig på så hårda prov som då man är inringad – det är den farligaste situationen under guerillakriget. I kubansk guerillajargong användes uttrycket ”omringningsansikte” som benämning på den ångestmärkta uppsynen hos de soldater som gripits av skräck. Motståndarsidans befallningshavande brukade pompöst beteckna sina egna manövrer med termer som ”inringning” och ”tillintetgörelse”. Men för ett guerillaförband som känner sin stridsterräng, som ideologiskt och organiskt är förenat med sin befälhavare, är detta inget betydelsefullt problem. Det räcker med att man förskansar sig och förhindrar att fienden rycker an med tunga vapen; sedan inväntar man mörkrets inbrott. Mörkret är guerilleros naturliga allierade. När skymningen faller tar man sig så från platsen på den bästa väg man lyckats utspana och i största hemlighet; manövern bör också försiggå under absolut tystnad. Under sådana förhållanden är det ytterst svårt att nattetid hindra en grupp människor från att ta sig ur en omringningssituation.

4. Striden

Striden är det viktigaste inslaget i guerillans tillvaro. En sammandrabbning är bara en episod i kampens långa lopp, men det kan inte betvivlas att den får en utomordentlig betydelse: varje skärmytsling är för de deltagande ett avgörande slag.

Vi har redan tidigare påpekat att man inte bör gå till anfall om man inte har fullständiga garantier för att lyckas. Vi bör nu förklara de stora linjerna i den taktik man bör tillämpa och själva attacken, samt de särskilda karakteristika som varje aktion erbjuder. I första hand kommer då krigföringen i gynnsam terräng, eftersom den utgör själva modelltypen för guerillakrig, och eftersom det är då man för att komma tillrätta med vissa problem måste använda principer som i tiden föregår den praktiska erfarenheten. (Krigföringen på slättland är, som alltid, en följd av att guerillan får förstärkningar och därför kan rycka fram, och av de villkor som miljön själv uppställer; vilket berikar soldatens erfarenhet, och som han kan dra fördel av.)

Under guerillakrigets inledande fas översvämmas det område där man kämpar ofta av fiendestyrkor. Beroende på hur starka dessa är har man att välja mellan två anfallsmetoder. Den första innebär att man under loppet av ett antal månader systematiskt siktar in sig på att beröva dessa styrkor deras offensiva förmåga; den föregår den andra fasen i tiden. Den innebär också att man anfaller fiendens förtrupp: terrängen är dess motståndare och hindrar fienden från att uppträda med tillräckligt skyddade flanker. Han bör därför alltid ha en förtrupp som garanterar säkerheten för resten av förbandet genom att sätta sin egen på spel. När då en guerillastyrka inte är tillräckligt talrik, när man saknar reserver att falla tillbaka på, och fienden dessutom är stark, bör man alltid sikta till ett dråpslag mot denna förtrupp. Sättet är enkelt och kräver bara ett visst mått av samordning. När alltså det fientliga avantgardet uppträder i en given omgivning – så kuperad som möjligt – låter man det rycka fram till en viss punkt, varefter man riktar en dödlig eld mot det. Under tiden hålls återstoden av fiendestyrkan tillbaka, så att man kan lägga beslag på vapen, ammunition och utrustning. Guerillasoldaten bör alltid ha i minnet att hans vapenförråd utgörs av fiendens arsenal. Man bör aldrig leverera batalj om man inte har möjlighet att lägga sig till med vapen på det sättet. Från denna regel ges inget undantag.

När guerillans styrka så tillåter omringar man fienden helt och hållet – i varje fall inger man honom intrycket av att vara omringad. I det sistnämnda fallet måste guerillans avantgarde vara så väl förskansat att det kan motstå en fientlig frontalattack. I det ögonblick då fienden hejdats väller sedan eftertruppen fram och angriper honom i ryggen. Och då stridsterrängen förutsätts vald så att fienden inte skall kunna göra flygelrörelser, är det en lätt sak att utposterade grupper av friskyttar som håller hela fiendestyrkan – ibland åtta å tio gånger så stark som man själv – under oavbruten eld. I detta fall – och vi förutsätter nu att man förfogar över tillräckliga styrkor – bör man också preparera grannskapets samtliga vägar med bakhåll, så att fienden inte har några förstärkningar att hoppas på. Undan för undan dras så snaran åt, i synnerhet nattetid. Eftersom guerillan i motsats till sin motståndare är bekant med terrängen spelar natten guerillan i händerna och slår dess fiende med skräck.

På så sätt kan man ganska lätt tillintetgöra en fientlig kolonn, eller i varje fall tillfoga den så svåra förluster att lång tid förgår innan den återhämtat sig.

När guerillans styrkor är små, och man ändå vill hindra ett fiendeförband att avancera, uppträder man med fördel i skyttegrupper om två å tio man, var och en utposterad på en viktig punkt längs den fientliga kolonnens väg. Man kan exempelvis öppna eld på fiendens högra sida; när han så inriktar sig på att besvara den, ger man fyr till vänster, sen mot eftertruppen och mot avantgardet, etc. På så vis kan man oavbrutet hålla fienden på alerten till ringa ammunitionskostnad.

Den teknik man använder vid anfallet på en fientlig konvoj eller en fast stödjepunkt bör anpassas efter de villkor stridsterrängen ställer. Det kan i största allmänhet sägas att den första attacken mot ett mål av det senare slaget bör företas nattetid, ske överraskande och vara riktad mot en förpost. En överraskningsattack iscensatt av stridsvant folk kan lätt likvidera en fientlig position, förutsatt att man alltså kan dra tillräcklig fördel just av överraskningsmomentet. Vid omringningsmanövrer kan flyktvägarna i regel kontrolleras av ett fåtal man, och tillfarterna blockeras av bakhåll – placerade på sådant sätt att man kan dra sig tillbaka och bilda ett nytt försåt om fienden skulle visa sig i stånd att passera det första. När överraskningsmomentet inte spelar in i det ögonblick då man skall bemäktiga sig en fientlig stödjepunkt beror framgången, eller nederlaget, på ens förmåga att förhindra att fienden får förstärkningar. I detta fall kan fienden vanligen räkna med artilleristöd, och förfogar över granatkastare, flyg och stridsvagnar. I för guerillan gynnsam stridsterräng är stridsvagnen föga farlig: den är hänvisad till smala vägar som är lätta att minera. Vidare förlorar stridsvagnarna i anfall värde genom att de tvingas rycka fram i gåsmarsch, eller på sin höjd två och två. Bästa vapnet mot dem är förvisso stridsvagnsminan, men i de strider öga mot öga som det är lätt att få till stånd i bergstrakter är ”molotovcocktailen” ett vapen av utomordentlig effekt. Vi talar här inte om bazookan som visserligen skulle utgöra ett viktigt försvarsvapen för guerillan, men som är svåröverkomlig, i varje fall till en början. Mot granatkastare kan man alltid gräva ner sig i täckta försvarsställningar; granatkastaren är mycket effektiv använd mot inringade styrkor men dess värde sjunker snabbt om motståndarna är rörliga. Inte heller artilleriet förslår långt mot lättrorliga mål. Flyget utgör förtryckets främsta militära tillgång, men dess effektivitet minskar avsevärt när de enda anfallsmålen är osynliga skyttegravar. Flygplanen släpper tunga bomber som gör mer väsen än skada. Och dessutom – ju närmare fiendens försvarsställningar man kommer, desto svårare är det för fiendeflyget att gå till anfall.

Bland de skilda typerna av minor är den fjärrstyrda effektivast, fast den ställer krav på tekniska insikter som inte alltid är för handen. Men även trampminan och i synnerhet de elektriska minorna är ytterst användbara och utgör på bergsvägar hinder som är nästan omöjliga att passera.

Ett bra försvarsmedel mot pansarvagnar är stridsvagnsgraven med sluttande sidor, grävd tvärs över vägen på så sätt att pansarfordonet lätt rullar ner i den men får svårt att ta sig upp.

I lämplig terräng utgör lastbilen ett av fiendens klassiska fortskaffningsmedel. I spetsen för hans lastbilskolonner rullar ett antal pansarvagnar. Allteftersom guerillans styrka tillåter kan man antingen omringa kolonnen helt och hållet eller decimera den genom att inrikta sig på bara vissa bilar, samtidigt som man låter ett antal minor gå i luften. Det gäller då att handla snabbt, lägga beslag på den besegrade fiendens vapen och dra sig tillbaka. Om omständigheterna så tillåter kan man verkställa en fullständig inringningsmanöver av det slag för vilket vi redan angett de allmänna principerna.

Jaktgeväret är ett utmärkt effektivt vapen vid angrepp på öppna lastbilar. Haglen från en sextonmillimeters bössa har ett spridningsfält på tio meter, praktiskt taget lastbilens hela längd; somliga av soldaterna på flaket dödas, andra såras och allmän förvirring uppstår. I denna situation utgör också handgranater utmärkta vapen, om man nu har lyckan att besitta några.

Vid alla dessa typer av anfall är överraskningseffekten det väsentliga. Det är för övrigt ett grundläggande drag i hela guerillataktiken. Och denna effekt uppnår man aldrig om lokalbefolkningen känner till rebellarméns närvaro. Det är därför som alla rörelser bör äga rum nattetid: bara folk av yttersta tystlåtenhet och beprövad lojalitet kan anförtros kunskap om dem och tjäna som förbindelsepersonal. Under dessa förflyttningar bör ränselarna vara

fyllda med livsmedel, så att man kan tillbringa två, tre eller t.o.m. fyra dar på platsen för ett bakhåll.

Man får aldrig lita på bondens diskretion: i första hand på grund av hans naturliga benägenhet att prata, att kommentera dagshändelserna inför anhöriga och nära bekanta, i andra hand därför att fiendens soldatesk far fram med den yttersta bestialitet när den besegrats, sprider skräck omkring sig och förmår somliga att säga mer än de borde för att rädda livhanken.

Platsen för ett bakhåll bör vara belägen på åtminstone en dagsmarschs avstånd från guerillans vanliga uppehållsort, som fienden alltid känner till mer eller mindre ingående.

Vi har redan i det föregående påpekat att sättet att ge eld under en sammandrabbning talar om var respektive sidor befinner sig. Å ena sidan den reguljära armésoldatens våldsamma, slösande eldgivning, van som han är att förfoga över så mycket ammunition han behöver; å andra sidan guerrillerens metodiska, sporadiska skottlossning. Han känner värdet av varenda kula, han snålar med dem och skjuter aldrig utom när det är nödvändigt. Och eftersom det inte är logiskt att låta fienden undkomma, eftersom något sådant inte rimmar med ammunitionsökonomi, gäller det att få full utdelning av varje bakhåll. Man måste i förväg räkna ut hur mycket ammunition som går åt och sedan slåss med utgångspunkt från dessa beräkningar.

Ammunitionen utgör guerrillerens stora problem. Vapen finner man alltid, och de som guerillan en gång lagt beslag på släpper den inte ifrån sig. Men ammunitionen tar slut, och även om man erövrar laddade fiendevapen händer det sällan, för att inte säga aldrig, att enbart ammunition faller i ens händer. I denna typ av krig är den taktiska princip som heter ammunitionsekonomi av grundläggande betydelse.

Den som vill gälla för att vara guerillachef får aldrig glömma bort reträtten. Man slår till reträtt i rätt ögonblick, genomför den smidigt och så att man kan föra med sig all materiel och alla sårade. En rebell får aldrig tas med överraskning under ett återtåg; han får aldrig unna sig lyxen av att bli omringad.

Den väg man väljer måste följaktligen bevakas på alla de punkter där fienden kan tänkas försöka sig på en inringningsmanöver. I det fall den kommer till stånd måste kamraterna snabbt kunna underrättas.

Man måste alltid ha med sig folk som inte bär vapen: de skall ta hand om de sårades och dödas gevä, liksom fångarnas. De skall ha hand om fångar och transporten av sårade kamrater, och de skall sköta förbindelsetjänsten. Man måste alltid ha ett antal outtröttliga och beprövat pålitliga budbärare som kan föra vidare vilken order som helst.

Antalet hjälpsoldater av detta slag är relativt, men låt oss säga två å tre på varje beväpnat tiotal: de skall hjälpa till i strid, fylla de viktiga uppgifter som åligger eftertruppen, täcka återtåget och svara för den förbindelsetjänst som vi redan talat om.

När guerillaförbandet för försvarskrig – d.v.s. när den försvarar ett visst område mot en fientlig invasionsstyrka – förvandlas kampen till ett positionskrig; men man måste alltid, i stridens början, ta överraskningseffekten tillvara. Om man gräver skyttegravar eller skapar andra skyddsanordningar som lätt låter sig repareras av traktens bönder bör man också försäkra sig om att dessa stannar bakom dessa linjer. Vid denna typ av krig försöker nämligen regimen alltid etablera blockad mot området ifråga, och de bönder som inte flytt tvingas att söka klara livhanken långt från de områden som guerillan kontrollerar. I det kritiska skede vi talar om utgör varje människa som lämnar guerillazonen ett stort faromoment genom de upplysningar som vederbörande kan ge fienden. Under försvarskrig bör guerillan som grundläggande princip ha den brända jordens taktik.

Hela försvarsapparaten bör utformas på så sätt att fiendens avantgarde alltid sticker huvudet i ett bakhåll. På det psykologiska planet är det utomordentligt viktigt att det just är avantgardet som råkar ut för detta, undantagslöst och i varje sammandrabbning. Man måste varje gång inskräpa den läxan allt grundligare i motståndararmén, till dess att den inte längre förfogar över folk som är villigt att slåss i avantgardet. Och eftersom den styrka som inte förfogar över ett avantgarde uppenbarligen inte kan förflytta sig måste någon ändå åta sig denna roll ...

Man kan, om så önskas, företa avledningsmanövrer, kringrännningar, flankattacker – eller helt enkelt bromsa fienden öga mot öga. Men i alla dessa fall gäller att man måste skydda de punkter som är känsliga just för flankanfall.

Detta förutsätter att man förfogar över mer folk och vapen än i det slags strider vi skrivit om i det föregående. För uppenbarligen går det åt mycket folk om man vill blockera varenda väg, och det kan röra sig om åtskilliga om man vill hejda tillfarten till ett helt område. Här måste man öka antalet bakhåll och överfall mot bepansrade fordon för att på så sätt skydda löpgravssystemet. Om huvudregeln i detta slags krig lyder att man måste hålla ställningarna till sista andedraget, gäller det också att se till att de som skall hålla ut har en chans att dra så många fler.

Ju mer en skyttegrav är skyddad mot observation från långt håll, desto säkrare är den också: en bra metod är att täcka över den för att neutralisera effekten av granatkastarprojektiler. De granatkastare som i allmänhet används i fält, den 60-millimeters och den på 85, slår inte hål på ett bra skydd tillverkat i något av de material som trakten erbjuder – trä eller sten, väl kamouflerat. Man bör alltid hålla harvärjan blank, så att man i nödfall kan dra sig tillbaka utan att sätta livet på spel. Den sortens skydd byggde vi i Sierra Maestra, där de verksamt bidrog till att skydda oss mot granatkastarelden.

Allt detta leder nu fram till att fastlagda eldlinjer inte existerar; eldlinje är ett mer eller mindre teoretiskt fenomen av låt vara fixerad utsträckning i avgörande ögonblick, men också elastisk och möjlig att penetrera. Vad som existerar är ett stort ingenmansland – men det kännetecknande för guerillakrigets ingenmansland är att där bor en civilbefolkning som samarbetar med endera sidan till en viss grad – i själva verket står en avgörande del av dessa människor på rebellsidan. Denna befolkning kan inte förflyttas en masse, eftersom något sådant skulle ställa dem som försökte sig på att genomföra det inför olösliga försörjningskrav. Och detta ingenmansland genomkorsas då och då av båda sidornas styrkor – förtryckarna på dagen, guerillan om natten. De senare har här en provianteringskälla som också kan bli politiskt värdefull genom att man upprättar bästa möjliga förbindelser med bönder och handelsmän.

I detta slags krig är deras insats som inte direkt deltar i den väpnade kampen av största betydelse. Vi har redan sökt karakterisera förbindelsetjänsten på slagfältet, men förbindelsetjänsten är något kännetecknande för guerillans hela inre organisation. Förbindelserna även med de avlägsnaste grupperna av guerrilleros bör fungera så att dessa kamrater alltid kan förflytta sig från en punkt till en annan snabbast möjligt, och detta även i ogynnsam terräng. Det är inte fråga om annat än att guerillan när den opererar i ogynnsam terräng utnyttjar de förbindelsemöjligheter som den moderna kommunikationstekniken ställer till dess förfogande: telegraf, vägar, etc. – med undantag för vissa typer av radioanläggningar för internt bruk som används av solitt uppbyggda garnisoner, och som i vilket fall som helst – i det fall de fölle i guerillans händer – skulle kräva helt ändrade koder och frekvenser, ett ibland ganska svårt arbete.

När vi talar om detta drar vi oss till minnes de erfarenheter vi själva gjorde under kubanska kriget: hur de dagliga och pålitliga informationerna om fiendens alla rörelser kompletterades av förbindelsetjänstens kunskapande. Upplysningstjänstens organisation bör vara ytterst genomtänkt och dess folk utvalt med största omsorg. Ty den skada som en dubbelagent kan

ställa till med är enorm, och även om vi inte går så långt, kan i alla fall en felaktig upplysning som överdriver eller förminskar faran, förorsaka mycken bedrävelse. (Att faran framställs som mindre överhängande än den är, hör för övrigt till sällsyntheterna – bonden är vanligen mest benägen att förstora nyheternas betydelse.) Och samma vidskepliga läggning som framförer fantomer och alla sorters övernaturliga väsen skapar även monsterarméer när det i själva verket bara rör sig om en fientlig pluton eller en patrull. Spionen kan dessutom ha en hur neutral uppsyn som helst, och inte stå i någon som helst förbindelse med befrielseörelsen i fiendens ögon. Det är alltså inte en så svår uppgift som det kan synas, och man möter ofta folk – handlande, fria yrkesutövare, t.o.m. munkar – som kan hjälpa till med att skaffa fram upplysningar.

Ett av guerillakrigets viktigaste karakteristika är skillnaden mellan de upplysningar som rebellstyrkorna får och de som når den reguljära arméns styrkor. De sistnämnda måste ofta genomkorsa fullkomligt fientligt territorium där de inte möter något annat än böndernas trumpna tystnad – medan guerillaförbandet kan påräkna en vän i varje hus, om inte i varje familj, nyhetsströmmen flödar ständigt genom dess förbindelsekanaler, ända fram till högkvarteret eller traktens partihögkvarter.

När fienden tränger in i ett territorium som är öppet rebelliskt, där alla är hängivna folkets sak, uppstår ett mycket allvarligt problem. Majoriteten av bönderna försöker nämligen följa med de retirerande rebellstyrkorna, de överger sina barn och sin torva; andra tar med sig hela familjen, och en tredje grupp, slutligen, stannar kvar och avvaktar händelsernas utveckling. Den farligaste konsekvensen av fiendens offensiv är alltså att ett antal familjer råkar i en utsatt, för att inte säga förtvivlad belägenhet. Man bör hjälpa dem så långt det är möjligt, men också göra klart för dem att en flykt till ogästvänliga trakter, långt från deras vanliga uppehållsorter, utsätter dem för ett visst nödläge.

Man borde inte kunna tala om ”ett typförtryck” när det gäller folkets fiender: överallt far de fram med mer eller mindre kriminella metoder, alltefter traktens specifika förhållanden – historiskt, socialt, ekonomiskt. Men förtryckets allmänna tillvägagångssätt är sig alltid lika. Det finns ställen där det faktum att en karl ger sig iväg till guerillan inte medför några särskilda följder för den familj han lämnar kvar därhemma. På andra håll betyder något sådant att hela hans egendom tas i beslag eller bränns upp, och att hans familj bringas om livet. Det är alltså naturligt att man så bra som möjligt organiserar de bönder som kommer att råka ut för en fientlig offensiv, och detta med utgångspunkt från vad man vet om de krigföringsmetoder som tillämpas i denna trakt.

Uppenbarligen bör man rikta in sig på att fördriva fienden från det område där han befinner sig genom att skära av hans förbindelselinjer och förhindra att han får förnödenheter. Man opererar då i små förband som i strid hindrar stora fiendestyrkor.

Det viktigaste i dessa sammandrabbningar är att man gör ett klokt bruk av sina reserver. Nu karakteriseras ju rebellarmén just av att den sällan kan räkna på reserver, i varenda skärmytsling är den uppgift som skall fullgöras av varje deltagare bestämd, och han är fullt engagerad av den. Men det är bra om man har tillgång till folk som kan göra en insats i en oförutsedd situation, verkställa en motstöt eller låsa fast ett visst läge. I överensstämmelse med denna organisation och med situationens möjligheter kan man därför ha en ”beredskapspluton” i bakfickan, en styrka vars uppgift är att uppträda på de farligaste punkterna. Man skulle kunna kalla den för ”självordspluton” eller med vad namn som helst: den fyller mer än väl de funktioner som benämningen antyder. ”Självordsplutonen” bör alltid befinna sig på de punkter där en drabbning avgörs, delta i förtruppens överraskningsanfall och i försvaret av särskilt sårbara och utsatta punkter, särskilt dem där fienden hotar att bryta igenom. Alla

bör vara fria att ingå i denna pluton; och den som gör det kallas med tiden att bli ett exempel för varje guerillaförband, beundrad och respekterad av alla sina kamrater.

5. Guerillakrigets start, utveckling och slut

Vi har redan gett ett överblick av definitioner på vad som menas med ett guerillakrig. Vi skall nu i korthet sammanfatta dess idealiska utveckling, i gynnsam terräng, ur en enda kärna – d.v.s. vi skall tala om dess teori, med utgångspunkt från den kubanska erfarenheten.

Till en början möter vi alltså en mer eller mindre beväpnad grupp människor, mer eller mindre sammansvetsad, som nästan uteslutande är inriktad på att gömma sig på svårtillgängliga och svåruppspårade ställen, under det att man upprätthåller en bräcklig kontakt med bönderna. Denna grupp lyckas med en kupp, och dess rykte skjuter fart, den får tillskott i form av bönder som blivit av med sin jord eller som kämpar för att få behålla den, och av unga idealister från en annan samhällsklass. Man inleder en serie attacker, följda av ögonblickligt försvinnande från platsen; snart inträffar det att man anfaller ett fientligt förband och river upp dess förtrupp; man fortsätter att öka sin styrka, öppnar leden för nytt folk – men organisationen förblir densamma, även om man inte är fullt ut lika försiktig längre och vågar sig fram i befolkade trakter.

I ett senare skede händer det att gruppen under några dagar slår sig ner på en fast uppehållsort som man överger så fort man får underrättelse om att fienden befinner sig i närheten, då man utsätts för bombardemang eller helt enkelt då man misstänker att något av detta kan komma att inträffa. Guerillan växer i antal samtidigt som man inriktar sig på arbete bland massorna för att av varje bonde skapa en förkämpe för befrielsekriget. Slutligen blir man bofast i en otillgänglig trakt, och de första småindustrierna börjar växa fram: skomakarverkstaden, tobaksfabriken, vapenverkstaden, bageriet, några skraddare, sjukhusen, radion, tryckeriet ...

Och nu har guerillan redan en ny organisation, en ny struktur. Den är huvudet till en stor rörelse och uppvisar, skissartat, de karakteristiska dragen hos en regering. En tribunal träder i verksamhet för att skipa rättvisa; om det är möjligt utfärdar man vissa lagar och fortsätter politiseringsarbetet bland bondemassorna (och arbetarna, om sådana finns). En fientlig offensiv kastas tillbaka, och antalet vapen ökar, följaktligen också guerillans numerär. Men i ett visst givet ögonblick växer inte längre dess aktionsradie proportionellt med den ökade styrkan: en dotterstyrka lösgörs då ur den ursprungliga och går att verka i en ny stridszon. Denna nya kärna arbetar på samma sätt, fastän med nya karakteristika beroende på de erfarenheter man förvärvat. Och under tiden fortsätter moderstyrkan att växa: den har redan fått väsentliga tillskott ifråga om förnödenheter, ibland också när det gäller vapen, från avlägsna landsändar, nytt folk strömmar till, man bygger vidare på den administrativa verksamheten genom att utfärda nya lagar och man öppnar skolor för att politiskt och på andra sätt utbilda rekryterna. Även officerarna fortbildas allteftersom kriget fortsätter, och deras kommandokapacitet växer samtidigt med styrkornas kvantitativa och kvalitativa tillväxt.

När ögonblicket är inne kan nya grupper börja verka i långt bort belägna trakter. Och cykeln upprepas.

Men det ges också ett fientligt territorium, ett territorium som inte gynnar guerillakrig. Där bedriver smågrupper infiltrationsverksamhet för att skada kommunikationerna, förstöra broar, minera, utså osäkerhet: från topp till botten anpassad efter krigets krav växer rörelsen alltmer i styrka: arbetet bland massorna möjliggör att man rör sig obehindrat även i ogynnsam terräng, och man når så fram till sista etappen: guerillakrig i städernas omedelbara närhet.

I hela stridszonen tilltar då sabotageverksamheten påtagligt. Livet lamslås – och kontrolleras. Man vidgar kampen till att omfatta även andra zoner, man bekämpar fiendearmén längs fasta

fronter, man har redan lagt sig till även med tunga vapen (t.o.m. pansar), man slåss på jämställd fot. Och fienden faller när de många delsegrarna förvandlas till en slutseger, då man tvingar honom att slåss på de villkor som guerillan ställer – och på dem besegras han, och tvingas ge upp. Detta är bara en skissartad framställning av det kubanska befrielsekrigets förlopp, men den rymmer ett innehåll av nästan universell giltighet: med undantag för att man inte alltid förfogar över denna kombination av tillgångar – folket, omständigheterna, ledaren – som var fallet under vårt krig. Behöver vi säga det: Fidel Castro förenar i sin person både soldatens och statsmannens egenskaper, och vår landstigning, vår kamp och vår seger beror på hans vision av händelseutvecklingen. Vi kan inte säga att folkets seger aldrig skulle ha blivit ett faktum honom förutan – men väl att den skulle ha kostat mycket mer och varit mindre fullständig.

III. Guerillafrontens organisation

1. Försörjningen

En tillfredsställande försörjning är väsentlig för guerillaenheten. Denna måste i ett bestämt område kunna leva på de produkter jorden där ger, utan att skada böndernas möjlighet att själva leva av dessa produkter. Under de bittra strider som utkämpas, särskilt i de inledande faserna av ett guerillakrig, har man inte möjlighet att producera något själv, allra minst i områden där varje anläggning lätt kan lokaliseras och förstöras av fienden. Allt man behöver för livets uppehälle måste man till att börja med skaffa sig inom styrkans aktionsradie.

Efter hand som förhållandena blir bättre, måste man skaffa fram proviant också från platser som ligger utanför stridsområdet, men till en början måste man praktiskt taget uteslutande leva på vad bönderna har, eller man kan kanske komma fram till en eller annan affär och köpa något, men det är ännu inte möjligt att upprätthålla några fasta försörjningslinjer eftersom man inte fått kontroll över något område. Försörjningsnät och livsmedelslager kommer att utvecklas i takt med kriget.

Det första målet är att vinna invånarnas obetingade stöd, och detta får man lättast genom att inta en positiv hållning till deras problem, genom att hjälpa och vägleda dem, genom att försvara deras intressen och straffa dem som utnyttjar det kaotiska tillståndet för egen vinning genom att ta jord från bönderna, bemäktiga sig deras: skördar, ta ockerräntor o.s.v.

Den hållning man tillämpar bör vara mild och hård på samma gång – en mild och smidig samarbetslinje gentemot alla som uppriktigt sympatiserar med den revolutionära rörelsen – en oförsonlig gentemot dem som direkt angriper den, sår oenighet eller helt enkelt ger viktiga upplysningar till fienden.

Efter hand blir man mer hemmastadd i området man opererar i, och då blir allt mycket lättare. Det måste vara en oeftergivlig princip att man alltid betalar de varor man tar av en vän – det kan vara jordbruksprodukter eller varor från affärer i distriktet. Det händer ofta att man får sådana varor i gåva, men i regel lever befolkningen under så dåliga ekonomiska villkor att den inte har råd att ge bort något. Det förekommer också att det uppstår så pressande behov att man blir tvungen att gå till angrepp mot ett varulager för att skaffa nödvändiga livsmedel, som då inte kan betalas – helt enkelt därför att man inte har några pengar. Vid sådana tillfällen bör man alltid ge innehavaren ett kvitto, en skuldsedel eller något annat som visar att han har pengar till godo – de ”hoppets papper” vi redan har talat om. Detta tillvägagångssätt får bara användas utanför de befriade områdena, och så snart som det överhuvudtaget är möjligt måste man återbetala skulden eller åtminstone göra avbetalningar. När förhållandena har blivit så bra att det är möjligt att hålla fiendens armé utanför ett bestämt område, kan man sätta igång

att så och skörda kollektivt. Bönderna brukar en del jord som avdelats för guerillans underhåll.

Det kan förekomma att man inte har vapen till alla som ansluter sig till guerillan, eller att man av politiska skäl inte kan tränga in i ett fientligt område. Det kan då vara rimligt att guerillan skickar ut frivilliga på jordbruksarbete. De kommer då att bidra till att göra styrkan självförsörjande, och detta kommer att föras upp på deras meritlista med tanke på framtida befordran till aktivt stridande. Det är emellertid att föredra att bönderna står för jordbruksarbetet, ty de är mycket mer effektiva och också mer entusiastiska. Snart kommer man så långt att man kan köpa hela skördar, som beroende på arten kan lagras i magasin eller ute på fälten för guerillans behov.

När man har upprättat organ som ska svara även för bondebefolkningens försörjning kan det ofta vara förnuftigt att koncentrera alla jordbruksprodukter till dessa organ och organisera byteshandel mellan bönderna med guerillan som mellanhand.

Om förhållandena kontinuerligt förbättras, kan man även ta ut skatt, som bör vara så litet kännbar som möjligt i synnerhet för de små producenterna. Det måste alltid råda ett gott förhållande mellan bondeklassen och guerillan, som ju har utgått ur denna.

De nämnda skatterna tas ut antingen i kontanter eller som en viss del av skörden – det sistnämnda bidrar till att lösa försörjningsproblemet. Kött är en av de viktigaste förnödenheterna. Man måste därför se till att det produceras i tillräcklig mängd och konserveras så bra som möjligt. Den bästa lösningen är att upprätta egna gårdar, som sköts av bönder vilka till synes inte har något med guerillan att göra, i varje fall så länge området inte är helt befriat. Dessa gårdar specialiserar sig på uppfödning av höns, getter, svin och andra djur, som man har köpt eller direkt konfiskerat av de stora jordägarna. I områden med stora jordegendomar brukar det finnas boskap i riktig mängd. Denna kan slaktas och köttet saltas, och det kan då lagras och hålla sig bra under lång tid. På det sättet får man även läder, så att man kan starta ett mer eller mindre primitivt garveri för att framställa material till skor, som ju tillhör den mest nödvändiga utrustningen i ett guerillakrig.

Det finns lokala olikheter, men vanligtvis är de absolut nödvändiga matvarorna kött, salt, grönsaker, rotväxter, korn och mjöl. Det viktigaste produceras alltid av bönderna på platsen. Det kan vara malanga i den bergiga Orienteprovinsen på Kuba, majs i bergstrakterna i Mexiko, Centralamerika eller Peru, i Peru även potatis, i Argentina kan det vara kött, på andra ställen vete o.s.v. Man måste alltid försäkra sig om tillräcklig mängd av sådana livsmedel samt en eller annan form av fett, animaliskt eller vegetabiliskt, som viktig ingrediens i maten.

Salt är en av de oundgängliga förnödenheterna. Befinner man sig i närheten av havet, måste man genast anlägga små saltdammar. I sådana otillgängliga områden som det här är fråga om och där det framställs mycket litet livsmedel, är det lätt att upprätta en blockad och svälta ut hela området. Sådana saker måste man ta med i beräkningarna, och se till att invånarna tillförsäkras ett minimum av livets nödtröft. Man måste försöka hålla ett så stort lager som möjligt av hållbara varor såsom spannmål – majs, vete, ris o.s.v. – mjöl, salt, socker samt konserver av alla slag och även se till att man kan så för nya skördar.

Småningom kommer det inte längre att vara något problem att skaffa mat till guerillan i ett område, men för kriget behöver man också en rad andra produkter – läder till skor, såvida man inte har egna garverier som täcker behovet, tyg till kläderna, alla de småsaker som behövs för att hålla kläderna i gott skick, vidare papper, tryckeri eller dupliceringsmaskiner för att trycka tidningar, trycksvärta o.s.v.

Behovet av varor från omvärlden kommer med andra ord att öka allteftersom guerillans organisation blir mer komplicerad. Detta förutsätter att man kan upprätthålla goda

förbindelselinjer med hjälp av pålitliga bönder. Förbindelselinjerna måste gå mellan å ena sidan städerna, å andra sidan guerillafronten.

Från guerillaområden måste det gå ett nät av försörjningslinjer som gör det möjligt att föra fram allt slags materiel. Invånarna kommer efter hand att vänja sig vid farorna – i små grupper kan de utföra underverk – och föra det som guerillastyrkan har användning för till de i förväg bestämda platserna utan att själva utsätta sig för livsfara. Sådan transport bör försiggå om natten, med mulåsnor eller andra lastdjur av liknande typ, kanske också med lastbilar – det beror på var man befinner sig. Vi har här talat om försörjningslinjer som ska fungera i områden nära operationszonen.

Men man måste också organisera försörjningslinjer från avlägset liggande områden. Det kan vara de pengar man behöver för att köpa nödvändig utrustning som man inte kan få tag på i näraliggande byar eller städer. Guerillan är ekonomiskt beroende av direkta gåvor från sina vänner och lämnar dem hemliga kvitton på vad den mottar. Man måste alltid ha sträng kontroll över dem som ansvarar för pengarna, och strängt straffa dem som missköter ett sådant förtroende. Inköpen kan betalas kontant eller med de förut nämnda ”hoppets papper” om det gäller ett fientligt område som man har för avsikt att erövra. Vid sådana tillfällen är man nämligen i regel tvungen att ta varorna från förste bäste affärsinnehavare, som då endast har att lita på guerillasoldaternas hederlighet.

Längs alla förbindelselinjer genom landsbygden behöver man ett antal hus, som kan tjäna som mellanstationer eller slutstationer, där man kan gömma varorna om dagen och fortsätta transporten natten efter. Bara de som har direkt ansvar för provianten bör känna till var dessa hus är belägna, och invånarna får veta minsta möjliga om vad som försiggår, även om de visat sig vara pålitliga.

Mulåsnan är det bäst lämpade djuret för sådana uppgifter – den har en nästan otrolig uthållighet och kan gå i den mest kuperade terräng med en börda på mer än 100 kg dag efter dag. Också när det gäller foderbehovet är dessa djur idealiska. Mulåsnorna måste alltid vara bra skodda och drivarna måste känna djuren utan och innan och sköta dem väl. Trots dessa djurs förmåga att hålla ut i de hårdaste dagsmarscher, blir de ibland tvungna att ge upp på de svåraste avsnitten av vägen. Man bör därför om möjligt utse en grupp män som har i uppdrag att göra stigarna framkomliga för dessa djur. Om alla dessa villkor uppfylls, om man har en adekvat organisation och gott förhållande till bönderna, är rebellarméns försörjning varaktigt säkerställd.

2. Den civila organisationen

Guerillans civila organisation – både på den inre och den yttre fronten – är av stor betydelse. Det är självfallet många olika funktioner som faller under denna beteckning. Skatteindrivningen i de områden man själv har kontroll över kommer t.ex. att ske på ett helt annat sätt än i de fientliga områdena. Detsamma gäller propagandan och försörjningen o.s.v. Låt oss först behandla den inre frontens uppgifter.

Med inre front menas de områden som åtminstone till större delen kontrolleras av befrielsestyrkorna och som är gynnsamma för guerillakrigföring. För om guerillakriget pågår i ogynnsamma områden, kommer guerillastyrkans organisation att öka på bredden, inte på djupet. Den skapar förbindelser med ständigt nya områden men kan inte utbilda en inre organisation där, eftersom fienden finns i hela området. I det område som utgör den inre fronten kan man däremot bygga ut en lång rad organisationer. Propagandan t.ex. kommer vanligtvis att skötas direkt av guerillaarmén, men den kan även lösgras från denna, bara den förblir under dess kontroll. Vi anser propagandan vara så viktig att vi skall behandla den i ett särskilt kapitel. Skatteuppbörden sorterar under den civila organisationen, liksom organi-

serandet av lantbefolkningen i allmänhet samt av eventuella arbetare. Bägge aktiviteterna bör vara rättsligt reglerade.

Som nämnts i föregående kapitel finns det många sätt att indriva skatterna – direkta eller indirekta, gåvor eller konfiskeringar. Detta ingår i organisationen av guerillans försörjning.

Man måste ha klart för sig att man inte under några omständigheter får utarma området, även om guerillastyrkan är ansvarig för den utarmning som följer på fiendens blockad – och detta brukar fienden utnyttja i sin propaganda. Just därför måste man göra allt för att undvika att förorsaka konflikter. Det får t.ex. aldrig utfärdas förordningar som förbjuder bönderna i ett område att sälja sina skördar utanför detta område, utom under helt speciella förhållanden och under en viss period vilket man då måste förklara i detalj. Man måste ha en egen institution som förklarar och sprider kunskap om de förordningar som utfärdats av guerillan. Normalt kommer bönderna genast att förstå varför det var nödvändigt att vidta dessa åtgärder, eftersom de själva också har barn, föräldrar, bröder eller andra släktingar i guerillan.

Det måste upprättas organisationer som har till uppgift att sörja för ett gott förhållande till befolkningen på platsen, och dessa driver sin verksamhet inte bara inom de befriade områdena, utan har även förgreningar i angränsande distrikt, där de lägger grunden för en kommande utveckling av guerillaverksamheten. Bönderna sår fröna – den muntliga och skriftliga propagandan berättar om hur de har det i de befriade områdena, om de nya lagar som redan stiftats till småböndernas skydd, om upprorsarméns offervilja – de försöker kort sagt skapa en välvillig atmosfär.

Bondeorganisationerna måste också ha underavdelningar så att guerillan när som helst kan få skördarna transporterade och sålda i fientliga områden med hjälp av en rad mer eller mindre välvilliga mellanhänder. Affärsmännen kommer ju alltid att ha olika motiv – dels sympati för saken, dels lust att tjäna pengar.

Vi har redan talat om betydelsen av att bygga vägar. När guerillakriget har kommit så långt att man kan slå sig ned för en längre tid på en plats, bör man genast börja att bygga vägar – från den smalaste åsnestig till goda vägar för lastbilstransport. Arbetets omfattning beror självfallet på guerillans kapacitet och fiendens möjligheter att förstöra dem eller kanske också använda sig av dem för att rikta snabba angrepp mot guerillastyrkans läger. Det måste därför vara ett oeftergivligt krav att aldrig bygga vägar där provianten kan föras fram på annat sätt och endast när man är helt säker på att kunna hålla stånd mot varje fientligt angrepp.

Man kan ytterligare bygga ut kommunikationsnätet. Först och främst telefonlinjer som lätt kan läggas i bergig skogstrakt, med den fördel det innebär att ha träden som stolpar och att linjerna inte är synliga från luften. Förutsättningen är självfallet att man befinner sig i ett område fienden inte kan nå.

Institutionen för rättskipningen, de revolutionära lagarna och administrationen är en av guerillaarméns viktigaste organisationer. Den bör ledas av någon som har ingående kunskap om landets lagar eller, ännu hellre, av någon som känner distriktets behov ur juridisk synvinkel och som kan framlägga förordningar och reglementen som hjälper bönderna att normalisera, institutionalisera livet i upprorsområdet.

Jag vill belysa detta med ett par exempel från det kubanska befrielsekriget. Vi lät utarbeta en lag för straffrätt och en för civilrätt och en förordning om jordreform. Senare införde vi bestämmelser om straff för kandidaterna i de val som skulle hållas några dagar senare, och lagen om jordreform i Sierra Maestra. Rättsliga organ för dessutom guerillaarméns räkenskaper, svarar för dess ekonomi och ingriper ibland direkt för försörjningsproblemets lösning.

Allt detta är endast anvisningar på grundval av de erfarenheter som vunnits i ett historiskt och geografiskt bestämt område under en bestämd period. Råden är mycket tänjbara och kan anpassas till nya erfarenheter från områden med andra geografiska, historiska och sociala kännetecken.

Man måste ägna sjukvården i området stor uppmärksamhet. De centrala militära sjukhusen måste i största möjliga utsträckning tillgodose befolkningens vårdbehov. Den civila sjukvården bör vara direkt underställd guerillaarmén och ledas av lägre officerare och soldater, som har den dubbla funktionen att ta sig an de sjuka och lära befolkningen förbättra de hygieniska förhållandena. I de områden det här gäller förvärras en redan prekär situation av att befolkningen ofta är okunnig även om den mest elementära hygien.

Proviantlagren är särskilt viktiga, och så snart man har möjlighet att stanna på en plats för en längre tid, måste man börja bygga så välorganiserade lagerutrymmen som möjligt, så att varorna inte tar skada av lagringen och framför allt så att man kan se till att de blir rättvist fördelade.

I de fientliga områdena – den yttre fronten – är uppgifterna helt andra, kvalitativt och kvantitativt. Det bör drivas en nationellt orienterad, instruktiv propaganda, som redogör för de segrar guerillan uppnått och manar bönder och arbetare att gå till massaktion och som lämnar upplysningar om eventuella segrar på denna front. I de fientliga områdena måste indrivningen av skatter vara absolut hemlig, den måste genomföras med den allra största försiktighet. Det får t.ex. inte vara möjligt att följa kedjan från den första skatteindrivaren till guerillans ekonomiskt ansvariga organ.

Denna organisation kan omfatta områden som bildar en helhet – provinser, städer, byar o.s.v., det beror på rörelsens omfattning. Överallt är det förnuftigt att ha en finanskommitté som ser till att indrivningen går rätt till. Senare – när guerillan är nog stark – kan man t.o.m. ålägga industriidkare att betala direkta skatter. Försörjningen regleras allteftersom guerillan ger besked om vad den behöver. Förbindelselinjerna måste vara organiserade så att man i grannskapet skaffar de vanligaste varorna och ovanligare artiklar i närmaste stad eller större samhälle.

Kedjan måste alltid vara så kort som möjligt och känd av minsta möjliga antal människor.

I fientliga områden bör sabotageverksamheten bedrivas av den civila organisationen i samråd med guerillaarméns centralledning. Under mycket speciella omständigheter kan man tillgripa attentat mot personer som gjort sig särskilt ökända för sina missgärningar mot folket men i allmänhet är vår inställning till sådana attentat negativ. På Kuba gjorde vi den erfarenheten att vi kunde ha sparat många av våra mest hjältemodiga kamraters liv vilka offrades för sådana uppdrag av mycket begränsat kvalitativt värde. Ofta ledde det till grymma repressalier där många kamrater miste livet – en förlust som på intet sätt uppvägde det uppnådda resultatet. Man bör avstå från blind terrorism och attentatsverksamhet. Långt verkningsfullare är ett intensivt skolningsarbete bland de breda lagren, så att de revolutionära idéerna får tid att mogna i folkets medvetande. Ett väl utfört arbete på detta område kommer att ha avgörande betydelse i krigets slutskede.

Arbetar- och bondeorganisationer måste verka för att sprida revolutionens idé bland sina medlemmar, dela ut upprorsrörelsens publikationer, förklara rörelsens motiv, ge sanningen. All propaganda som sprids av guerillaarmén utmärker sig genom att uteslutande ge sanningen. Bara på detta sätt kan man småningom vinna massorna och låta de mest entusiastiska ansluta sig till rebellarmén eller ge dem andra ansvarsfulla uppgifter.

Denna skiss av den civila organisationens struktur i och utanför guerillastyrkans territorium kan självfallet i hög grad förbättras. Jag upprepar ännu en gång att det är våra erfarenheter från Kuba vi bygger på. Det är en skiss vi ger, ingen bibel.

3. Kvinnans roll

Den roll kvinnan kan spela i revolutionen är av utomordentlig betydelse. Det är väsentligt att understryka detta, ty i hela Latinamerika, som har fått i arv en kolonial mentalitet, är kvinnan undervärderad, mycket ofta även direkt diskriminerad.

Kvinnan kan vara med även under de svåraste förhållanden, kämpa tillsammans med mannen sida vid sida, utan att det av den orsaken – som det ofta påstås – uppstår några sexuella konflikter inom truppen.

I guerillasoldatens hårda liv är kvinnan en kamrat som kan kämpa lika bra som han, samtidigt som hon bidrar med de egenskaper som är typiska för hennes kön. Hon är som regel fysiskt svagare än mannen, men sällan mindre uthållig. Kvinnan kan utföra ungefär samma uppgifter i kampen som män. Under kriget på Kuba spelade hon vid många tillfällen en framträdande roll.

Givetvis blir det mycket få kvinnor som deltar aktivt i striderna. Så snart man lyckats få fotfäste i ett område kommer man att försöka ge andra uppgifter till de soldater som är fysiskt svaga. Det finns då en lång rad göromål som kvinnan lämpar sig utmärkt för. Deras kanske allra viktigaste uppgift är att ta sig an fältsambandet och vara budbärare till fientliga områden. Transport av små föremål, viktiga budskap eller pengar bör i största möjliga utsträckning överlåtas till kvinnor. De kan använda sig av otaliga knep för att lyckas med konfidentiella uppdrag och hur brutalt förtrycket än är, brukar fienden behandla kvinnor något mildare än män.

När uppdraget innebär överlämnande av ett viktigt muntligt eller skriftligt budskap, kommer en kvinna att kunna genomföra det med större frihet än en man, hon väcker aldrig så stor uppmärksamhet som en man och inger inte så stark fruktan bland fiendens soldater, som ofta begår grymheter därför att de känner sig hotade av det okända – guerillan arbetar ju just med överraskningsteknik.

Kontakterna mellan olika stridsgrupper, överlämnande av budskap till grupper i fientliga områden eller kanske till andra länder, transport av mindre föremål, t.ex. ammunition, kan med fördel överlämnas till kvinnor. Transporten kan ske med hjälp av specialgjorda bälten som de bär under kjolen. Men de kan även utföra det arbete som de vanligen gör i fredstid. Under rådande förhållanden kommer en guerillakrigare att vara oändligt tacksam för ett gott tillagat mål mat (något av det mest outhärdliga under kriget på Kuba var att vi var tvungna att äta den klibbiga, kalla, sega och smaklösa mat vi själva lagade). En kvinnlig kock klarar oftast bättre att laga mat, och dessutom är det lättare att få henne att hålla på med sådana husliga uppgifter. I ett guerillakrig är det nämligen ett stort problem att alla sysslor av civil karaktär föraktas av dem som håller på med dem, och om de får en möjlighet till det försöker de lämna dem och ta aktiv del i själva stridshandlingarna.

Det kommer huvudsakligen att falla på kvinnornas lott att lära befolkningen, och även soldaterna, att läsa och skriva och att sprida de revolutionära idéerna. Arbetet i skolorna blir en uppgift främst för kvinnorna för de har oftast lättare att väcka barnens entusiasm och befolkningens sympati. Så snart man har skaffat sig full kontroll över ett område, kommer även en mängd uppgifter inom den sociala sektorn att tillfalla kvinnorna. De måste skapa sig en bild av områdets sociala och ekonomiska struktur och rätta till bristerna så långt det går.

Som sköterska och även som läkare kan kvinnan vara värdefull. Hon har oändligt mycket större ömhet än sina råbarkade vapenbröder, en ömhet som får speciell betydelse i de stunder då en man är hjälplös, ensam, under primitiva förhållanden, kanske med starka smärtor.

När man kommer så långt att man kan börja upprätta små industrier, kan kvinnan vara till stor nytta, särskilt för att sy kläder – kvinnans traditionella göromål i de latinamerikanska länderna. Med en vanlig symaskin och några få mönster kan man göra underverk. På alla andra områden av det civila livet kan kvinnan lätt ersätta mannen, och hon bör göra det också när man har för få vapenföra män – något som dock inträffar ytterst sällan i ett guerillakrig.

Kvinnorna måste få samma skolning som männen. Därmed förebyggs övergrepp och våldshandlingar av alla slag som kan undergräva truppens moral. Ogifta personer som tycker om varandra bör kunna gifta sig i fält och leva tillsammans.

4. Hälsovård

Det är ett mycket allvarligt problem under guerillakriget att man står hjälplös inför sjukdomar och skador som det är så lätt att ådra sig under de rådande förhållandena. En läkare är därför till ovärderlig hjälp, inte bara därför att han har möjlighet att rädda liv – han har ofta så minimala hjälpmedel till sitt förfogande att hans utbildning inte är av någon större betydelse – men även därför att han kan ge den sjuke ovärderligt stöd, få honom att känna att det står en person vid hans sida som gör sitt yttersta för att lindra plågorna, och som kommer att finnas där tills han blir frisk eller faran är över.

Organisationen av sjukhusen beror på det stadium guerillakriget befinner sig på. Vi indelar den i tre huvudtyper, som svarar mot olika stadier.

I krigets första skede för man ett kringirrande liv. Om man då har sådan tur att det finns en läkare med i gruppen, kommer han hela tiden att följa med sina kamrater, utföra samma sysslor som de – även delta i strid – och han kommer ofta att stå inför den verkligt tröttande och ibland förtvivlade uppgiften att ta sig an patienter som skulle överleva om han bara hade den nödvändiga utrustningen till hands. Det är i detta skede läkaren har det största inflyandet på truppens moral, det är då han spelar samma roll som en gång prästen. Trots att ryggsäcken är tom, är han i stånd att ge tröst till dem som behöver det. Ingen kan mäta det värde ett aspirin har för den som lider, när det ges av en kamrat, av en som känner med honom, gör hans lidande till sitt. En sådan läkare måste därför helt och fullt identifiera sig med revolutionens målsättningar, ty hans ord kommer alltid att göra intryck på soldaterna, de tillmäts större betydelse än någon annans.

Efterhand går guerillakriget in i det vi skulle kunna kalla ett ”halvnomadiskt” skede. Man har nu permanenta lägerplatser, som i varje fall med jämna mellanrum används av guerillakrigarna. Man har fått vänskapligt inställda familjer som kan förvara föremål eller t.o.m. ta emot sårade kamrater. I denna fas är läkarens uppgift mindre ansträngande, han har kirurgisk förstahjäl i ryggsäcken och kanske mer omfattande utrustning för större operationer liggande i något vänskapligt sinnat hus. Sjuka och sårade kommer hela tiden att i större utsträckning tas om hand av befolkningen. Läkaren har medicin på lager, som han bör katalogisera så gott förhållandena tillåter. Lyckas man bygga absolut ointagliga ställningar i detta halvnomadiska skede, kan man organisera sjukhus dit sårade och sjuka kan skickas för vård.

I det tredje skedet, då man har fått full kontroll över ett helt område, kan man på allvar börja bygga upp en effektiv sjukhusorganisation. På det mest avancerade stadiet kan man, alltefter omständigheterna, räkna med att ha tre kategorier av sjukvårdscentra. Strax bakom frontlinjen bör det finnas en stridande läkare, mannen alla ser upp till och som inte nödvändigtvis måste ha djupgående medicinska kunskaper. I första hand måste man nämligen försöka lindra de

sårade kamraternas smärtor och ge förstahjälp. Den egentliga behandlingen kommer att ske på sjukhus som ligger ett stycke bakom fronten. Man får aldrig offra en skicklig kirurg vid de främre frontlinjerna.

Om möjligt måste det upprättas en transportavdelning som har till uppgift att föra sårade kamrater till förstahjälpsstationen. Om det inte finns sjukbärare, måste de andra kamraterna sörja för detta arbete. Transporten av sårade kamrater i dessa starkt kuperade områden är komplicerad. Det värsta är kanske inte såret i sig självt, svårare är att se hur kamraten lider. Det finns många sätt att bära en bår, men i så vilda områden som det här är fråga om, är det bäst att använda en lång, solid stång och placera den sårade i en hängmatta som man fäster vid den.

En man bär framtill och en baktill, men de måste få avlösning, för de får snart ont i axlarna och man måste tänka på att det är en tung och mycket ömtålig börda.

När den sårade har behandlats på förstahjälpsstationen, tar man med upplysningar om vad som gjorts med honom och fortsätter till steg nummer två i behandlingen – ett sjukhus där man har kirurger och specialister i den utsträckning det är möjligt. Här gör man större operationer som anses nödvändiga för att rädda patientens liv eller i varje fall för att stabilisera hans tillstånd. Slutligen har man stora sjukhus, där man bedriver specialforskning rörande de sjukdomar som härjar bland befolkningen i området. Dessa sjukhus är alltså inte bara beräknade för konvalescenter och för mindre brådskande operationer, man tar sig även an civil sjukvård. Här drivs ett intensivt upplysningsarbete i hygieniska frågor. Man måste även upprätta dispensärer med möjligheter till riktig individuell behandling. Om förhållandena är tillräckligt bra, kommer dessa sjukhus att kunna ha en lång rad specialavdelningar, laboratorier för diagnostisering, röntgenapparatur o.s.v.

Läkarens assistenter spelar även en mycket viktig roll. De är oftast unga människor som arbetar av intresse för saken, fysiskt välutrustade. De bär inte vapen, därför att de inte känner det som en personlig övertygelse eller därför att det ofta inte finns tillräckligt med vapen för alla. Assistenterna måste bära den största delen av den medicinska utrustningen och bår eller hängmatta, och det är de som tar sig an de sårade i första hand.

De nödvändiga medicinerna måste man skaffa sig genom hemliga kontaktmän från hälsovårdsorganisationer bakom fiendens linjer. Det kan också hända att man får hjälp av Internationella Röda Korset, men man bör inte räkna med en sådan möjlighet, i varje fall inte i början av kriget. Man måste organisera förbindelselinjer som gör det möjligt att snabbt skaffa allt det sjukhusen nödvändigtvis behöver för sitt arbete både militärt och civilt. Man bör också ordna förbindelser med läkare i närbelägna områden, som är villiga att ta sig an sårade som guerillans sjukhus inte har tillräcklig kapacitet att ta emot.

Man behöver alltså läkare av många olika slag. Till en början en läkare som kan slåss tillsammans med kamraterna, och hans funktioner kommer att upphöra allteftersom guerillaarméns aktiviteter blir mer komplicerade. I en sådan guerillaarmé kommer det att finnas ett skriande behov av kirurger. Helst skulle man även ha en narkospecialist, även om de flesta operationer nog kommer att utföras under bedövning med narkosmedel baserade på ”larygactyl” och pentotal som är ganska lätta att använda och även att komma över och bevara, i stället för narkos i gasform. Man har vidare behov av ortopedier, för det händer ofta benbrott vid olyckor i området eller man blir träffad av kulor i armar och ben. En eventuell klinik kommer först och främst att vara till nytta för befolkningen i området, ty de sjukdomar som uppstår i en guerillaarmé är i regel lätta att diagnostisera av vem som helst, medan det svåraste är att behandla sjukdomar som uppstår på grund av undernäring.

På ett mer framskridet stadium får man behov av specialutbildad personal som ska svara för sjukhusens laboratorier. Man bör göra ett upprop till de specialistgrupper man behöver hjälp av, och man har anledning förmoda att många kommer att reagera positivt på appellen. Man bör även uppmana tandläkare att sluta sig till guerillan och ta med sig utrustning som lämpar sig för fältbruk.

5. Sabotage

I ett guerillakrig är sabotage ett ovärderligt vapen. Det säger sig självt att denna verksamhet endast bör bedrivas i fientliga områden, och den bör stå under direkt ledning av guerilla-arméns överkommando, så att endast detta bestämmer över vilka mål den skall riktas mot.

Sabotage har ingenting med terrorism att göra. Terrorism är enligt vår uppfattning ett obrukbart, negativt vapen, som kan få ett helt folk att ställa sig avvisande till en revolutionär rörelse. Dessutom riskerar man en så stor förlust i människoliv i den grupp som skall utföra uppdraget att det inte på något sätt kan uppväga resultatet. Vid personliga attentat däremot ställer sig saken något annorlunda. Attentat bör bara tillgripas i mycket speciella fall och endast om man därigenom kan eliminera någon av ledarna för den förtryckande regimen. Man får bara aldrig falla för frestelsen att använda sig av högt specialiserade guerillasoldater för att röja någon eländig mördare ur vägen om man därigenom riskerar att alla som deltog i aktionen dödas. Man riskerar då också att många faller offer för repressalier.

Sabotagen kan vara av två slag, ett som är landsomfattande och ett som siktar mot mål i närheten av frontlinjen. Det landsomfattande sabotaget bör främst sikta till att förstöra kommunikationsnätet. Alla kommunikationsmedel kan sättas ur funktion. Alla är sårbara. Det är t.ex. lätt att förstöra telegraf- eller telefonstolpar genom att nästan helt såga av dem så att det är omöjligt att märka något misstänkt, och så kan man plötsligt med en välriktad spark välta en av stolparna som då river med sig alla de andra, så att det uppstår ledningsbrott av ganska stor omfattning.

Man kan också angripa broar och spränga dem med dynamit. Om man inte har dynamit är det enkelt att förstöra dem med ett svetsaggregat. En hängbro av järn skär man av över huvudbjälken och den övre bjälke som bär konstruktionen. Sedan går man över till bron andra sida och skär av de motsvarande bjälkarna där. Då kommer bron att falla över på den ena sidan, vrida sig och bli helt förstörd. Detta är den mest effektiva metoden att förstöra en järnbro på, om man inte har dynamit. Järnvägslinjer kan också blockeras genom att man bryter upp rälsen och spränger små broar, ibland kan man spränga hela tåg i luften, det beror på guerillans styrka.

I det avgörande ögonblicket måste man förstöra den vitala industrin i varje enskilt område, och då måste man använda sig av alla medel. Det är viktigt att man har en fullständig överblick över områdets ekonomiska struktur, så att man inte saboterar företag där det skulle leda till arbetslöshet och svält bland arbetarna. När man likväl ibland är tvungen att förstöra företag som tillhör förtryckarregimens representanter måste man försöka övertyga arbetarna om att det är nödvändigt att göra det. Man undviker även detta, om de sociala konsekvenserna blir för allvarliga.

Vi anser att det är av stor betydelse att rikta huvudtyngden av sabotageaktionerna mot kommunikationerna. I relativt tätbebyggda områden är snabba kommunikationer fiendens bästa vapen. Man måste därför göra allt för att förstöra lands- och järnvägsbroar, kraftverk, telefonlinjer, vattenledningar, kort sagt allt som behövs för att hålla ett modernt samhälle i gång.

Sabotage i närheten av fronten bör utföras på samma sätt fast oftare och med mycket större djärvhet. Guerillans ”flygande patruller” är här till ovärderlig hjälp för att stödja den civila organisationen med att utföra dessa uppdrag. Också här måste sabotagen vara riktade mot kommunikationsnätet. Dessutom måste man förstöra alla anläggningar som kan tänkas producera något som fienden behöver för att upprätthålla offensiven mot befrielsestyrkorna.

Alla ansträngningar bör göras för att hindra provianten att nå fram till fienden (och i bästa fall lägger man beslag på den), sätta skräck i de stora jordägarna som försöker sälja sina skördar till fienden, sätta eld på fordon som trafikerar vägarna, och blockera vägarna med förstörda fordon. I anknytning till varje sabotageaktion bör man inlåta sig i skottväxling med fienden, alltid efter taktiken ”slå till och fly”.

Det är inte nödvändigt att bjuda allvarligt motstånd, bara visa motståndaren att det finns guerillastyrkor där, som är inställda på att bekämpa honom, tvinga honom att tillkalla förstärkningar, och antingen avancera med största försiktighet eller låta bli att rycka fram.

Småningom kommer man på detta sätt att kunna lamslå de städer som ligger i närheten av guerillans operationsområden.

6. Krigsindustri

Guerillans krigsindustri är självfallet ett resultat av en ganska lång utveckling, och det förutsätts att man befinner sig i ett område som är välvilligt inställt till guerillan. Så snart man har befriat ett område, kommer fienden troligtvis att försöka hejda all tillförsel av förnödenheter. Det är då man får användning för alla de organisationer vi talat om tidigare. Inom industrin finner vi först två livsviktiga arbetsfält. Låt oss först se på skomakar- och sadelmakarhantverket. Det är omöjligt för guerillasoldaterna att röra sig i den täta skogen, genom raviner och längs steniga stigar, om de inte har bra skodon. Bara de infödda på platsen – och inte heller alla av dem – kan klara det. Skoindustrin har två huvuduppgifter. Den ena är att halvsula och järnbeslå, den andra att sy primitiva skor. Man måste därför skaffa sig skomakarutrustning, och det brukar vara lätt i dessa områden där detta hantverk utövas av många. I anknytning till skomakarverkstaden bör man alltid ha ett sadelmakeri där man framställer olika slags utrustning som behövs i truppen, t.ex. patronbälten och ryggsäckar. Denna utrustning gör man av segelduk eller läder och även om den inte är outhärlig, bidrar den till att göra livet mer bekvämt och ger en behaglig känsla av att vara självförsörjande.

Den andra fundamentala industrin i guerillans interna organisation är vapenfabrikation. Den har också olika syften. För det första kan man reparera förstörda delar i gevären och andra typer av vapen man har lyckats komma över. Dessutom kan man producera nya vapentyper som folkets uppfinningsrikedom har frambragt, samt minor med olika slags tändanordningar. När förhållandena är bra kan ett lag ha till uppgift att framställa krut. Om man har möjlighet att göra både sprängämnen och tändanordningar inne i det befriade området kan sabotageverksamheten ökas i oerhörd omfattning. Genom att använda sig av minor på det rätta sättet kan man lamslå all trafik på vägarna.

En lång rad andra verkstäder är också av betydelse. Man har t.ex. användning av en smedja för att tillverka den nödvändiga utrustningen till mulåsnorna. I ett plåtslageri kan man tillverka tallrikar och framförallt fältflaskor. I anknytning till plåtslageriet kan man ha en avdelning som smälter mjuka metaller. På detta sätt kan man gjuta granater, som kan stärka guerillans slagkraft åtskilligt. Ett arbetslag ombesörjer reparationer och uppför byggnader av olika slag, ett så kallat ”servicebatteri”. Detta har i uppgift att snabbt råda bot på alla brister utan någon byråkratisk omständlighet.

Det bör även utses en man som har ansvar för kommunikationerna. Denne skall inte endast ta sig an allt propagandaarbete och förbindelserna med yttvärlden, t.ex. radio, utan även telefon och väganläggningar av alla slag. Han måste räkna med att ha en civil personal som är specialiserad på sådana uppgifter. Man får inte glömma att det råder krigstillstånd, att fienden när som helst kan gå till angrepp, och att många människoliv kan riskeras om inte kommunikationerna fungerar snabbt och effektivt.

För att tillfredsställa soldaternas rökbehov bör man ha tobaks- och cigaretfabriker. Tobaksbladen måste oftast köpas i andra områden och transporteras till det befriade området. Garverierna är även de av enorm betydelse. Det är enkla företag som kan startas nästan var som helst. Det behövs bara några cementkar och framförallt stora mängder salt, och det kommer att erbjuda ovärderliga fördelar att vara självförsörjande t.ex. vid skoproduktionen. Salt bör alltid produceras inom det befriade området. För att göra detta är det nödvändigt att finna platser med hög saltkoncentration och få vattnet att avdunsta. Havet är den bästa källan, men det finns även andra. Det är inte nödvändigt att rena det från en mängd andra salter det innehåller, det kan gott användas som det är, även om det i början inte smakar särskilt gott. Köttet bör bevaras i skivor i stora tunnor med salt, där det håller sig bra under ganska lång tid. Detta kan göras hur de yttre förhållandena än är, det är en enkel metod, men det kan rädda många liv i en svår situation.

7. Propaganda

Man måste använda sig av alla tillgängliga media för att sprida de revolutionära idéerna. Detta förutsätter att man skaffar sig den nödvändiga utrustningen och bygger ut en effektiv propagandaapparat. För att täcka hela landet bör man upprätta två olika organisationer, en landsomfattande civil organisation för de fientliga områdena och en avsedd för själva guerillaarmén. Allt arbete bör vara underställt ett gemensamt organ, då båda uppgifterna måste samordnas.

Den landsomfattande propagandan i de fientliga områdena bör drivas medelst egna tidningar, bulletiner och kungörelser. De viktigaste av dessa tidningar behandlar ämnen av allmänt intresse för hela landet och håller läsekretsen underrättad om guerillans exakta situation, man får aldrig glömma den grundläggande principen att det i längden är sanningen som mest gagnar folket. Förutom dessa publikationer av allmän karaktär bör man utge andra som är direkt riktade till olika befolkningsgrupper. Någon bör göra bönderna i andra områden förtroga med de fördelar revolutionen har givit kamraterna i de befriade områdena. En speciell arbetartidning skall följa samma riktlinjer, bara med den skillnaden att det sällan kommer att stå något nytt om den stridande delen av denna klass – eftersom det först i guerillakrigets avslutande skede brukar finnas industriarbetare i de befriade områdena.

Arbetet måste ta sikte på att förklara revolutionens viktigaste målsättningar, uppmana till generalstrejk när tiden är inne, vädja om stöd till upprorsstyrkorna, påpeka vikten av enhet kring den gemensamma saken o.s.v. Man kan även utge kampskrifter, där man t.ex. förklarar hur de som inte tar aktiv del i kampen ändå kan bidra till den. Man kan även ge ut publikationer som är riktade till de fientliga soldaterna, där man fäster uppmärksamheten på fakta som de kanske inte känner till. Det kan även vara nyttigt att sända ut kommunikéer som kontinuerligt redogör för situationen.

Den mest effektiva propagandan är den som bedrivs inom de områden som guerillan kontrollerar. Man måste först och främst sprida de revolutionära idéerna till invånarna och göra dem bekanta med den teoretiska bakgrunden till upproret som de redan i praktiken väl känner till. Här trycks även tidningar för bondebefolkningen, här sprids guerillans officiella organ och alla slags officiella kommunikéer. Även radion arbetar för propagandan.

I radio kan man närmare redogöra för en mängd problem, förklara hur man bäst kan skydda sig mot flygangrepp och ge besked om var fiendens styrkor befinner sig, varvid man nämner välbekanta orter. I den propaganda som sprids över hela landet kan man även använda sig av sådana tidningar som de ovan nämnda, man kan ge fakta om strider, som läsaren kan vara mycket intresserad av, samt färskare och riktigare nyheter än någon annan kan få fram. Den internationella informationen bör nästan helt inskränka sig till att kommentera sådana händelser som har direkt anknytning till befrielsekampen.

Den muntliga propagandan via radio är alltid den mest effektiva. Den kan passera obehindrat till alla områden och kan appellera direkt till folkets förnuft och känslor. Med tiden kommer stridsfebern att brinna i hjärtat på varje invånare i landet, och då kommer det talade ordet att bidra till att ytterligare öka denna feber och entusiasmera alla nya soldater i revolutionens armé. Radion förklarar, informerar, undervisar, ger människorna fakta som påverkar och bestämmer deras hållning.

Men även radion måste vara styrd av den grundläggande principen att all propaganda – allt som sägs till folket – måste vara sanning. Sanningen är alltid att föredra – även om den inte gör lika starkt intryck – framför stora lögners utsmyckade med glitter och guld. I radio bör man först och främst framföra nyheter om alla strider, om mord som begåtts av förtryckarna, och dessutom ge ideologisk orientering och praktisk undervisning, och då och då sända tal av revolutionens ledare.

Vi anser att det är lämpligt att rörelsens främsta tidning har ett namn som påminner om något stort och enande, det kan vara en av landets stora hjältar eller något liknande. Den måste fortlöpande publicera instruktiva artiklar som förklarar revolutionens målsättningar och fäster uppmärksamheten på de stora problem landet brottas med. Dessutom bör den självfallet ha en rad andra spalter, som är av mer omedelbart intresse för läsaren.

8. Information

”Känn dig själv och din motståndare, och du kan utkämpa hundra slag utan ett enda nederlag.” Denna kinesiska aforism har samma giltighet för guerillasoldaterna som ett bibelord för de troende. Riktiga informationer är ett av guerillans viktigaste hjälpmedel. Invånarna i området kommer ofta självmant med upplysningar till guerillaarmén, deras bundsförvant. Man bör därför instruera folk om hur sådan information skall organiseras. Vi har tidigare sett hur sambandstjänsten kunde framföra upplysningar från själva frontlinjen, och hur meddelandena nådde fram till kompanibefälet via en rad mellanhänder. För alla informationer gäller även den principen att de måste utgå från direkta observationer vid fiendens frontlinjer. Man bör, speciellt med hjälp av kvinnor, upprätthålla en permanent kontakt med soldaterna och försöka få värdefulla upplysningar från dem. Man bör även upprätta ett samordningssystem som gör det möjligt att korsa fiendens linjer utan att riskera en sammanstötning.

Om man har skickliga agenter kan man sova lugnare i guerillastyrkans läger. Jag har redan nämnt att informationerna måste omfatta allt som försiggår i främsta linjen och i de främsta fientliga lägren bortom ingenmansland. Men efter hand som guerillans slagkraft ökar, får man behov av kontakter långt inne i fiendens område, så att man kan förutse stora trupprörelser. Inom guerillastyrkans aktionsradie kan alla invånare vara underrättelseagenter, men det är förnuftigast att använda personer som visat sig vara speciellt lämpade för sådana uppgifter. Man kan nämligen icke utan vidare lita på invånarnas ord, eftersom de lätt överdriver och är ovana vid det koncisa guerillaspråket. Om man kan organisera också det spontana samarbetet med befolkningen, kommer man att ha ett underrättelsesystem som inte bara gör försvaret lättare utan som även kan användas till speciella former av motoffensiver. Man kan t.ex. låta

folket gå omkring och ”så fruktan”, sprida nedslående nyheter bland fiendesoldaterna. Det måste självfallet verka som om de sympatiserade med dessa. Guerillakrigets speciella taktik, rörligheten, kan utvecklas maximalt när man vet var fienden kommer att gå till angrepp. Det är då lätt att slå tillbaka angriparen eller själv gå till överraskande angrepp.

9. Träning och utbildning

Guerillasoldatens bästa läromästare är just det liv han är tvungen att föra. Det får aldrig förekomma att någon tilldelas högre grader innan han gått i lära på slagfältet och har lärt sitt svåra yrke genom det dagliga umgänget med vapen. Kamraterna kan efter hand lära honom något om vapnets användning, om orientering, sättet att umgås med civilbefolkningen o.s.v., men man slösar aldrig bort guerillans värdefulla tid med att driva en metodisk utbildning. Något sådant kan först komma på tal när ett stort område har blivit befriat och man har behov av en större mängd vapenföra män. Det är då man upprättar rekrytskolor.

Vid den tidpunkten har dessa skolor en mycket viktig funktion. De skall utbilda de nya soldaterna som inte har härdats i guerillakrigets strapatser. De umbäranden som de äldre krigarna har utstått gör dem till verkligt utvalda, som har utstått de svåraste prov för att komma så långt som att bli medlemmar av en tiggarmés kungadöme. På rekrytskolan måste man bedriva fysisk träning. För den första träning i snabbhet, krigsföring av kommandotyp, snabba angrepp och reträtter, utmattande marscher o.s.v., med tanke på att rekryten skall bli lämpad för sitt kommande liv. Träningen måste försiggå i alla slags väder, i nära kontakt med naturen, under förhållanden som är så lika som möjligt dem som råder i krig.

Rekrytskolan bör vara självförsörjande i fråga om livsmedel. Den måste ha egna stall och ladugårdar och odla grönsaker, för att den inte skall bli en börda för guerillans allmänna budget. Eleverna kan turas om att utföra detta arbete. Man kan låta de sämsta eleverna utföra arbetet som straff, eller man kan helt enkelt basera det på frivillig insats.

Den metod som väljs är beroende av förhållandena på platsen där skolan ligger. Personligen menar jag att det är en bra princip att låta frivilliga svara för driften av dessa anläggningar och bara i den utsträckning det är nödvändigt fylla ut luckorna med dem som visat dåligt uppförande eller annars saknar anlag för att lära sig guerillakrigets teknik.

Skolan bör ha sin egen sjukvård, med en läkare eller sjukvårdare, som skall ta sig an rekryterna på bästa möjliga sätt.

Skytteövningar är den viktigaste delen av utbildningen, och de måste kräva så litet ammunition som överhuvudtaget är möjligt. Undervisningen startar med det vi kallar ”torrskjutning”. Man använder då ett enkelt stativ av käppar som geväret sätts fast på. Rekryten siktar sedan, utan att röra geväret, på en målskiva som flyttas från ställe till ställe på fast bakgrund. Om han ”träffar” på samma ställe alla tre gångerna är det utmärkt. När förhållandena blivit bättre kan man börja träningen med små gevär av kaliber 22 – de är mycket användbara till detta speciella bruk. Under vissa omständigheter, när man har överflöd på ammunition eller det brådskar mycket med att få soldater utbildade, kan man låta dem få skjuta med ammunition.

Ett av de viktigaste ”ämnen” på vår rekrytskola – och omdömet gäller väl i dag för länder världen över – var att studera beteendet under flyganfall. Skolan hade blivit lokaliserad från luften, och en eller två gånger om dagen blev lägret beskjutet av fientligt flyg. Genom att iakttä hur en elev tålde pressen av dessa ständiga bombardemang kunde man säga mycket om vilka förutsättningar vederbörande hade att bli en god soldat.

På en rekrytskola får man aldrig underlåta att ge eleverna skolning i ideologiska frågor. De flesta som vill ansluta sig till guerillastyrkorna har nämligen ingen klar föreställning om vad

det är de skall kämpa för – i bästa fall har de bara några vaga idéer om frihet, pressfrihet o.s.v., som saknar djupare sammanhang. Denna skolning bör pågå så länge och så intensivt som möjligt. På kurserna skall man vidare studera huvuddragen av landets historia, lägga vikt vid att uppvisa den ekonomiska bakgrunden till de viktigaste händelserna, berätta om de största nationalhjältarna och deras sätt att reagera inför orättvisor. Dessutom måste man ge en översikt över landets eller områdets aktuella situation. Detta är ett torrt "ABC" som måste studeras ingående av alla blivande guerillasoldater, en stomme som kan tjäna till grund för vidare studier.

Lärarna måste även få möjligheter till vidareutbildning i en skola där de kommer överens om de texter man skall använda, utbyter erfarenheter o.s.v.

Rekryterna bör hela tiden uppmuntras till att läsa, och i största möjliga utsträckning bör man välja ut böckerna åt dem, så att de inte kastar bort tiden på saker som inte ger något som helst utbyte. Man måste komma ihåg att dessa elever först nu har fått tillfälle att stifta bekantskap med litteraturen och de stora nationella problemen. Det är troligt att kunskapstörsten kommer att vakna av sig själv, eller den tvingas fram av de rådande förhållandena, som måste väcka oro och bekymmer bland rekryterna. En skola driven efter de rätta linjerna kommer att utbilda väldisciplinerade soldater, som blir ett viktigt tillskott till guerillastyrkorna. Den interna disciplinen på skolorna får inte vara mekanisk, den måste motiveras och accepteras med förnuftsskäl. En sådan skolning kommer att ge storartade resultat när eleven senare befinner sig i strid.

10. Strukturen i en revolutionär armé

Vi har tidigare påpekat att en revolutionär guerillaarmé, oavsett var den opererar, också måste bestå av män som inte aktivt deltar i striderna men som inte desto mindre spelar en utomordentligt viktig roll. Denna obehäpnade enhet har som enda uppgift att understödja arméns verksamhet, för det är självfallet den väpnade kampen som är den viktigaste faktorn för att nå fram till den slutliga segern.

Guerillaarmén måste ha en chef. På Kuba hade denne titeln Chefskommendant. Det är han som utnämner kommendanten i de olika områdena eller zonerna, och dessa leder alla aktioner i området och utnämner cheferna för varje kompani och andra officerare av lägre rang.

Direkt under chefskommendanten står områdescheferna som har ansvaret för flera kompanier. Så följer kompanimajor, kaptan samt löjtnant, som på Kuba var lägsta grad. Man avancerar med andra ord från menig soldat till löjtnant.

Detta är inte någon modell, det är en beskrivning av hur man gjorde i ett bestämt land och hur man med en sådan organisation lyckades besegra en tämligen välorganiserad och välutrustad armé. Det är inte på något sätt menat som någon föreskrift – i detta fall mindre än någonsin. Vi vill bara skissera ett händelseförlopp och visa hur ett väpnat uppror kan organiseras. När allt kommer till kritan är det inte graderna som betyder någonting, det väsentliga är att man aldrig utdelar titlar som inte svarar mot en realitet och inte heller ger grader som strider mot vanlig uppfattning om moral och rättvisa, till någon som inte har visat sig värdig den i uppoffring och strid.

Detta är en beskrivning av en stor guerillaarmé som är kapabel att inlåta sig i allvarliga slag, och inte av det första lilla guerillaförband där anföraren kan bära den titel han själv tycker är lämplig. Han får dock endast befäl över en liten grupp män.

I guerillaarmén är disciplinära straff av stor betydelse. Låt mig upprepa ännu en gång – disciplinen är grundvalen för guerillans verksamhet och den måste, som vi även sagt förut, byggas på inre övertygelse och vara välmotiverad. Det är bara på detta sätt en person kan

bibringas en disciplin som är integrerad i personligheten. Man måste hårt slå ned på alla disciplinära brott, oavsett rang, och straffet måste vara kännbart.

Man måste hela tiden ha klart för sig att det som en soldat i ett militärläger uppfattar som ett straff inte nödvändigtvis uppfattas så av en guerillasoldat. Tio dagars arrest är för en vanlig soldat ett mycket strängt straff – för en guerillakrigare däremot är det en mycket kärkommen vila. Då kan han ta det lugnt, läsa, äta, slippa ändlösa dagsmarscher, slippa stå på vakt o.s.v. Det är alltså uppenbart att frihetsberövande i sig själv inte är att rekommendera som straff i ett guerillakrig.

När den som skall straffas har en mycket hög stridsmoral och stark självkänsla, kommer man ofta att uppnå en positiv reaktion genom att frånta honom rätten att bära vapen.

Detta kan ganska bra belysas med följande sorgliga exempel. Mitt under angreppet på en av städerna i Las Villas, mot slutet av kriget, kom vi på en man som satt och sov i en stol. Vid förhör förklarade mannen att han hade suttit där och sovit därför att han blivit fråntagen rätten att bära vapen. Vi förklarade för honom att detta inte var ett riktigt sätt att reagera på, att han blivit straffad därför att han varit omdömeslös (han hade fyrat av ett skott utan skälig grund), och att han kunde ha vunnit tillbaka detta vapen i de främsta stridslinjerna.

Under det avgörande slaget om staden Santa Clara några få dagar senare inspekterade vi fältlasarettet, och där kom vi förbi en döende man, som sträckte fram sin hand och påminde oss om denna episod. Han hade lyckats vinna tillbaka sitt vapen och rätten att bära det. En stund därefter var han död.

Våra soldater uppnådde sin höga moral under de oupphörliga striderna. Man når inte så långt de första dagarna, innan fruktan är övervunnen och så länge en rad subjektiva uppfattningar motverkar revolutionens inflytande. Man kommer till slut att lyckas, genom arbete och föredömliga exempel.

Som straff kan man även ålägga långa nattvakter och ilmarscher, men sådana marscher har den olägenheten att de uteslutande går ut på att straffa och trötta ut vederbörande och att man måste sända med vakter som även de blir uttröttade. Tvångsvakthållning har även den olägenheten att man måste använda folk som skall se till att de som skall straffas gör vad de blivit ålagda.

I de styrkor som stod direkt under mitt befäl använde jag som straff för småförseelser arrest med berövande av sötsaker eller tobak, i svårare fall fullständig fasta. Resultatet var utmärkt, men det är ett mycket grymt straff som bara bör användas under mycket speciella omständigheter.

IV. Bilagor

1. Den första guerillastyrkans hemliga organisation

Trots att guerillakriget är underkastat en serie lagar, som kan härledas ur de generella lagar som gäller för krig i allmänhet – plus de lagar som är typiska för detta slags krig – så är det uppenbart att det måste starta som en sammansvärjning, som inte är en folkets aktion utan bara är känd av en liten grupp initierade. Ofta är man hänvisad till att starta ett guerillakrig från avlägset liggande områden eller från något annat land. Om guerillarörelsen är en liten grupps spontana reaktion på regimens våldsmetoder, kan det tänkas att det räcker med att organisera den lilla gruppen så att den undgår att bli tillintetgjord. Men vanligen kan ett guerillakrig inte börja förrän alla faktorer studerats och en genomtänkt vilja lagts till grund. Ledaren är oftast en man med hög prestige, som medvetet organiserar rörelsen för att befria

folket. Denne man är nästan alltid tvungen att arbeta från ett grannland under ytterst svåra förhållanden.

Nästan alla folkresningar under senare år har lidit av samma grundläggande svaghet – nämligen en otillräcklig förberedelse. Skall en sammansvärjning ha någon möjlighet att lyckas måste den minutiöst förberedas i största hemlighet. Detta är en regel som nästan aldrig har följts. Oftast har de som regerar i landet kännedom om gruppens eller gruppernas avsikter, genom sin underrättelsetjänst eller på grund av uppenbar oförsiktighet från någon av konspiratorerna. Ibland kommer upprorsmännen även med öppna deklARATIONER, såsom fallet var vid vår invasion – Fidel Castro hade deklarerat att ”1956 kommer vi antingen att vara fria eller martyrer”.

Den första förutsättningen är alltså den största möjliga sekretess, fienden får inte ana vad som är i görningen. Den andra förutsättningen, som är minst lika viktig, består i en noggrann gallring av de deltagande. Ibland är detta urval lätt att göra, ibland är det ytterst svårt, eftersom man har att räkna bara med dem som finns till hands – det kan vara sådana som levt i landsflykt i många år, sådana som fått kännedom om en appell och anmäler sig, eller sådana som kommer av den enkla anledningen att de betraktar det som sin plikt att befria fosterlandet. Uppgiften försvåras av att man inte har möjlighet att göra fullständiga personundersökningar. Trots alla dessa svårigheter, och även om fiendliga element skulle infiltrera sig, är det oförlåtligt om någon senare lyckas ge fienden informationer. Innan man går till aktion bör man nämligen samla alla som önskar delta, på hemliga platser som bara är kända av en eller två personer. Platserna måste vara strängt bevakade och avskurna från varje kontakt med omvärlden. När man gör sig klar för uppbrott eller håller på med den förberedande träningen eller helt enkelt gömmer sig för polisen, måste man hålla alla som man inte litar fullständigt på, borta från nyckelplatserna.

På detta stadium får ingen, absolut ingen, veta något mer än vad som är absolut nödvändigt, och man får aldrig säga ett ord när andra kan höra det. När flera har börjat samlas på ett och samma ställe, är man tvungen att kontrollera allt, t.o.m. privata brev som avsändes och mottages, så att man får en total bild av männens alla kontakter med yttervärlden. Ingen bör få bo ensam, inte en gång gå ut ensam, man måste till varje pris hindra att den blivande medlemmen i Befrielsearmén skaffar sig personliga kontakter.

Något man vid denna tidpunkt starkt måste betona är kvinnans roll. Lika positiv som hennes insats är senare i kampen, lika negativ är den vanligtvis nu. Alla känner till unga mäns svaghet för kvinnor och eftersom diktatorerna också känner till denna böjelse kommer de att försöka infiltrera kvinnliga agenter. Förbindelsen mellan dessa kvinnor och deras överordnade är ibland lätt att avslöja, men det kan även vara mycket svårt att upptäcka även det minsta tecken på en sådan förbindelse. Av den orsaken är det nödvändigt att förhindra kontakt med kvinnor.

En revolutionär som i största hemlighet förbereder ett krig måste vara en fullkomlig asket. Man kommer då även att kunna fastslå om han har förutsättning att senare kunna underordna sig ledningen, d.v.s. visa disciplin. Om en person gång på gång struntar i order från sina överordnade, knyter kontakt med kvinnor, inleder otillåten bekantskap o.s.v., bör denne omedelbart uteslutas, inte bara på grund av den uppenbara faror som detta innebär utan även därför att han satt sig över den revolutionära disciplinen.

Man får aldrig räkna med obetingat stöd från en regering så att man fritt kan operera på denna regerings territorium, den må vara vänligt inställd eller indifferent. Man måste hela tiden handla som om man befann sig mitt inne i fiendens läger, bortsett från helt speciella fall vilka mer tjänar till att bekräfta den allmänna regeln.

Det är omöjligt att säga något om hur många man en första hemlig grupp bör ha. Det beror på så många och så olika omständigheter att det måste avgöras i varje enskilt fall. Det enda vi kan säga något om är det lägsta antal män som kan ha hopp om att lyckas inleda ett guerillakrig. Med hänsyn till ofrånkomliga faktorer som desertering och svaghet, trots den stränga urvalsprocessen, är jag av den uppfattningen att man bör starta med en kärna på 30 till 50 man. Detta antal är tillräckligt för att starta en väpnad kamp i vilket land som helst i Latinamerika, med dess gynnsamma geografiska förhållanden, böndernas jordhunger, de ständiga kränkningarna av lag och rätt o.s.v.

Man måste utgå från att varje regering principiellt är emot att ett krig förbereds på dess territorium. Därför bör varje enhet inte bestå av mer än 50 till 100 man. Detta betyder inte att det finns något som hindrar att de är 500 man eller ännu fler, som skall förbereda och starta guerillakriget, de får bara inte vara koncentrerade på ett ställe. För det första kommer så många män alltid att vicka stor uppmärksamhet, och för det andra kommer hela styrkan att kunna tillintetgöras till följd av det minsta förräderi eller genom att någon pratar bredvid mun o.s.v. Å andra sidan är det mycket svårt att operera med flera samlingsplatser samtidigt.

Det hus man brukar träffas i kan vara mer eller mindre känt och dit beger sig alla landsflyktiga för att delta i konferenser av olika slag. Men ledarna för guerillarörelsen bör endast mycket sällan visa sig där, och det får inte finnas några komprometterande dokument där. Ledarna bör bo så anonymt och så långt från varandra som möjligt. Vapenlagren måste vara absolut hemliga, bara en eller två personer får veta var de finns och vapnen bör vara fördelade på så många lager som möjligt.

Utrustningen bör inte utlämnas till dem som skall använda den förrän i det ögonblick aktionen skall inledas. På detta sätt undgår man även att vapnen blir beslagtagna, om landets myndigheter skulle ingripa, och att de som har hand om dem hamnar i fängelse. Det är ju mycket svårt att skaffa fram sådan utrustning och den kostar så mycket att det är ohyggligt svårt för befrielsestyrkan att skaffa ny.

En sak som måste ägnas stor uppmärksamhet, är träningen för den hårda striden som väntar. Styrkorna måste ha järnhård disciplin, en mycket hög moral och en riktig förståelse för sina uppgifter, och de bör inte göra sig illusioner om någon lättköpt seger. Man måste räkna med en lång och hård strid, inse att man kommer att möta många motgångar och att man kan komma att stå på randen till sammanbrott, situationer där bara disciplinen, den höga moralen, tron på den slutliga segern och förtroendet till ledarnas framstående egenskaper kan rädda dem. Detta är våra erfarenheter från Kuba, där 12 man lyckades bilda kärnan i den blivande Befrielsearmén, därför att alla dessa villkor var uppfyllda och därför att den som ledde de kämpande var Fidel Castro.

Förutom ideologisk och moralisk förberedelse måste det även bedrivas en intensiv fysisk träning. Guerillastyrkorna kommer nästan alltid att försöka välja ett bergigt och vilt område för sina operationer. Hur som helst, i vilken situation guerillan än befinner sig, så kommer det grundläggande att vara marschen, och man har inte råd att ta med trötta eller långsamma deltagare. Träningen bör därför bestå i långa marscher, både om dagen och om natten, dag efter dag, längre och längre, och man måste alltid gå så långt att man är nära att stupa av trötthet. Snabbhet och uthållighet kommer alltså att vara det som denna första grupp guerillasoldater bygger på. Det kan även bedrivas teoretisk undervisning, t.ex. i orientering, kartläsning, sabotageteknik och om möjligt träning i att skjuta mot avlägsna mål och instruktion i bruket av ammunition.

Det måste gälla nästan som ett heligt bud för guerillasoldaten att han måste spara på ammunitionen, att han måste utnyttja allt han har ända till den sista kulan. Om alla dessa råd och anvisningar följs, är det lätt för guerillastyrkorna att nå sitt slutliga mål.

2. Försvaret av den erövrade makten

Man kan självfallet inte tala om någon definitiv seger förrän man lyckats att systematiskt och fullständigt bryta ned den armé som hållit den gamla regimen uppe. Dessutom måste man även förstöra alla de institutioner som skyddat den. Men i denna handbok i guerillakrigföring skall vi inskränka oss till att tala om uppgiften att försvara landet i händelse av direkta angrepp mot den nya regimen.

Det första vi observerar är att världsoptionen – den seriösa pressen och de trovärdiga nyhetsbyråerna i USA och andra monopolens hemländer – kommer att starta en kampanj mot det befriade landet, angrepp som blir mer aggressiva och systematiska i takt med att de lagar, som ger det befriade folket vad det har rätt till, blir mer aggressiva och systematiska. Av denna orsak får det inte längre finnas ett spår kvar av den gamla arméns struktur eller av de män som ledde den. Militarismen, den mekaniska lydningen, de gamla militära pliktbegreppen, den gamla moral- och disciplinuppfattningen kan självfallet inte avlägsnas med en gång. Det kan heller aldrig bli någon samexistens mellan dem som vunnit striden, män som är krigsvana, vänliga och hyggliga men som oftast saknar vad man kallar allmänbildning, och de besegrade, som är stolta över sina militära kunskaper, specialister på en eller annan vapengren, befästningsanläggningar o.s.v. och som är fulla av förakt gentemot den okunnige guerillasoldaten.

Det finns naturligtvis individuella fall då militärer bryter med det förflutna och sluter sig till den nya organisationen med uppriktig samarbetsvilja. Sådana män är till dubbel nytta, därför att de förenar kärleken till folket med de nödvändiga kunskaperna för att bygga upp den nya folkarmén. Omedelbart efter att den gamla armén krossats, d.v.s. efter att den eliminerats som institution, måste man börja organisera den nya armén. De gamla individualistiska, i viss grad auktoritetsbundna guerillastyrkorna måste omorganiseras, men – och detta är mycket viktigt – de måste byggas upp efter guerillans riktlinjer. Man måste akta sig noga för att inte begå samma fel som vi gjorde. Vi försökte nämligen de första månaderna att upprätthålla det gamla disciplinsystemet och den gamla organisationen. Detta kan få allvarliga följder och i värsta fall leda till hela organisationens sammanbrott. Redan nu måste man börja förbereda det försvarskrig som folkarmén kan bli tvingad att föra. Sedan guerillakrigets dagar är man van vid en mycket stor självständighet och egna initiativ inom den gemensamma kampens ram. Denna armé kommer genast att ställas inför två stora problem. I segeryran kommer det antagligen att ansluta sig tusentals eftersläntare, goda eller dåliga revolutionärer, och dessa måste genomgå snabbkurser i guerillateknik och få en intensiv undervisning i revolutionens idéer. Denna utbildning skall ge folkarmén den nödvändiga ideologiska enheten och lägga grunden till den nationella säkerheten på såväl kort som lång sikt.

Det andra problemet är svårigheten att anpassa sig till de nya organisationsformerna. Man bör omedelbart upprätta en kår som har till uppgift att sprida Revolutionens idéer till alla avdelningar i armén. Man måste för soldaterna, bönderna och arbetarna förklara alla de revolutionära åtgärder som vidtas, man måste redogöra för de mål man satt upp, varför man kämpar, varför kamrater är döda – alla de som inte kom så långt att de fick uppleva den slutliga segern. I anknytning till detta arbete bör man snabbt sätta igång elementära kurser för att avskaffa analfabetismen – det är det första steget på vägen mot en folkarmé som bygger på en avancerad teknisk grundval och har en solid ideologisk struktur och följaktligen också en utomordentlig stridsduglighet.

Man måste kontinuerligt förbättra den militära apparaten, låta de f.d. soldaterna genomgå specialkurser så att de kan bli professionella militärer som undervisar rekryterna – obligatorisk eller frivillig uttagning, det beror på landets särdrag; man kan aldrig ge generella regler.

Allt som i fortsättningen sägs kommer att återge uppfattningen hos Rebellarméns ledning om vilken politik som bör följas på Kuba för att möta hotet om en utländsk invasion på nuvarande

tidpunkt, mot slutet av 1959 eller början av 1960. Vi har fienden inom synhåll, vi har tagit mått på honom och analyserat honom, och vi inväntar honom utan fruktan. Vi utarbetar härvid inte en teori till allas bruk, med vår erfarenhet som grund, utan vi utgår tvärtom från andras erfarenhet för att själva tillämpa den på försvaret av vårt land.

Eftersom det gäller Kuba och den sannolika utvecklingen i förhållande till de amerikanska realiteterna vill vi i följande efterskrift ge en analys av den kubanska situationen, dess nu och dess framtidsperspektiv.

Efterskrift

Analys av den kubanska situationen – nu och i framtiden

Det har redan gått mer än ett år sedan diktatorn flydde som en direkt följd av det kubanska folkets långa kamp. Den nya regeringen har genomfört stora reformer på det sociala, ekonomiska och politiska fältet. Det kan nu vara på sin plats att göra en analys, sätta in allt i dess rätta perspektiv och visa folket den kubanska Revolutionens exakta dimension. Den var i grunden en agrar revolution, men den fick entusiastisk anslutning från arbetarklassen, medelklassen och idag t.o.m. från industrimän. Revolutionen har givit eko över hela kontinenten, ja över hela världen, på grund av sin speciella karaktär och därför att den åtnjuter hela folkets orubbliga stöd.

Vi skall här inte försöka sammanfatta den långa rad lagar som genomförts – alla utan tvekan till folkets bästa. Vi skall inskränka oss till att tala om ett par av dem och visa den logiska utvecklingen från den första till den senaste, vilket samtidigt kommer att visa statens framgångsrika strävan att tillfredsställa det kubanska folkets behov.

Regeringen omintetgjorde den parasitära klassens förhoppningar genom att snabbt utfärda hyreslagen, sänka el-taxorna och omorganisera telefonbolaget med sänkta tele-taxor som följd. Det var många som hade hoppats att Fidel Castro och de andra som genomfört Revolutionen skulle vara politiska kannstöpere av den gamla skolan eller några fogliga nickedockor – bara med den skillnaden att de hade skägg. Nu började de misstänka att det var fråga om något genomgripande nytt, som utvecklades inom det kubanska folket självt, och att de riskerade att mista sina privilegier. Ordet kommunism började användas när man talade om revolutionens ledare, om de segerrika guerillasoldaterna, och följaktligen blev även ordet antikommunism aktuellt för den dialektiskt motsatta positionen, som samlade revolutionens motståndare, och omkring dem började missnöjda samlas, människor som berövats sina orättvisa privilegier.

Lagen om obrukad jord och lagen om försäljning på avbetalning skapade också missnöje bland dem som var vana att ta ockerräntor på sitt kapital. Men detta var ännu bara små skärmytslingar, och reaktionen menade att allt ännu var möjligt, det var ingen verklig fara å färde, denna vildhjärna Fidel Castro skulle säkert kunna ledas in på de rätta demokratiska vägarna av en Dubois eller en Porter. Man hyste ännu hopp om framtiden.

Lagen om Jordreformen kom som en fruktansvärd chock. De berörda såg nu klart. De reaktionära krafternas talesman, Gaston Baquero, hade insett vad som skulle hända och dragit sig tillbaka till den spanska diktaturens lugnare vatten. Ännu var det några som tänkte att ”en lag är en lag”, att även tidigare regeringar hade utfärdat lagar, som teoretiskt skulle vara till folkets bästa, men att det var något helt annat att genomföra lagarna i praktiken. Och detta bångstyriga och komplicerade barn, som i dagligt tal gick under namnet INRA (Instituto Nacional de Reforma Agraria = Nationella Institutet för Jordreformen) betraktades i början med faderlig misslynthet och overseende från de vetenskapens höga torn, där man brukade syssla med sociala doktriner och vördnadsvärda teorier om statens finanser, och dit dessa

skrattretande och okultiverade guerillasoldaters idéer aldrig kunnat nå. Men INRA satte sig i rörelse som en traktor eller en stridsvagn – det är ju i själva verket både traktor och stridsvagn. Där den banade sig väg revs latifundiernas inhägnader ned, och i dess spår följde ett helt nytt jordägarsystem. Den kubanska jordreformen hade många kännetecken av betydelse för Amerika. Den var antifeodal i den bemärkelsen att den avskaffade latifundierna – i den form de hade på Kuba – och dessutom upphävde den alla de kontrakt som bestämde att jordräntan skulle betalas kontant. Vidare avskaffade den den faktiska livegenskap som ännu existerade främst på kaffe- och tobaksplantagerna. Men Jordreformen genomfördes även i ett land med kapitalistisk ekonomi i avsikt att bryta monopolens makt som hindrade enskilda människor och hela kollektiv från att bruka jorden utan fruktan för fordringsägare eller storgodsägare. Reformen tog från första stund sikte på att tillförsäkra bönderna och lantarbetarna, som fått jord, det nödvändiga tekniska stödet genom kunnig personal och materiell utrustning samt ekonomiskt stöd genom krediter från INRA eller banker som kontrollerades av regeringen. De fick även stor hjälp av ”Asociación de Tiendas del Pueblo”, som blivit en mäktig organisation i Orientprovinsen och som håller på att utvecklas även i andra provinser, där statsägda lager nu ersätter den gamle ockraren och betalar bönderna ett rättvist pris för skördarna.

Vad som främst skiljer vår jordreform från de tre andra stora jordreformerna i Amerika (Mexiko, Guatemala och Bolivia) är att vi beslutat att ta steget fullt ut, utan eftergifter eller kompromisser i någon riktning. Denna totala reform respekterar inga andra rättigheter än folkets, och den är heller inte riktad mot en bestämd klass eller nationalitet – lagen drabbar med samma kraft såväl United Fruit Company och King Ranch som de kreolska storgodsägarna.

Produktionen inriktas nu på sådant som är av livsviktig betydelse för landet – ris, oljeväxter och bomull, och man arbetar intensivt för att öka skördarna. Vi är beslutna att utnyttja landets alla resurser. De rika mineral- och oljetillgångarna har länge varit en arena för monopolens inbördes strider, men med lagen om oljan har vi praktiskt taget tillförsäkrat oss kontrollen över den. I likhet med de andra lagar revolutionsregeringen genomdrivit, är denna lag ett uttryck för det kubanska folkets önsningar och behov. Det kubanska folket vill leva i frihet, vara herre över sin egen ekonomi, göra ständigt större framsteg och nå de mål det föresatt sig på det sociala området. Men detta är även orsaken till att oljebolagen fruktar det exempel vi utgör för hela kontinenten. Inte därför att Kuba utgör något substantiellt och direkt hot mot oljemonopolen, för det finns ingenting som tyder på att landet skulle kunna bli en betydande leverantör av detta värdefulla bränsle. Vi har emellertid välgrundat hopp om att bli självförsörjande med tiden. Vad oljeintressenterna fruktar är att Kubas exempel visar de latinamerikanska broderländerna på möjligheten att göra detsamma i Amerika. Många av dessa länder är rika profitkällor för monopolen, andra har drivits till inbördeskrig för att tillfredsställa konkurrerande trusters aptit. De stora monopolen betraktar Kuba med oro. Det är inte nog med att den lilla ön i Karibiska havet har vågat krossa det mäktiga arvet från Mr. Foster Dulles till hans arvingar, United Fruit Company, den har t.o.m. tillåtit sig att rucka på herr Rockefellers imperium, och även Royal Dutch-gruppen har fått vidkännas verkningarna av den kubanska revolutionen. Oljelagen liksom lagen om gruvorna är folkets svar till dem som försöker tvinga det på knä med hot om repressalier, med ständiga flygraider och sanktioner av olika slag. Somliga hävdar att lagen om gruvorna är lika betydelsefull som lagen om jordreformen. Vi är av den uppfattningen att den generellt sett inte har lika stor betydelse för landets ekonomi. Men så inträffar det något nytt – det införs en skatt på 25 % på exporten, och denna skatt skall betalas av de bolag som säljer våra mineraler till utlandet. (De får därigenom ett utmärkt tillfälle att lämna efter sig åt landet något mer än ett hål i jorden.) Denna skatt kommer inte endast att bidra till att förbättra den kubanska ekonomin, den

kommer även att öka de kanadensiska monopolens relativa styrka i deras kamp mot de nuvarande exploatörerna av vårt nickel. Allt detta är exempel på hur den kubanska revolutionen, som likviderar storgodsen, även begränsar de utländska monopolens profiter, gör det mindre lönsamt för utländska mellanhänder att med sitt parasitära kapital driva importaffärer, lanserar en ny politik i Amerika genom att våga bryta gruvgiganternas monopolställning och lyckas försätta åtminstone en av dem i stora svårigheter. Allt detta innebär en mäktigt verkande tankeställare för grannländerna till ett av monopolens största moderländer men har även återverkningar över hela Amerika. Den kubanska revolutionen bryter alla de stora nyhetsbyråernas barriärer och sprider sin sanning som en löpeld bland de latinamerikanska massorna som längtar efter ett bättre liv. För dem har Kuba blivit symbolen för ett nytt nationellt medvetande och Fidel Castro symbolen för befrielsen.

Denna lilla ö på 114 000 km² och med 6,5 miljoner invånare har kommit att inta en ledarställning i den antikoloniala kampen i Latinamerika – en farlig men heroisk och ärorik förpost. De latinamerikanska stater som är mindre svaga ekonomiskt sett, de som är i färd med att utveckla sin nationella kapitalism under ständig och ibland våldsam strid mot de utländska monopolerna, kommer så småningom att tvingas inse kraften hos denna nya förkämpe för friheten, och deras regeringar har inte tillräcklig styrka att föra kampen till ett segerrikt slut. Ty kampen är ingalunda enkel, den innebär faror och svårigheter, och det krävs hela folkets stöd, en stark idealism och offervilja, för att vinna den i den situation av isolering, som vi försatts i. Det finns några små länder som har försökt inta denna förpostställning tidigare. Guatemala, som är hemlandet för quetzalfågeln som dör när han sätts i bur, indianen Tecum Umans Guatemala, det landet blev offer för kolonistörernas direkta aggression. Och Bolivia, som åt oss alla givit Morillo, den förste martyren för Amerikas självständighet, måste ge upp i den ohyggligt hårda kampen efter att dock hunnit ge tre exempel som blev dyrbara lärdomar för den kubanska revolutionen: nödvändigheten att avskaffa den stående hären, genomföra en jordreform och nationalisera gruvorna, landets största rikedomskälla men även källan till gränslösa tragedier.

På Kuba känner vi till dessa försök i det förgångna, vi vet hur de misslyckades och vilka svårigheter folken genomlidit. Men vi vet också att vi nu upplever gryningen till en ny tidsålder. I både Asien och Afrika har folken i sin kamp för nationell frihet sopat undan kolonialisternas bastioner. Allt visar att dessa länders enhetssträvanden inte längre är en funktion av religioner, sedvänjor, ambitioner, släktskap eller olikhet i rashänseende o.s.v. utan att enheten grundas på likheten i de ekonomiska och sociala villkoren och folkens längtan efter framsteg och utveckling. Asien och Afrika räckte varandra handen i Bandung, Asien och Afrika räcker här i Havanna, tvärs över Kuba, ut sina händer till det latinska och indianska Amerika.

De stora kolonialmakterna har förlorat terräng åt folken som kämpar för befrielse. Belgien och Holland är två karikatyrer av ett imperium, Tyskland och Italien har förlorat sina kolonier, Frankrike står mitt uppe i ett krig som det redan har förlorat, och det diplomatiska och smarta England avvecklar den politiska makten men behåller det ekonomiska herraväldet.

Den nordamerikanska kapitalismen har ryckt in i stället för de gamla kolonialmakterna i de länder som börjat ett självständigt liv, men den vet att detta är ett övergående tillstånd och att den inte kan räkna med någon varaktig expansion för sina finansiella spekulationer i dessa nya områden. Den kan krama ur dem som en bläckfisk men inte sätta sugskålarna fast för gott. Klorna på den kejsarligen örnen har klippts. Kolonialismen är död i dessa områden eller håller på att dö en naturlig död.

Med Latinamerika förhåller det sig annorlunda. Det är mycket länge sedan det brittiska lejonet drog bort sin glupska käft från vårt Amerika. Det blev de unga sympatiska yankee-

kapitalisterna som åtog sig att svara för de engelska klubbarnas version av ”demokrati” och som etablerade sin dominans över var och en av de tjugo republikerna.

Dessa republiker har det nordamerikanska monopollet lagt beslag på som sin koloniala förläning, ”husets bakgård”, villkoret för dess existens och underhåll i detta nu. Om alla latinamerikanska folk höjde värdighetens fana såsom det kubanska folket har gjort, skulle monopolen darra, de skulle tvingas anpassa sig till en ny politisk och ekonomisk situation, med en kraftig beskärning av deras vinster som följd. Men monopolen gillar inte att få sina vinster beskurna och ser med oro hur Kubas exempel – detta ”dåliga exempel” på nationell och internationell värdighet – håller på att sprida sig till andra länder i Latinamerika. Varje gång ett folk ropar på frihet ger man Kuba skulden. Och på ett sätt är Kuba skyldigt, ty det har visat vägen, folkets väpnade kamp mot till synes oslagbara arméer. Vi har visat dem upprorets, guerillakrigets väg – med ett ord, värdighetens väg.

Det är faktiskt ett mycket, mycket dåligt exempel kubanerna har statuerat. Monopolherrarna kan inte sova lugnt så länge detta dåliga exempel står på sina fötter, trotsar svårigheterna och börjar forma sin egen framtid. ”Vi måste krossa dem!” ropar monopolens språkrör. ”Vi måste intervensera i denna kommunistiska bastion!” ropar monopolens lakejer, förklädda till representanter i Kongressen. ”Situationen på Kuba inger oss stark oro”, mumlar trusternas smartaste försvarare men alla vet vi att de menar: ”Vi måste krossa dem”.

Låt oss därför se litet närmare på de möjligheter våra fiender har att krossa detta dåliga exempel. Det finns för det första en möjlighet som vi skulle kunna kalla rent ekonomisk. De har redan tagit det första steget på den vägen genom att inskränka krediterna från banker och leverantörer i USA – detta gäller alla kubanska företag och banker, t.o.m. Kubas Nationalbank. Man försöker också få banker och bolag i Västeuropa att göra detsamma. Men enbart det kommer inte att vara tillräckligt.

Vägran att ge ett land krediter återverkar till en början våldsamt svårt på landets hela ekonomi, men detta kommer man ganska snabbt över, handelsbalansen utjämnas, då det land som drabbas av sanktionerna vänjer sig vid att leva från dag till dag. Påtryckningarna måste då fortsätta. Sockerkvoten kommer med i ringdansen: ”ja-nej-ja-nej”. Datamaskinerna kalkylerar blixtnabbt och man kommer till den slutsatsen att det är mycket riskabelt att minska den kubanska kvoten och omöjligt att helt strypa den. Varför är det så riskabelt? Därför att det – förutom att det är ett dåligt politiskt drag – helt enkelt väcker lystnaden hos tio eller femton andra sockerproducerande länder och skapar spänningar och konflikter mellan dem. Alla kommer de att säga att de har rätt till litet mer. Omöjligt alltså att låta bli att köpa av oss, därför att Kuba är den största, billigaste och mest effektiva sockerleverantören till USA, och därför att 60 % av de intressen som direkt hänger samman med produktionen och handeln med socker tillhör detta land. Dessutom är handelsbalansen gynnsam för USA; den som inte säljer kan heller inte köpa; det skulle också vara genant att behöva bryta ett avtal. Och inte nog med det – när amerikanerna verkar så generösa och betalar oss omkring 3 centavos över marknadspriset, beror det bara på att de själva inte har möjlighet att producera billigt socker. Den höga lönenivån och jordens låga avkastning gör det omöjligt för denna stormakt att producera socker lika billigt som kubanerna och i skydd av det merpris de betalar påtvingar de alla, inte bara Kuba, betungande kontrakt. Omöjligt att strypa den kubanska kvoten.

Vi tror inte på allvar att monopolen har bombat och satt eld på sockerplantager bara för att skapa brist på socker. Snarare är det ett försök att skapa misstro mot revolutionsregeringen.

(Men den nordamerikanske legosoldatens lik har fläckat med blod mer än ett kubanskt hus – det fläckar en hel politik ... Vad sägs t.ex. om sprängningen av vapenlasten till Rebellarmén?)²

Den kubanska ekonomin har andra sårbara punkter, t.ex. behovet att köpa sådana råvaror som bomull. Det är emellertid ett välkänt faktum att det råder överproduktion av bomull i världen, varför eventuella problem av den arten skulle vara av övergående natur. Men bränslet? Bränslebrist kan lamslå ett land, och Kuba har en mycket blygsam oljeproduktion. Vi har en del tjäror som kan utnyttjas till att driva ångmaskiner, och en del alkoholer, nog för att hålla fordonen igång. Men det finns mycket olja i världen. Egypten kan sälja, Sovjetunionen kan sälja, om inte så lång tid kan kanske också Irak sälja. Det räcker alltså inte att tillämpa en rent ekonomisk strategi.

Det skulle bli besvärligare för oss om man förutom den ekonomiska varianten av aggression tillgrepp en intervention t.ex. via en liten ”makt” i fickformat, som Santo Domingo. Men då skulle säkert FN ingripa och man skulle inte nå några konkreta resultat.

Som av en tillfällighet skapar de nya vägar OAS följer ett farligt prejudikat i fråga om intervention. Med Trujillos diktatur som förevändning roar sig monopolisterna med att förbereda andra aggressioner. Det är beklagligt att den venezolanska demokratin försatt oss i den kinkiga situationen att vi måste vända oss mot en intervention mot Trujillo. Ett bussigt handtag åt kontinentens pirater!

Bland möjliga metoder finner vi också det beprövade fysiska undanröjandet i form av ett attentat mot ”vildhjärnan” Fidel Castro – som främst är föremål för monopolens vrede. Man måste i så fall även se till att de två andra farliga ”internationella agenterna” Raul Castro och undertecknad blir röjda ur vägen. Det kunde vara en god lösning, som säkert skulle tjäna de reaktionära krafternas sak om företaget lyckades – mot alla tre eller åtminstone mot vår ledares huvud. (Men glöm inte folket, herrar monopolister och herrar lakejer! Glöm inte det allsmäktiga folket, som, om det finge höra om ett sådant brott skulle krossa alla dem som haft något med attentatet att göra.)

En annan aspekt av varianten Guatemala skulle kunna innebära påtryckningar på alla vapenleverantörer till Kuba, så att vi tvingas att köpa vapen från kommunistiska länder. Då skulle man kunna släppa loss en flod av anklagelser. ”Det kan hända att de går till angrepp mot oss under förevändning att vi är 'kommunister' men de kommer aldrig att kunna slå oss som 'idioter' ”, har en medlem av vår regering sagt.

Monopolen överväger alltså möjligheterna att gå till direkt aggression, och det är säkert många alternativ som analyseras och diskuteras i detalj i IBM-maskinerna. De kan t.ex. komma fram till att den spanska lösningen skulle passa bra. Man måste i så fall börja se sig om efter några landsflyktiga och en del frivilliga. De frivilliga skulle självfallet vara legosoldater eller kanske vanliga soldater från en annan stat, t.ex. Santo Domingo, som kunde skicka en del av sina män, våra bröder, och många legosoldater för att dö på våra kuster och provocera krig. När detta börjat kunde det hända att monopolens oskuldsfulla hemländer såg sig tvingade förklara att de inte ville ingripa i detta ”sorgliga” krig mellan broderfolk, de skulle nöja sig med att ”frysa” kriget, begränsa det till den omfattning det hade. Och så skulle slagskeppen, kryssarna, jagarna, hangarskeppen, undervattensbåtarna, minsveparna, torpedbåtarna och flyget övervaka allt som försiggick på havet och i luften i denna del av Amerika. Det kunde då hända att dessa fredens väktare lyckades hindra varje leverans till Kuba, medan några, många eller alla båtar till Trujillos olyckliga land hade sån ”tur” att de slapp igenom ”järn”-ringen. De kunde även intervensera genom en eller annan ”framstående” interamerikansk organisation, för att göra slut på det ”meningslösa kriget” som

² Syftar på sprängningen av lastfartyget La Coubre – Övers. anm.

”kommunismen” släppt lös på vår ö. Eller, om denna lösning inte skulle leda någon vart, kunde man intervensera direkt i organisationens namn för att skapa fred och beskydda sina medborgares liv och egendom, så att vi fick uppleva en variant av Korea.

Kanske skulle de inte rikta angreppet direkt mot oss utan mot den konstitutionella regeringen i Venezuela, vårt sista stöd på fastlandet. I så fall är det möjligt att centrum för kampen mot kolonialismen inte längre skulle vara Kuba utan skulle förskjutas till Bolivars fädernesland. Det venezolanska folket kommer säkert att kämpa för sin frihet med den entusiasm man bara finner hos dem som vet att striden är avgörande, att ett nederlag kommer att medföra det ohyggligaste tyranni, medan segern kommer att öppna vägen till framtiden för vårt Amerika, där en kedja av uppror kan bryta tystnaden på de monopolisternas kyrkogårdar, som våra underkuvade systerrepubliker har förvandlats till.

Det kan anföras många orsaker till varför fienden inte skulle vinna ett sådant krig, men två är särskilt viktiga. Den ena är att året 1960 är de underutvecklade folkens år, de fria folkens år, det år då man äntligen skall höra och respektera rösten från miljoner människor som inte längre är utlämnade till dem som härskar över döden och kapitalet. Men det är också det år då en armé på sex miljoner kubaner kommer att gripa till vapen för att som en man försvara sitt land och sin revolution. På slagfältet är armén endast en del av folket i vapen. Vi kunde kanske besegras i en kamp front mot front, men om så hände skulle folkarmén splittras i hundratals guerillastyrkor, med en dynamisk ledning, med en enda målsättning. Dess styrkor skulle kämpa överallt i landet, i städerna skulle arbetarna stupa utanför fabriksportarna, och på landsbygden skulle bönder ge varje angripare döden, de skulle möta honom bakom varje palm, vid varje fåra som plöjts av de nya mekaniska plogar som revolutionen givit dem.

Dessutom kommer den internationella solidariteten att resa en mur av hundratals miljoner protester mot övergreppen. Då kommer monopolisterna att upptäcka att de maskstungna stötspelarna börjar vackla och att deras lögners spindelväv, som pressen vävt, sveps undan. Men om de tar risken att få hela världopinionen mot sig, vad kommer då att ske här hos oss?

En första omständighet är uppenbar. Vi befinner oss på en mycket sårbar ö, vi lider brist på tunga vapen, flyget och flottan är mycket svaga. Det är därför uppenbart att ett försvar av ön måste baseras på guerillakriget.

Våra landstridskrafter kommer att kämpa hårt, målmedvetet och entusiastiskt – såsom den kubanska revolutionens söner är i stånd att kämpa under dessa ärorika år av sin historia. I värsta fall är vi redo att fortsätta kampen efter det att fronten har brutit samman. Blir vi med andra ord ställda inför en fientlig truppkoncentration, som lyckas förstöra folkarméns organisation, kommer vi ögonblickligen att reorganisera oss och starta ett guerillakrig präglad av stor rörlighet, där kompanicheferna skulle ha obegränsad auktoritet men ändå stå under en gemensam ledning, som skulle ge nödvändiga order och fastställa den allmänna strategin. Bergen kommer att bli guerillaarméns sista förskansning, men striderna kommer också att pågå i varje hus, på varje väg, i varje skog, på varje kvadratmeter mark. Det kommer att bli en strid som förs av guerillaarméns väldiga eftertrupp – hela det kubanska folket.

Då våra infanterienheter lider brist på tungt artilleri, kommer de att koncentrera sig på antistridsvagnsvapen och luftvärn. De enda vapnen med en viss slagkraft skulle vara en väldig mängd minor, bazookas eller pansarbrytande granater, ett transportabelt luftvärn, förutom några få granatkastarbatterier. Veteranerna bland infanteristerna, utrustade med automatvapen, kommer likväl att veta vad ammunitionen är värd och veta att använda den väl. Speciella verkstäder, där man laddar om hylsorna, måste följa med varenda arméavdelning, så att man även i de svåraste situationer kan ha reservammunition.

Flyget kommer troligtvis att lida stora förluster i början av en invasion av denna typ. Kom ihåg att det rör sig om ett angrepp av en utländsk stormakt eller av legosoldater från en liten makt som eventuellt får hemligt stöd från denna stormakt. Vårt flyg kommer kanske att bli helt eller nästan tillintetgjort. I lyckligaste fall kommer vi att kunna rädda några spaningsplan och helikoptrar.

Flottan kommer även att organiseras med tanke på denna starkt rörliga krigföring. Små snabba slupar kommer att erbjuda en minimal träffyta. Det kommer här, som överallt tidigare, att vara fiendearméns stora sorg att den aldrig finner något solitt att bekämpa. Allt är en hal, ogenomtränglig, elastisk massa, som viker undan samtidigt som den biter ifrån sig på alla kanter.

Men det finns ingen orsak att tro att folkarmén skall besegras. Två stora klasser står samlade bakom den – bönderna och arbetarna. Bönderna har redan bevisat sin effektivitet genom att hejda det gangsterband som härjade vid Pinar del Rio. De allra flesta av dem kommer att få sin utbildning på hemorten, men plutonchefer och högre befäl kommer även i framtiden att utbildas i våra militärläger. De kommer sedan att fördelas på de trettio agrara utvecklingsområden som landet har indelats i. Där skall de upprätta lika många stridscentra. Bönderna försvarar sin jord, sina sociala landvinningar, sina nya hus, kanaler och dammar, sina skördar och sitt oberoende. Kort sagt sin rätt till livet.

De kommer utan tvekan att genast kunna bjuda hårt motstånd mot fiendens framryckning, men om fienden är alltför övermäktig kommer de att ändra taktik. Om dagen kommer varje bonde att fredligt bruka sin jord, om natten kommer han att vara den fruktade guerillakrigaren, ett konstant hot mot fiendens styrkor. Något motsvarande kommer att gälla för arbetarna. De bästa bland dem kommer att få den nödvändiga utbildningen för att leda kamraterna och lära dem de elementära regler som gäller för försvaret. Varje kategori kommer emellertid att ha skilda uppgifter. Bönderna kommer att föra ett typiskt guerillakrig, de måste vara framstående skyttar, kunna dra nytta av varje ojämnhet i terrängen och försvinna spårlöst. Arbetarna har den fördelen att de befinner sig mitt inne i den enorma och effektiva fästning, som den moderna storstaden är, men samtidigt står de inför det problemet att de har inskränkt rörelsefrihet. Arbetarna måste för det första lära sig att spärra gatorna med barrikader av alla de fordon, möbler och andra föremål som finns till hands, och använda varje kvarter som en fästning, med förbindelser genom hål i väggarna, använda det effektiva försvarsvapen som ”molotovcocktailen” är, och samordna eldgivningen från de otaliga skottgluggar som husen i en modern stad erbjuder.

Arbetarnas massor, understödda av polisen och de väpnade styrkor som har till uppgift att försvara städerna, kommer att bilda en mäktig armé, men den måste motse svåra förluster. En strid i städerna är oändligt mycket svårare och mycket mindre elastisk än striderna på landsbygden. Många av oss kommer att stupa i denna strid. Fienden kommer att använda stridsvagnar, som emellertid försätts ur funktion så snart folket lär känna de svaga punkterna och inte längre fruktar dem. Men i krigets första fasen kommer de att kräva många offer.

Även andra organisationer kommer att kämpa tillsammans med arbetarna och bönderna. De viktigaste är studentmilisen som kommer att vara direkt underställd guerillaarmén. Ungdomsorganisationerna i allmänhet kommer att ha samma uppgifter som kvinnoorganisationerna. De skall tillsammans ta sig an de kämpande kamraterna, göra det lättare för de döende, vårda sårade, laga mat, hålla rent, kort sagt visa soldaterna att de alltid finns till hands även i kampens hårdaste stunder. Allt som här beskrivits kan bara fungera om man gjort ett grundligt organisations- och skolningsarbete bland massorna. I denna skolning är förklaringen av revolutionen och dess betydelse det grundläggande.

På varje möte måste man kommentera, förklara och studera de lagar revolutionsregeringen utfärdat. Vidare måste man läsa, kommentera och diskutera de tal ledarna har hållit, i vårt fall vår obestridde ledares tal, så att man lättare kan orientera massorna. På landsbygden samlas man kring radion och på platser med avancerad teknik framför TV-apparaterna för att lyssna till de instruktiva lektioner för hela folket, som vår premiärministers tal brukar vara.

Folkets kontakt med politiken, vilken ju är ett uttryck för dess egna önsningar som blir till lagar, dekret och resolutioner, måste vara kontinuerlig. Den revolutionära vaksamheten måste bevaras levande och förhindra varje kontrarevolutionär manifestation. Men viktigare än att passa på dem som inte är anhängare av revolutionen eller som är indifferent, är det att vidmakthålla en hög moral inom de revolutionära massorna. Man riskerar att revolutionen glider in på opportunistens farliga väg om man tillåter att en revolutionär, oavsett rang, får begå disciplinbrott utan att bestraffas – bara därför att han är revolutionär. Det kunde kanske i några fall vara en förmildrande omständighet, men handlingen i sig själv måste alltid bestraffas.

Känslan för arbetets betydelse bör utvecklas, särskilt det kollektiva arbetet för allas bästa. Man måste bilda brigader av frivilliga som i handling visar hur högt de sätter revolutionen, genom att bygga vägar, broar, hamnar, dammar eller skolstäder.

En armé som på detta sätt är ett med folket, som har framgått ur folket, som därtill känner till den speciella teknik som utmärker dess krig och som är psykologiskt beredd på de värsta eventualiteter – en sådan armé är oövervinnelig. Och ännu mer oövervinnelig blir den när vår odödliga Camilos ord står etsade i allas medvetande: ”Armén är folket i uniform”. På grund av detta – allt detta – och trots att det är nödvändigt för monopolen att utreda kubanernas ”dåliga exempel”, är därför vår framtid ljusare än någonsin.

Guerillakrig: en metod ³

Man har gripit till guerillakrig oräkneliga gånger i historien under skilda betingelser och med olika mål. I senare tid har det använts i flera folkliga befrielsekrig i vilka folkets förtrupper valt den regelrätt väpnade kampens väg mot fiender med större stridspotential.

Asien, Afrika och Amerika har varit skådeplatser för sådana aktioner när det gällde att tillvälla sig makt i kamp mot feodal, nykolonialistisk eller kolonialistisk exploatering. I Europa bedrevs guerillakrig vid sidan av egna eller allierade reguljära arméer. I Amerika har man vid olika tillfällen bedrivit guerillakrigsföring. Som ett tidigare näraliggande exempel kan man ange César Augusto Sandinos försök i kamp mot USA's expeditionsstyrkor i Segovia i Nicaragua och nyligen det revolutionära kriget på Kuba. Därefter har guerillakrigets problem ställts i de teoretiska diskussionerna inom de framstegsvänliga partierna på kontinenten och möjligheten till och önskvärdheten av dess utnyttjande är ämne för häftig polemik. Dessa anmärkningar skall försöka återge våra idéer om guerillakrig och om vilket dess riktiga utnyttjande skall vara.

Först måste man precisera att denna form av kamp är en metod - en metod för att nå ett mål. Detta mål, oundgängligt, ofrånkomligt för alla revolutionärer är vinnandet av den politiska makten. Därför bör i analyserna av de speciella förhållandena i de olika länderna i Amerika begreppet guerilla användas i sin bemärkelse av metod för kamp att nå detta mål. Nästan av sig själv ställer sig frågan: är guerillakrigets metod den enda formen för maktövertagande i hela Amerika, eller är det helt enkelt ytterligare en formel bland andra för kamp? Och i sista hand frågar man sig om Kubas exempel är tillämpligt på andra verkligheter på kontinenten?

³ *Cuba Socialista* No. 25. (1963). [För en annan översättning av denna artikel, se [Guerillakrig: en metod](#) – Red]

I polemiken brukar man kritisera dem som vill bedriva guerillakrig med argumentet att man glömmer bort masskampen, nästan som om de var motsatta metoder. Vi för vår del förkastar den tolkning som denna inställning innebär; guerillakriget är ett folkkrig, det är en masskamp. Att påstå sig vilja genomföra denna typ av krig utan befolkningens stöd är ett förebud om oundvikligt misslyckande. Guerillan är folkets stridsberedda förtrupp, befintlig på en bestämd plats inom ett givet område, beväpnad, beredd att utföra en serie stridshandlingar inriktade på det enda möjliga strategiska målet: maktövertagandet. Den är stödd av arbetarbefolkningen inom zonen och hela det territorium det är fråga om. Utan dessa förutsättningar kan man inte erkänna guerillakriget.

”I vår amerikanska situation anser vi att den kubanska revolutionen gav tre grundläggande bidrag till de revolutionära rörelsernas mekanik i Amerika, nämligen följande: för det första kan folkets stridskrafter vinna ett krig mot armén, för det andra kan man inte alltid vänta sig att alla betingelser skall vara för handen för revolutionen – upprorskärnan kan skapa själv, för det tredje bör i det underutvecklade Amerika den väpnade kampens domän i huvudsak vara landsbygden.” (La guerra de guerrillas, *Guerillakriget*)

Dessa är bidragen till utvecklandet av den revolutionära kampen i Amerika, och de kan tillämpas på vilket som helst av de länder på vår kontinent i vilka ett guerillakrig kommer att utbryta.

Den Andra Havannadeklarationen säger:

”I våra länder förenas en underutvecklad industris villkor med en agrar regim av feodal karaktär. Det är därför som trots de hårda levnadsvillkoren för städernas arbetare landsbygdsbefolkningen fortfarande lever i de mest fruktansvärda omständigheter av förtryck och utsugning; men utom i undantagsfall utgör den det absoluta flertalet i proportioner som ibland överstiger 70 % av den latinamerikanska befolkningen.

Bortsett från jordägarna som ofta lever i städerna finner återstoden av denna stora massa sin bärning som lantarbetare på jordegendomarna för eländiga löner eller brukar jorden under villkor för utsugning som inte på något sätt står medeltiden efter. Dessa omständigheter är det som avgör att i Latinamerika landsbygdsbefolkningen utgör en väldig potentiell revolutionär kraft.

Arméerna som är uppbyggda och utrustade för konventionellt krig är de krafter på vilka utsugarklassernas makt stöder sig när de tvingas bemöta landsbygdsbefolkningens irreguljära kamp inom områden som är naturliga för den och de visar sig vara fullständigt vanmäktiga; de förlorar tio man för varje revolutionssoldat som faller och demoraliseringen sprider sig snabbt då de måste möta en osynlig och oövervinnelig fiende som inte ger dem något tillfälle att ge prov på sin akademiska taktik och sina krigsmannafasoner vilka de gör stor affär av för att undertrycka arbetarna och studenterna i städerna.

De begränsade stridsgruppernas inledande kamp växer ständigt i slagkraft, massrörelsen börjar skjuta fart, den gamla ordningen bryts sönder bit för bit och det är då stunden är inne för arbetarklassen och städernas massor att avgöra striden.

Vad är det som redan i början av deras kamp gör dessa första kärngrupper oövervinneliga, oberoende av deras fienders numerär, makt och resurser? Folkets stöd och de kan räkna med detta stöd som hela tiden växer.

Men lantarbetarna utgör en klass som på grund av den bildningsnivå där den kvarhålls och den isolering där den lever behöver revolutionär och politisk ledning från arbetarklassen och de revolutionära intellektuella utan vilken de inte på egen hand skulle kunna ge sig ut i kamp och vinna seger.

Med de faktiska historiska villkoren i Latinamerika kan nationella borgarklasser inte leda den antifeodala och antiimperialistiska kampen. Erfarenheten visar att i våra nationer denna klass även när dess intressen strider mot den nordamerikanska imperialismens varit oförmögen att motstå

dessa, förlamad av fruktan för den nationella revolutionen och skrämmd av ropet från de exploaterade massorna.” (Andra Havannadeklarationen.)

Som komplement till innehållet i dessa satser som utgör kärnan i Amerikas revolutionsförklaring uttrycker Andra Havannadeklarationen följande:

”De subjektiva villkoren i varje land, det vill säga faktorer som medvetenhet, organisation och ledning kan påskynda eller fördröja revolutionen allt efter det stadium den nått i sin utveckling, men förr eller senare i varje historisk epok, då de objektiva villkoren mognat, förvärvas medvetenhet, åstadkoms organisation, framstår en ledning och revolutionen tar sin början.

Att denna äger rum med fredliga medel eller förverkligas efter en smärtsam tillblivelseprocess beror ej på revolutionärerna; det beror på de reaktionära krafterna i det gamla samhället som motsätter sig att det nya samhälle föds som uppstår ur de motsättningar som det gamla bär inom sig. Revolutionen i historien är liksom den läkare som medverkar till att en ny människa kommer till världen. Han gör inte bruk av drastiska medel men tillgriper dem utan tvekan varje gång som det visar sig nödvändigt för att påskynda förlossningen. En förlossning som ger de förslavade och exploaterade massorna hopp om ett bättre liv.

I många länder i Latinamerika är revolutionen idag oundviklig. Det är ingen enskild vilja som bestämmer detta förhållande. Det bestäms av de förfärliga omständigheter av exploatering under vilka den amerikanska människan lever, utvecklingen av massornas revolutionära medvetenhet, imperialismens världskris och den världsomfattande kamprörelsen bland de underkuvade folken.”

Vi skall utgå från dessa grundsatser för en analys av hela frågan om guerillakrig i Amerika.

Vi fastslår att det är en kampmetod för att nå ett mål. Vad som först är angeläget är att analysera målet och se om man kan åstadkomma ett maktövertagande på annat sätt än genom väpnad kamp här i Amerika.

Den fredliga kampen kan få framgång medelst massrörelser och i speciella krissituationer tvinga regeringarna att ge vika och makten övertas eventuellt av folkets styrkor vilka inför proletariats diktatur. Teoretiskt korrekt. Då vi analyserar det amerikanska skeendet måste vi komma till följande slutsatser:

På denna kontinent finns i allmänhet objektiva villkor som driver massorna till våldshandlingar mot jordägande och borgerliga regeringar, det förekommer maktkriser i många andra länder och dessutom vissa subjektiva villkor. Det är uppenbart att det i länder där alla villkor är för handen, det skulle vara näst intill brottsligt att inte handla för att överta makten. I de övriga, där detta inte gäller, är det riktigt att skilda alternativ yppar sig och att det för varje enskilt land tillämpbara beslutet framgår ur den teoretiska diskussionen. Det enda historien ej tillåter är att de som analyserar och leder proletariats politik tar miste. Ingen kan åberopa värdigheten att vara ett ledarparti som ett officiellt diplom från ett universitet. Att vara ett ledarparti innebär att gå i spetsen för arbetarklassen i kampen för maktövertagandet, att kunna leda den dithän, även att utpeka genvägar. Detta är våra revolutionära partiers mission och analysen måste vara djupgående och uttömmande så att inga misstag uppstår.

Idag ser man i Amerika ett ostadigt jämviktstillstånd mellan den oligarkiska diktaturen och trycket underifrån. Vi beskriver diktaturen som oligarkisk då vi vill definiera den reaktionära alliansen mellan varje lands borgarklass och dess jordägarklass med större eller mindre övervikt för feodala strukturer. Dessa diktaturer arbetar inom en viss ram av legalitet som de själva drog upp för att fungera bättre under hela perioden av oinskränkt klassdominans. Men vi genomgår en etapp i vilken trycket underifrån är mycket starkt; det knackar på den borgerliga legalitetens dörrar och denna legalitet kränks av sina egna upphovsmän för att hålla tillbaka massornas anstormning. Men de ohöljda överträdelser som strider mot varje tidigare införd lagstiftning - eller den lagstiftning som införts a posteriori för att rättfärdiga faktum - försätter folkets krafter i större spänningstillstånd. Därför försöker den oligarkiska diktaturen

utnyttja gamla lagliga förordningar för att ändra författningens innehåll och bättre kväva proletariatet utan att sammanstötningen sker öppet. Likväl är det här motsättningen uppstår. Folket accepterar inte längre gamla och än mindre nya tvångsåtgärder vilka införts av diktaturen och försöker bryta dem. Vi får aldrig glömma det borgerliga samhällets autoritära och destruktiva klasskaraktär. Lenin talar om detta sålunda:

”Staten är en produkt och yttring av klassmotsättningarnas oförenliga karaktär. Staten uppstår på den plats, i den stund och i den utsträckning klassmotsättningarna ej kan objektivt förlikas. Och omvänt: statens existens visar att klassmotsättningarna är oförenliga.” (*Staten och revolutionen*)

Det vill säga, vi får inte medge att ordet demokrati, använt i apologetiskt syfte att beteckna de exploaterande klassernas diktatur, förlorar sitt djupaste begreppsinnehåll och kommer att innebära vissa mer eller mindre betydande friheter som ges åt borgaren. Att kämpa enkom för att förverkliga en viss borgerlig legalitet utan att ställa problemet med den revolutionära makten är att kämpa för en återgång till en viss diktatorisk ordning som uppstått med de härskande samhällsklasserna; det är i vilket fall att kämpa för att införa fotbojor med ett järnklot som är lättare för fången.

I dessa konfliktsituationer bryter oligarkin sina egna fördrag, sitt eget sken av ”demokrati” och anfäller folket även om den alltid försöker att använda de metoder i överbyggnaden som den har utformat för förtrycket. Man ställs i detta ögonblick åter inför frågan: vad skall man göra? Vi svarar: våldet är ej exploatörernas arvedel, det kan användas av de exploaterade och inte nog därmed, de måste använda det när deras stund kommer. Martí sade: ”Den är en brottsling som i ett land framkallar krig som kan undvikas, och den som underlåter att framkalla det oundvikliga kriget.”

Lenin för sin del sade:

”Socialdemokratin har aldrig betraktat och betraktar inte kriget från sentimental synpunkt. Den fördömer absolut kriget som ett grymt medel att lösa meningsskiljaktigheter mellan människor, men vet att kriget är oundvikliga så länge samhället är indelat i klasser, så länge människans exploatering av människan består. Och för att göra slut på denna exploatering kommer vi inte att kunna bortse från det krig som alltid och överallt inleds av samma exploaterande, härskande och förtryckande klasser.”

Detta sade han år 1905, senare hävdade han i det ”Militära programmet för den proletära revolutionen”:

”Den som erkänner klasskampen kan inte annat än erkänna inbördeskrigen, ty i varje klassamhälle representerar de klasskampens naturliga och under vissa omständigheter oundvikliga förlängning, utveckling och skärpning. Alla de stora revolutionerna bekräftar detta. Att förneka inbördeskrigen eller glömma dem vore att hamna i den yttersta opportunist och ett avståndstagande från den socialistiska revolutionen.”

Det vill säga, vi får inte frukta våldet, de nya samhällenas barnmorska; men detta våld skall utlösas precis i det ögonblick då folkets ledare har funnit de mest gynnsamma förhållandena.

Vilka är dessa? Det beror subjektivt sett på två faktorer som kompletterar varandra och som i sin tur fördjupas under kampens förlopp: medvetenheten om förändringens nödvändighet och övertygelsen om denna förändrings möjlighet; sammankopplade med de objektiva villkoren som i nästan hela Amerika är synnerligen gynnsamma för kampens utveckling, med beslutsamhet i viljan att lyckas och med nya styrkeförhållanden i världen, bestämmer de ett visst sätt att handla på.

Hur avlägsna de socialistiska länderna än är så kommer alltid deras positiva inflytande att göra sig kännbart för de kämpande folken och deras lärrika föredöme kommer att ge styrka. Fidel Castro sade sistlidna 26 juli:

”Och revolutionärens plikt, framför allt i detta ögonblick, är att kunna uppfatta, kunna begripa de förändringar i styrkeförhållandena som ägt rum i världen och förstå att dessa förändringar underlättar folkens kamp. Revolutionärens plikt, de latinamerikanska revolutionärernas plikt, består ej i att vänta på att förändringen i styrkeförhållandena åstadkommer underverk ifråga om Latinamerikas sociala revolutioner utan i att omsorgsfullt dra nytta av allt som i denna förändring av styrkeförhållandena gynnar den revolutionära rörelsen, och i att göra revolution!”

Det finns de som säger: ”Låt oss erkänna det revolutionära kriget som ett lämpligt medel i vissa speciella fall för att vinna den politiska makten; varifrån får vi de stora ledarna, flera Fidel Castro som leder oss till seger?” Liksom varje annan mänsklig varelse är Fidel Castro en produkt av historien. De militära och politiska ledare som styr upprorskampen i Amerika, enade om möjligt bakom en enda person, kommer att lära sig krigets konst i själva krigets praktiska värv. Det finns inget ämbete eller yrke som man kan lära sig enbart i läroböcker. I detta fall är kampen den store läromästaren.

Det är uppenbart att uppgiften inte kommer att bli lätt och inte fri från allvarligt hot under sitt förlopp.

Under den väpnade kampens gång gives två moment av yttersta fara för revolutionens seger. Det första yppar sig på det förberedande stadiet och det sätt det löses på ger ett mått på den kampberedskap och målinriktning som folkets styrkor har.

När den borgerliga staten ansätter folkets positioner måste naturligtvis följderna bli defensiv verksamhet mot den fiende som i detta läge anfaller ur överläge. Om de objektiva och subjektiva villkor som erfordras har utvecklats så bör försvaret vara väpnat men utformat så att folkets styrkor inte förvandlas blott till någon som tar emot de slag fienden utdelar; skådeplatsen för det väpnade försvaret får ej heller förvandlas blott till en tillflyktsort för de förföljda. Guerillan, vid ett givet tillfälle folkets defensiva rörelse, har förmåga till anfall mot fienden och denna förmåga måste ständigt utvecklas. Denna förmåga är det som med tiden bestämmer guerillans karaktär av katalysator av folkets styrkor. Det innebär att guerillan inte är passivt självförsvar, den är försvar med anfall och från den stund då den framstår som sådan har den som yttersta mål att erövra den politiska makten.

Detta moment är viktigt. I det avgörande skedet kan skillnaden mellan våld och icke-våld inte mätas genom skottväxlingens omfattning; den svarar mot konkreta och växlande situationer. Och man måste kunna se det ögonblick då folkets styrkor, medvetna om sin relativa svaghet men samtidigt om sin strategiska styrka, skall tvinga fienden att ta de steg som är nödvändiga för att situationen inte skall försämrans. Man måste göra våld på den jämvikt som råder mellan den oligarkiska diktaturen och trycket underifrån.

Diktaturen försöker ständigt handla utan ett öppet bruk av sin makt; att tvinga den att visa sig utan förklädnad, det vill säga i dess verkliga aspekt av de reaktionära klassernas våldsdiktatur, kommer att bidra till dess avslöjande vilket fördjupar kampen till sådana ytterligheter att ingen återvändo ges. Det målmedvetna inledandet av omfattande väpnad kamp beror på hur folkets styrkor fyller sin funktion i uppgiften att tvinga diktaturen till att definiera sig - avstyra eller utlösa kampen. Hur det andra riskmomentet undviks beror på den betydelse i den stegrade utvecklingen som folkets styrkor har. Marx rekommenderade alltid att då den revolutionära processen väl inletts måste proletariatet anfalla om och om igen utan att förtröttnas. En revolution som inte fördjupas är en revolution som är på tillbakagång. De kämpande mattas ut och börjar förlora sin tro och då kan någon av de manövrer lyckas som borgarklassen vant oss vid. Det kan vara val med överflyttande av makten till någon annan herre med mjukare röst och mera änglalikt anlete än den tjänstgörande diktatorn eller en kupp iscensatt av reaktionärerna, i allmänhet ledda av armén, och med direkt eller indirekt stöd hos de framstegsvänliga krafterna. Det finns andra tillvägagångssätt men det är inte vår avsikt att

analysera taktiska finter. Vi fäster uppmärksamhet huvudsakligen vid den ovan antydda möjligheten av militärkupp. Vad kan militärerna ge den verkliga demokratin? Vilken lojalitet kan man begära av dem om de blott är maktinstrument för de reaktionära klasserna och de imperialistiska monopolen och såsom samhällsklass i kraft av de vapen de förfogar över endast eftersträvar att behålla sina privilegier.

När militärerna i för förtryckarna svåra skeden konspirerar och störtar en diktator som i verkligheten är besegrad måste man anta att de gör det därför att denne ej är i stånd att slå vakt om deras klassprivilegier utan yttersta våld vilket i allmänhet i detta läge inte passar oligarkins intressen.

Detta påstående innebär ingalunda att man förkastar utnyttjandet av militärerna som individuella stridande skilda från den miljö där de verkat och i själva verket rest sig mot. Och de skall användas inom ramen för den revolutionära ledning de kommer att tillhöra som stridande och ej som representanter för en klass.

Det är redan länge sedan Engels i förordet till tredje upplagan av ”Inbördeskriget i Frankrike” sade:

”Efter varje revolution var arbetarna beväpnade. Därför var det den första åtgärden för de borgare som fann sig i ledningen för staten att avvärja dem. Efter varje revolution som arbetarna vunnit uppstod därför en ny väpnad kamp som ledde till deras nederlag ...” (citerat efter Lenin, *Staten och revolutionen*).

Detta spel av ständiga strider i vilka man vinner en formell förändring av något slag och sedan strategiskt drar sig tillbaka har upprepats i decennier i den kapitalistiska världen. Men i detta avseende har det ständiga bedrägeriet gentemot proletariatet under mera än ett århundrade periodiskt inträffat.

Det är också förenat med risk att de progressiva partiernas ledare styrs av önskan om att under en viss tid slå vakt om mera gynnsamma villkor för den revolutionära aktionen genom att utnyttja vissa aspekter av den borgerliga legaliteten varigenom de mycket ofta blandar samman begreppen och glömmer det slutgiltiga strategiska målet: maktövertagandet.

Dessa två svåra moment i revolutionen som vi kortfattat analyserat undviks när de ledande marxist-leninistiska partierna är i stånd att klart se situationens innebörd och att maximalt mobilisera massorna och leda dem på den rätta vägen till en lösning av de grundläggande motsättningarna.

Under vår framställning har vi antagit att idén om väpnad kamp accepteras och även guerillakriget som kampmetod. Varför utgår vi ifrån att guerillakriget under förhandenvarande omständigheter i Amerika är den riktiga vägen? Det finns enligt vår uppfattning fundamentala argument som bestämmer nödvändigheten av guerillaverksamhet i Amerika som central del i kampen.

För det första: om vi accepterar som en sanning att fienden kommer att kämpa för att hålla sig kvar vid makten, måste vi tänka på att tillintetgöra förtryckararmén; för att krossa den måste vi sätta upp en folkarmé mot den. Denna föds inte spontant, den måste beväpnas i det vapenförråd som fienden tillhandahåller och detta nödvändiggör en hård och mycket utdragen kamp i vilken folkets styrkor och dess ledare alltid är förberedda på anfall från överlägsna styrkor utan nödiga försvarsanordningar och utan manöverduglighet.

Å andra sidan garanterar guerillans kärntrupper, grupperade i för kampen gynnsamma områden, den revolutionära ledningens säkerhet och bestånd. Styrkor i städerna vilka leds från folkarméns högkvarter kan utföra aktioner av ovärderlig betydelse. Det eventuella krossandet av dessa grupper kan inte förkväva revolutionen eller dess ledning som från sin befästa

ställning på landsbygden fortsätter att ge kraft åt massornas revolutionära inriktning och att organisera nya styrkor för andra strider.

Dessutom påbörjas i denna zon uppbyggandet av den framtida statsapparaten vilken det åligger att på ett effektivt sätt ge ledning åt klassdiktaturen under hela övergångsperioden. Ju längre kampen blir desto större och svårare blir de administrativa problemen och i lösandet av dessa skaffar sig kadrerna erfarenhet för den invecklade uppgiften att på ett senare stadium konsolidera makten och utvecklingen i sin helhet.

För det andra: den latinamerikanska lantarbetarklassens allmänna situation och den allt våldsammare karaktären av hans kamp mot de feodala strukturerna inom ramen för ett samhällsskick där förbund ingåtts mellan exploatörerna på landsbygden och i utlandet.

Om vi återgår till Andra Havannadeklarationen:

”Folken i Amerika befriade sig från den spanska kolonialismen i början av förra århundradet men de gjorde sig inte fria från exploatering. De feodala jordägarna övertog de spanska härskarnas myndighet, indianerna levde vidare i plågsamt slaveri, den latinamerikanska människan fortsatte att i en eller annan form vara slav och folkens minsta förhoppningar gick om intet under oligarkins makt och det utländska kapitalets ok. Detta har varit sanningen för hela Amerika med en eller annan nyansskillnad, med en eller annan variant. Idag lever Latinamerika under en mycket våldsammare, mycket mäktigare och mera oförsonlig imperialism än den spanska kolonialimperialismen.

Och inför den latinamerikanska revolutionens objektiva och historiskt oundvikliga verklighet, vilken är den nordamerikanska imperialismens inställning? Förbereda sig att börja ett kolonialkrig mot Latinamerikas folk, skapa maktstrukturer, de politiska förevändningarna och de pseudolagliga instrumenten i samförstånd med de reaktionära oligarkierna för att i blod och eld undertrycka de latinamerikanska folkens kamp.

Denna objektiva situation visar oss den styrka som latent slumrar hos våra lantarbetare och nödvändigheten att väcka den för Amerikas frigörelse.”

För det tredje: Kampen omfattar en världsdel. Kan man tänka sig denna nya etapp i Amerikas befrielse som en sammandrabbning mellan två lokala styrkor som kämpar om makten i ett givet område? Svårigen. Kampen kommer att vara på liv och död mellan alla folkets styrkor och alla förtryckets styrkor. Även ovan citerade stycken förutsäger detta. Nordamerikanerna kommer att intervensera av intressesolidaritet och därför att kampen i Amerika är avgörande. I själva verket ingriper de redan genom att förbereda förtryckets styrkor och organisera en kontinental stridsapparat. Men framdeles kommer de att göra så med all sin energi; de kommer att slå mot folkets styrkor med alla de förstörelsevapen de har till sitt förfogande, de kommer ej att låta den revolutionära makten konsolideras och om någon lyckas därmed kommer de att gå till förnyat anfall, de kommer ej att erkänna den, de kommer att försöka splittra de revolutionära krafterna, de kommer att nästla in reaktionärer av alla slag, de kommer att skapa gränsproblem, de kommer att driva andra reaktionära stater mot den nya staten, de kommer att försöka ekonomiskt kväva den, med ett ord förinta den.

Med ett sådant amerikanskt perspektiv blir det svårt att tro att segern vinnes i ett enskilt land. De återhållande krafternas förbund måste bemötas med de folkliga krafternas förbund. I alla de länder där förtrycket når outhärdliga nivåer måste upprorsfanan höjas och den kommer med historisk nödvändighet att gälla för hela världsdelen. La Cordillera de los Andes är kallad att bli Amerikas Sierra Maestra, såsom Fidel sagt, och alla de väldiga områden som denna kontinent omfattar är kallade att bli skådeplatser för kampen på liv och död mot den imperialistiska makten.

Vi kan inte säga när kampen kommer att få karaktären av en världsdels kamp, ej heller hur länge kampen kommer att vara, men vi kan förutsäga dess början och dess seger ty den är

resultatet av oundvikliga historiska, ekonomiska och politiska omständigheter och dess inriktning kan inte avledas. Att inleda den när villkoren finns för handen, oberoende av situationen i andra länder, är uppgiften för revolutionens styrkor i varje land. Kampens utveckling kommer att påverka den allmänna strategin; förutsägelsen om dess kontinentala natur är ett resultat av analysen av styrkorna på båda sidor, men detta utesluter på intet vis dess oberoende utbrott.

Såsom den påbörjade kampen på ett ställe i ett land är avsedd att föras vidare över hela dess territorium, bidrar det revolutionära krigets inledning till att framkalla nya förhållanden i kringliggande länder.

Revolutionernas utveckling har normalt skett i omvänt proportionella vågor; mot den revolutionära vågen svarar den kontrarevolutionära tillbakagången och vice versa finns i skeden av revolutionär tillbakagång en kontrarevolutionär framgång. Vid dessa tillfällen blir situationen svår för folkets styrkor och de måste tillgripa bättre försvarsmedel för att lida mindre skada. Fienden är ytterst stark och finns i hela världsdelen. Därför kan man inte analysera de relativa svagheter i lokala borgarklasser i syfte att fatta beslut med regionalt begränsad giltighet. Än mindre skulle man kunna tänka sig en eventuell allians mellan dessa oligarkier och folket i vapen. Den kubanska revolutionen har ringt i alarmklockan. Krafternas polarisering kommer att bli fullständig: exploatörerna på ena sidan och exploaterade på den andra; småborgarskapets massa kommer att luta åt ena eller andra hållet i enlighet med dess intressen och den politiska skicklighet man behandlar den med; neutralitet kommer att utgöra ett undantag. Så kommer det revolutionära kriget att bli.

Låt oss fundera över hur en guerillahärd skulle kunna börja.

Relativt små kärngrupper väljer gynnsamma platser för guerilla om det nu är för att starta ett motanfall eller för att rida ut stormen och där börjar den sin verksamhet. Följande måste slås fast: i första momentet är guerillans relativa svaghet sådan att den endast kan bemöda sig om att trygga sitt område, lära känna miljön, etablera förbindelser med befolkningen och befästa de platser som kanske kommer att förvandlas till bas.

Det finns tre villkor för att en guerilla som börjar utvecklas under de förutsättningar som här angivits skall kunna klara sig: ständig rörlighet, ständig vaksamhet, ständig misstänksamhet. Utan en riktig tillämpning av dessa tre punkter i den militära taktiken kommer guerillan knappast att överleva.

Man måste komma ihåg att guerillasoldatens heroism under detta skede består i det uppsatta målets betydelse och den väldiga rad uppoffringar han måste utstå för att förverkliga det.

Dessa uppoffringar kommer inte att vara daglig strid man mot man med fienden, de kommer att få mera obestämda former som är svårare att utstå kroppsligen och andligen för den individ som är i guerillan.

De kommer kanske att bestraffas hårt av fiendens trupper, ibland splittras i smågrupper, tillfångatas och pinas, förföljas som jagade djur i de områden de valt att agera i med den ständiga oron att ha fienden strax inpå sig, med den ständiga misstron mot alla eftersom de uppskrämda lantborna i vissa fall kommer att utlämna dem för att själva bli kvitt motståndarens trupper i och med att förevändningen för deras närvaro avlägsnas, utan annat alternativ än död eller seger vid en tidpunkt då tanken på döden är tusenfalt närvarande och segern den myt som endast revolutionären förmår drömma om. Detta är guerillans heroism; därför säger man att marschera är ett sätt att strida, att fly undan strid i ett visst läge inte är något annat än ett sätt att kämpa på. Inför fiendens allmänna överlägsenhet är problemet att finna en taktisk metod att erhålla relativ överlägsenhet i ett utvalt område för att kunna koncentrera större enheter än denne och skaffa fördelar i områdets utnyttjande som omkastar

styrkeförhållandena. Under dessa betingelser tryggas den taktiska segern; om den relativa överlägsenheten inte är säkrad är det bäst att inte handla. Man får inte gå till en strid som ej ger seger så länge man inte själv kan välja ”hur” och ”när”.

Inom ramen för den omfattande politisk-militära verksamheten, som den är ett element i, växer och konsolideras guerillan; då bildas stödjepunkterna, oundgängliga för att guerillaarmén skall kunna växa sig stark. Dessa stödjepunkter är sådana att fiendearmén kan tränga in endast till priset av svåra förluster, revolutionens bastioner, guerillans tillflykt och utgångspunkt för allt längre och djärvare utbrytningar.

Så långt kommer man om man samtidigt övervunnit svårigheterna av taktisk och politisk natur. Guerillasoldaterna får aldrig glömma sin funktion att vara folkets förtrupp, den uppgift de förkroppsligar, och därför måste de skapa nödvändiga politiska betingelser för befastandet av den revolutionära makten som baseras på ett helgjutet stöd från massorna.

Lantarbetarklassens krav måste tillfredsställas i den utsträckning och på det sätt omständigheterna gör tillrådligt så att hela befolkningen görs till en kompakt och beslutsam helhet.

Om den militära situationen kan vara svår under den första tiden så är den politiska inte mindre besvärlig, och om ett enda militärt misstag kan omintetgöra guerillan, så kan ett politiskt misstag hejda dess utveckling under lång tid. Kampen är politisk-militär och så måste den föras och uppfattas.

Under sin tillväxtperiod kommer guerillan till en punkt där dess aktionsförmåga täcker ett bestämt område vars storlek gör att det finns ett överskott på manskap och alltför stor koncentration inom zonen. Där uppstår bikupeeffekt och en av ledarna, en framstående guerillasoldat, går över in i ett annat område och börjar guerillakrigets olika faser medan han står under befäl från högkvarteret.

Det är nödvändigt att påpeka att man utan bildandet av en folkarmé inte kan eftersträva seger. Guerillastyrkorna kan öka till en viss storlek; folkets styrkor i städer och andra zoner där fienden har inflytande kan orsaka honom förluster men reaktionens militära potential skulle fortfarande vara intakt. Man måste alltid hålla i minnet att det slutliga resultatet måste vara motståndarens nederlag. Därför måste alla de nya zoner som skapas, plus zonerna för penetrering av fienden bakom hans linjer, plus de styrkor som opererar i de viktigare städerna, stå i lydadsförhållande till ett högkvarter. Man kan inte påstå att det föreligger den slutna hierarkiska uppbyggnad som karaktäriserar armén men väl en strategisk uppbyggnad.

Med viss frihet för egna operationer måste guerillastyrkorna utföra alla högkvarterets strategiska order; detta finns installerat i någon av zonerna, den säkraste, den starkaste, där det förbereder villkoren för styrkornas förening vid en given tidpunkt.

Kan det finnas andra, mindre dyrköpta utvägar?

Guerillakriget eller befrielsekriget kommer i allmänhet att ha tre skeenden: först den strategiska defensiven under vilken fienden irriteras av den lilla styrkan som drar sig undan; den är inte på flykt för att bygga upp ett passivt försvar inom ett litet område utan dess försvar består i de begränsade anfall den kan utföra. Därefter når man ett jämviktsläge där fiendens och guerillans aktionsmöjligheter stabiliseras och sedan det slutgiltiga ögonblick då förtryckarkåren överflyglas och de stora städerna erövrats, de stora, avgörande drabbningarna, motståndarens fullständiga krossande. Efter att ha nått det jämviktsläge där båda sidor respekterar varandra får guerillakriget under sin utveckling nya utmärkande drag. Man börjar satsa på större operationer, stora avdelningar som anfaller styrkepunkter, rörlig krigföring med truppförflyttningar och anfallsmetoder med större verkan. Men på grund av den motståndskraft och förmåga till motanfall som fienden ännu besitter, ersätter detta

manöverkrig inte slutgiltigt guerillan; det är bara en av dess handlingsformer; en växande betydelse för guerillastyrkorna tills de slutligen framstår som en folkarmé med armékårer. Även vid denna tidpunkt går guerillan i sin "egentliga" egenskap före huvudtruppernas aktioner och förstör kommunikationer, saboterar fiendens hela försvarsapparat.

Vi hade förutsagt att kriget skulle omfatta hela kontinenten. Detta innebär också att det kommer att bli utdraget; det kommer att finnas många fronter, kosta mycket blod, oräkneliga liv under lång tid. Men de polariseringsfenomen som inträffar i Amerika, den tydliga skillnaden mellan exploatörer och exploaterade som kommer att finnas i de framtida revolutionskrigen innebär dessutom att då folkets väpnade förtrupp förverkligar maktövertagandet så kommer det land eller de länder där detta sker samtidigt att ha gjort sig kvitt imperialismen och de inhemska exploatörerna. Den socialistiska revolutionens första etapp kommer att ha avslutats; folken kommer att kunna läka sina sår och påbörja den socialistiska uppbyggnaden.

Kan det finnas andra, mindre dyrköpta utvägar?

Det är länge sedan den sista indelningen av världen ägde rum i vilken lejonparten av vår kontinent tillföll USA; idag manifesterar sig ånyo imperialisterna i den gamla världen och den europeiska gemensamma marknaden skrämmer till och med nordamerikanerna. Allt detta skulle kunna få oss att tro att det finns en möjlighet att som åskådare bevittna kampen mellan imperialisterna för att sedan vinna framgångar i förbund med de starkaste nationella borgarklasserna. Bortsett från att passiv politik aldrig ger goda resultat i klasskampen och att förbund med borgarklassen hur revolutionär den än verkar i ett givet ögonblick endast har övergångskaraktär, finns det tidsskäl som ger anledning till att man väljer ett annat alternativ. Skärpningen av den grundläggande motsättningen tycks ske så snabbt i Amerika att den besvärar den "normala" utvecklingen av motsättningarna i det imperialistiska lägret i deras tävlan om marknaderna.

De nationella borgarklasserna har i sitt stora flertal ingått förbund med den nordamerikanska imperialismen och de bör gå samma öde till mötes som denna. Även i de fall där det kan komma till pakter och upphävande av motsättningarna mellan den nationella borgarklassen och andra imperialistiska system mot det nordamerikanska så sker detta inom ramen för en grundläggande kamp som nödvändigtvis kommer att omfatta under loppet av sin utveckling *alla exploaterade och alla exploatörer*. Polariseringen av antagonistiska krafter i klassmotsättningar är hittills snabbare än utvecklingen av motsättningarna mellan exploatörerna för bytets delning.

Lägren är två: alternativet blir klarare för varje individ och för varje särskild befolkningsgrupp.

Framstegsalliansen är ett försök att hejda vad som ej kan hejdas.

Men om framgång för den europeiska gemensamma marknaden eller vilken annan imperialistisk gruppering som helst på de amerikanska marknaderna var snabbare än utvecklingen av den grundläggande motsättningen skulle det bara återstå att föra fram folkets styrkor som en kil i det bräsch som öppnats och låta dem leda hela kampen medan man samtidigt utnyttjar de nya inkräktarna i klar medvetenhet om vilka deras egentliga avsikter är.

Man utlämnar inte åt klassfienden någon position, något vapen, någon hemlighet utan risk att förlora allt.

I själva verket har den amerikanska kampens utbrott ägt rum.

Kommer dess stormcentrum att finnas i Venezuela, Guatemala, Colombia, Peru, Ecuador ...? Kan dagens konflikter vara endast yttringar av en oro som ej givit resultat? Det är oviktigt

vilket resultatet är av dagens strider. Det är oviktigt för det slutgiltiga resultatet om den ena eller den andra rörelsen betvingas. Det avgörande är det beslut att kämpa som växer sig starkare för var dag; medvetenheten om den revolutionära omvandlingens nödvändighet, vissheten om dess möjlighet.

Det är en förutsägelse. Vi uttalar den med övertygelsen att historien kommer att ge oss rätt. Analysen av objektiva och subjektiva faktorer i Amerika och den imperialistiska världen bevisar riktigheten i dessa påståenden som grundats på Andra Havannadeklarationen.

Lästips – mer om guerillan i Latinamerika

Che Guevara:

[Minnen från det revolutionära kriget på Kuba](#) (1963)

[Guerillakrig: en metod](#) (1963)

[Dagbok från Bolivia](#) (1967)

Övrigt:

Regis Debray, [Revolution i revolutionen](#) (1967)

[Den revolutionära vägen för Latinamerika](#) (1971)

James Petras, [Gerillarörelser i Latinamerika](#) (1972)

Hugo Blanco m fl, [Argentina och Bolivia - ett bokslut](#) (1972)

Henri Weber, [Den sandinistiska revolutionen](#) (1983)